Y 9208 C.

31 OCAK 1993 / YIL: 7 / SAYI: 5 / 12.000 TL

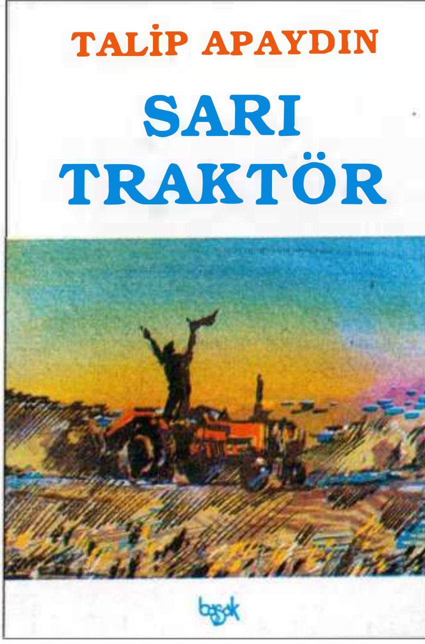
2000 İKİBİN'E DOĞRU

Mısır'daki operasyon merkezi MİT'in dosyasında

MUMCU SUİKASTINDA CIA İZLERİ

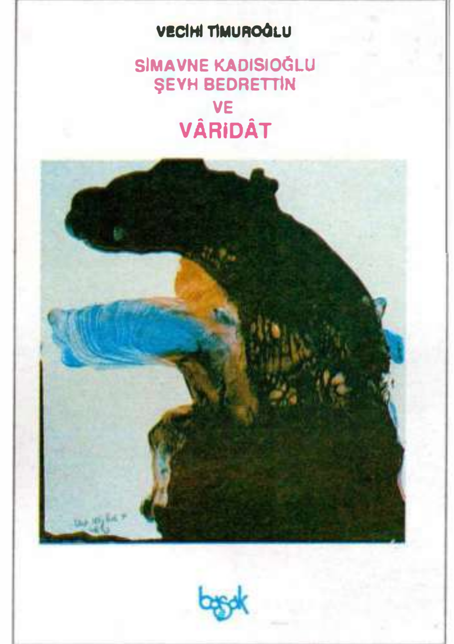
B A Ş A K Y A Y I N L A R I

“Kitabı Okurla Buluşturan Kuruluş”

TALİP APAYDIN
SARI TRAKTÖR

30.000TL

VECİHİ TİMUROĞLU
SİMAVNE KADISIOĞLU ŞEYH BEDRETTİN VE VÂRİDÂT

30.000TL

FİKRET OTYAM
Pazarı kurulur. Bu:
CAN PAZARIDIR

20.000TL

KENAN MÜMTAZ AKIŞIK
ZAMAN GİBİ

25.000TL

BAŞAK BASIN YAYIN LTD. ŞTİ.
SAĞLIK SOK. 2. KISIM 63/1 YENİŞEHİR / ANKARA
TEL: 434 76 95- 434 51 81 FAX: 433 61 54

HAFTALIK HABER YORUM DERGİSİ

2000 İKİBİN'E DOĞRU

31 OCAK 1993

YIL: 7 / SAYI: 5 / 12.000 TL

Güney Yayıncılık Tic. ve San. A.Ş. Adına
Sahibi: Mehmet Sabuncu
Genel Yayın Yönetmeni: Ferit İlsever
Yazıişleri Yönetmeni: Serhan Bolluk
Sorumlu Müdür: Hale Soysü
Ankara Temsilcisi: Hikmet Çiçek
Haber Müdürü: Adnan Akfırat
İşçi-Sendika: Ruhsar Şenoğlu
Toplum: Şule Perinçek
Kültür-Sanat: Tunca Arslan
Arşiv-Araştırma: Fahir Özel
Teknik Sekreter: Fethi Özalp
BÜROLAR
İstanbul: Derya Çağlar, Burhan Tarkan Demir, Kâmil Erdoğdu, Meriç Özeller, Oğuz Sakallı, Emsâl Şahin, Dilek Uğuz
Ankara: Soner Yalçın (Şef), Nail Bulut, Sinan Onuş, K. Deniz Öğüt, Aylin Özdemir
Diyarbakır: Halit Güngen, Ahmet Sümbül
İzmir: Namık Alkan, Tel ve Fax: (51) 636579
Adana: Tel: (71) 593 960
Zonguldak: Niyazi Işık, Tel: (38) 520083
YURTDIŞI
Almanya: Frankfurt Bürosu: Mehmet Salih Çeviker
Tel: (49 / 69) 7075514 Fax: 7075524
Hamburg: Işık Soner, Tel: (49 / 40) 810927
Fransa: Ali Rıza Taşdelen (Paris)
Tel: (33 / 1) 50340683 Fax: 50340849
Hollanda: Ali Develioğlu (Rotterdam)
Tel: (31 / 10) 4140487
İsveç: Erol Sever, Tel: (46 / 8) 531 72729
İsviçre: Hasan Karateke Tel: (41 / 61) 8215402
Yunanistan: Andonis Zikas (Atina)
Tel: (30 / 1) 3251143 (Adres: P.O.B. 3738/10210)
Danimarka: Ş..vki Nart (Kopenhag)
Tel: (45 / 1) 869402
İngiltere: Murat Metin (Londra)
Tel: (44 / 71) 9231937
Norveç: Özcan Buze (Oslo) Tel ve Fax: (47) 66904671
Dağıtım-Pazarlama: Alaaddin Oğuz
İstanbul İlan: Alev Üst, Tel: (1) 5139677
Ankara İlan: Döndü Karakul (4) 2298380
Teknik Hizmetler: SİSTEM OFSET
Tel: (1) 5206627 Fax: 5113432
Basıldığı Yer: Serler Matbaacılık A.Ş. İSTANBUL
Dağıtım: Birleşik Basın Dağıtım A.Ş.
ADRES ve TELEFONLAR
Yönetim Yeri: Nuruosmaniye Cad. 19/2 34410 Cağaloğlu /İSTANBUL
Tel: (1) 5138352-5138353 Fax: 5139676
Ankara: Necatibey Cad 94/15 Kızılay/ANKARA
Tel: (4) 2294280 Fax: 2298380
Diyarbakır: Ekinciler Cad. Kışla Sk. Çalışkanlar 2 Ap. Daire:9 Ofis/DİYARBAKIR
Tel:(832) 45715 Fax: 45715
Frankfurt: Kasseler Str. 1a 6000 FRANKFURT 90
Tel: (49 / 69) 7075514 Fax: 7075524
2000'e Doğru Basın Meslek İlkelerine uymayı taahhüt eder.

ABONE KOŞULLARI

YURTİÇİ:

6 Aylık 300.000 TL 1 Yıllık 600.000 TL
Abone bedellerinin Mehmet Sabuncu. Türkiye İş Bankası Cağaloğlu Şubesi 346 497 no.lu hesaba yatırılması rica olunur.

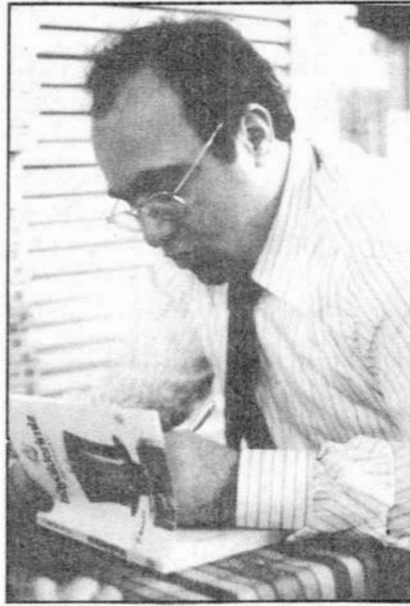
YURTDIŞI:

Avrupa ve Ortadoğu	6 Aylık: 110DM.	1 Yıllık: 200DM
Amerika ve Avustralya	6 Aylık: 80 $.	1 Yıllık: 150 $
Amerika uçak ile	6 Aylık: 110 $.	1 Yıllık: 200 $
Avustralya uçak ile	6 Aylık: 130 $.	1 Yıllık: 220 $

Yurtdışı abone bedellerinin: Dilber Tütüncübaşı. Postgirokonto 554730-609 Postgiroamt: Frankfurt am Main Bankleitzahl: 500 100 60
Hollanda abone bedelinin: Gülağa Kazankaya. Vekeningum 382220153
İsviçre abone bedelinin: Hasan Karateke S hweizerischen Bankverein 4002 Basel Kontro Nr: 10.185. 141.0 hesabına transferlerini rica ederiz.

Almanya 5 DM. İsviçre 5 F. İngiltere £ 2. İsveç 25 Kr. Danimarka 28 Kr. Norveç 28 Kr. Hollanda 6 Fl. Avusturya 40 Ş. Belçika 100 F. Fransa 20 F.

KAPAK

POLİTİKA

İŞÇİ SENDİKA

DÜNYA

TOPLUM

KÜLTÜR-SANAT

YAZAR VE ÇİZERLER

Uğur Mumcu cinayetine tepkiler

Çok sayıda okuyucumuz Uğur Mumcu cinayetini protesto etti. Gemlik Kapalı Cezaevi'nden Ahmet Bekçi, Ayhan Demir, Mehmet Yıldırım, şöyle yazıyor: "Karanlığın ölümü olanlar Bahriye Üçok, Turan Dursun ve niceleri. Son, Uğur Mumcu. Elbette karanlığın tabutusunuz. Bir gün kaldıracağız."

Bize ulaşan tepkilerdeki imzaları yayımlıyoruz:

Selahattin Bulut / Mersin

BİLSAK Tiyatro Atölyesi

Tüm Sağlık-Sen Genel Başkanı Fevzi Gerçek

İstanbul Tabip Odası Yönetim Kurulu

Küçükçekmece Belediyesi'nden atılan işçilerin aileleri

Tarım-Sen Yönetim Kurulu adına Genel Örgütlenme Sekreteri Gürol Şimşek

İstanbul Üniversitesi Fen Fakültesi Yönetim Kurulu

Eğitim-İş İstanbul Şube Başkanı Ruhi Çanlıoğlu

Petrol-İş Merkez Yönetim Kurulu adına Genel Sekreter Bayram Yıldırım

Çağdaş Kooperatifler Birliği Genel Başkanı Turgut Ünlü

İşçi Partisi Kağıthane İlçe Yöneticileri

Öğrenciden kesilen para nereye harcanıyor?

Liselerde öğrenciler her geçen gün biraz daha edilgen duruma düşürülmektedir. Kişilik kazandırmaya, sorumluluk yüklemeye yönelik çalışma ve düzenlemeler bir türlü gerçekleştirilmemektedir. Bu durum öğrencileri okuldan soğutuyor.

Bunun yanında öğrencilerden çeşitli adlar altında para toplanmakta, bu paraların nerelere harcandığı bilinmemektedir. Türkiye'de Anayasa'nın belirlediği çerçevede milli eğitimin parasız yapılması gerekir. Para vermeyen veya vermek istemeyen öğrenciler suçlanmakta, damgalanmakta ve tehdit edilmektedirler. Veliler çileden çıkmıştır, para toplamalara tepki göstermektedir.

Okulların kapanmasından bir süre önce karne parası gündeme geldi. Maliyeti 1000 lira olan karneler için, Hatay Milli Eğitim Müdürü'nün talimatıyla 10 bin lira ücret saptanmıştır. Buna karşı tepkilerini dile getiren öğrenci ve veliler, soruşturmalara maruz kalıyorlar. Öğretmenin, öğrencinin, velinin, parasının nereye gittiğini, nerede harcandığını sorması suç mudur? Suç ise, biz bu suçu işlemeye devam edeceğiz. Bu konuda bütün kamuoyunu duyarlı olmaya çağırıyoruz. Paralı eğitime hayır!

HATAY DEMOKRATİK LİSELİLER ÖĞRENCİ BİRLİĞİ

SÖZ UÇAR

KAVEL DİRENİŞİNİN 30. YILINDAYIZ. Türkiye işçi hareketi tarihinde önemli bir yeri var Kavel direnişinin. 1962'de yükselen halk hareketinin devamı, 1963'te grev ve toplusözleşme haklarının tanınmasıyla sonuçlanacak işçi mücadelelerinin bir halkası. 24 Temmuz 1963'te yürürlüğe giren 275 sayılı toplusözleşme Grev ve Lokavt Kanunu'na bir madde eklenerek, yasanın çıkmasından önce grev nedeniyle soruşturmaya uğramış işçiler hakkındaki davalar düşürüldü. Yasadaki bu madde, "Kavel maddesi" diye anıldı. 1963 Ocakı'nda başlayıp, 3 Mart'ta işçilerin taleplerinin kabul edilmesiyle sonuçlanan direniş, Kaynak Yayınları tarafından yayınlanan *TİKP Davası Suvunma*'da şöyle yer alıyor: "Kavel Kablo fabrikasında işçiler, işten atılan dört arkadaşlarının geri alınması için 1963 yılı Ocak ayında direnişe geçtiler. Patronlar, direnişe, bütün işçileri işten atma tehdidiyle cevap verdi. İktidar, işçilerin üzerine polis saldırttı. On işçi yaralandı. Harekete önderlik eden işçiler işten atıldı. Sarı sendikacıların ihanetine rağmen, İstanbul'un yüzlerce fabrikasında işçiler, bir 'dayanışma cephesi' kurarak Kavel'in mücadelesini ayakta tuttular. İşçilerin direnişlerini devam ettirmeleri karşısında, patronlar gerilemek zorunda kaldılar."

Yeni Asır yazarına eleştiri

17 Ocak 1993 tarihli *Yeni Asır* gazetesinin "Merhaba" köşesinde "Atatürk ve Müslümanlık" başlıklı yazısında Yaşar Aksoy, "Türk halkının çoğu aptaldır" dediği için Aziz Nesin'e şu sıfatlarla hitap ediyor: "Aptallar şahı, yazar müsveddesi, köftehor, cahil, poposu yere yakın, ufacık beyinli, egoist ve paragöz, değersiz kişi..."

Neden? Nedeni şu: Kara ses olarak tanınan Cemalettin Kaplan, bir konuşmasında Atatürk'ü ve Kemalizmi dışlamış, İslam ideolojisi ile Atatürkçülük arasına kalın bir çizgi çekmiş. Aziz Nesin'e bu konudaki düşünceleri sorulunca, o da "Gerçek müslümanların Atatürk'ü sevmemeleri normal" demiş.

Aziz Nesin'in yargılarına, düşüncelerine katılmayabilirsiniz. Ama bu, ona bu denli düzeysiz küfretme hakkını vermez. Düşüncelerin karşısına yine düşüncelerle karşı çıkılır, düzeysizlikle değil.

Gerçek Müslümanlar, doğaldır ki Atatürk'ü sevmezler. Çünkü Atatürk onlar açısından sevilecek hiçbirşey yapmadı. Tam tersine tekke ve zaviyeleri kapattı, Hilafeti kaldırdı, Osmanlı'yı yıktı. Bütün bunlara rağmen Atatürk'ü sevdiğini söyleyen bir Müslüman ya Atatürk'ün yaptıklarını bilmiyordur, ya da İslam ideolojisinden bihaberdir.

AYDOĞAN YAVAŞLI/İZMİR

Şahturna'dan Musa Anter'e

Tam yetmiş dört yaşındaydı
Özgürlüğün peşindeydi
Newroz'un ateşindeydi
Yanıyordu Musa Anter!

Öncüsüyle tabanıyla
Tohum ekti sabanıyla
Halklarının çıbanıyla
Kanıyordu Musa Anter!

Şahturna söyler gerçeği
Doğrudan yana ölçeği
Al-yeşil-sarı çiçeği
Sunuyordu Musa Anter!

OZAN ŞAH TURNA/BERLİN

"Önemli olan din kültürü"

Yozgat Şeftali İlçesi Başköy Köy Muhtarı Zekerya Yıldız, zimmetine para geçirmek suçundan mahkûm olduğu halde görevine devam ediyor. Muhtar DYP'li olunca yaptığı yanına kâr mı kalıyor? *2000'e Doğru* aracılığıyla kamuoyuna suç duyurusunda bulunuyoruz.

Öte yandan, Şeftali'nin Kuzayca Kasabası'nın orta ve lise kısımlarında 16 ders boş geçiyor. Milli Eğitim, bu öğretmen açığı sorununa çözüm getirmiyor. 1992 eğitim yılı başladıktan iki ay sonra Şeftali İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'nden okula telefon ediliyor ve hangi derslerin öğretmeninin olmadığı soruluyor. Telefona yanıt veren öğretmen 12 dersin öğretmeni olmadığını söylüyor. İlgili kişinin tepkisi şu: "Fen-edebiyat önemli değil. Önemli olan, din kültürü var mı!"

Öğretmen açığının bir an önce giderilmesi ve bu yobaz düşünce sahiplerinin kurumdan temizlenmesi dileğiyle.

MUSTAFA KILIÇARSLAN/ YOZGAT

İKİBİNDEN

Cesur kalemi kırdılar

Türk basını değerli bir kalemini kaybetti. Hem de cesur gazetecilere her zamankinden daha çok ihtiyaç duyulan, sayılarının iyice azaldığı bir dönemde. Öyle ya ABD'ye karşı tavır alabilecek, Washington'dan esen rüzgârlardan etkilenmeyecek kaç isim sayılabilir ki... Mumcu gibi değerlerin yetişmesi kolay olmuyor. Ama ortadan kaldırılması da bugünkü Türkiye koşullarında bu kadar kolay işte. Uğur Mumcu'yu saygıyla anıyoruz.

* * *

Geçen hafta yayımladığımız "Eğitim-İş AAFLI ile ilişki kurdu" haberi öğretmen sendikalarında geniş biçimde tartışıldı. AAFLI, CIA'nın dünyadaki işçi sendikalarına yönelik faaliyetinde kullandığı bir Amerikan örgütü.

Bazı öğretmen sendikası yöneticileri tepkilerini dergimizi arayarak dile getirdiler. Eğitim-İş İstanbul Ümraniye Yöre Temsilcisi Hasan Erzincan, *2000'e Doğru*'yu arayarak şunları söyledi: "AAFLI için 'Asya-Amerika Hür Enstitüsü' deniyor. CIA ile ilişkisi gerçekten var mı? Niyazi Altunya, doğruluyor. Bu örgütün gerçek işlevi sizin yazdığınız gibiyse yeni ayağa kalkan kamu emekçileri için çok kötü. İstanbul'daki şube başkanlarını konuyla ilgili olağanüstü toplantıya çağırdım. Daha sonra Ankara'da yapılacak Başkanlar Kurulu'nda gündeme getireceğiz. Bütün şubelerimizde ve üyelerimizin elinde *2000'e Doğru* var. Arkadaşlar AAFLI'nın ne olduğunu araştırmak için kitaplara sarıldılar. Sizi bu yayınınızdan dolayı tebrik ediyorum. Aydınları, öğretmenleri aydınlattınız." AAFLI ile ilişkiye tepki sadece Eğitim-İş'ten gelmedi. Eğit-Sen İstanbul 4 No.lu Şube Sekreteri Cengiz Uzuner de *2000'e Doğru*'yu aradı. Kurulan ilişkiyi "Çok kötü" diye nitelendiren Uzuner, sözlerine şöyle devam etti: "Sadece Eğitim-İş'e değil, Türkiye işçi sınıfının, halkının sendikalara güvenini de sarsar böyle bir olay. Eğitim-İş Genel Merkezi'nin istifası gerekir. Öğretmenler buna layık değil. Bu durum birliği de tehlikeye sokuyor. *2000'e Doğru*'yu böyle bir haber yaptığı için kutluyorum."

* * *

Dergimiz çalışanı Diler Koldaş'ın annesi Mübeccel Koldaş'ı 29 Ocak Cuma günü kaybettik. Diler'e ve yakınlarına başsağlığı diliyoruz.

SERHAN BOLLUK

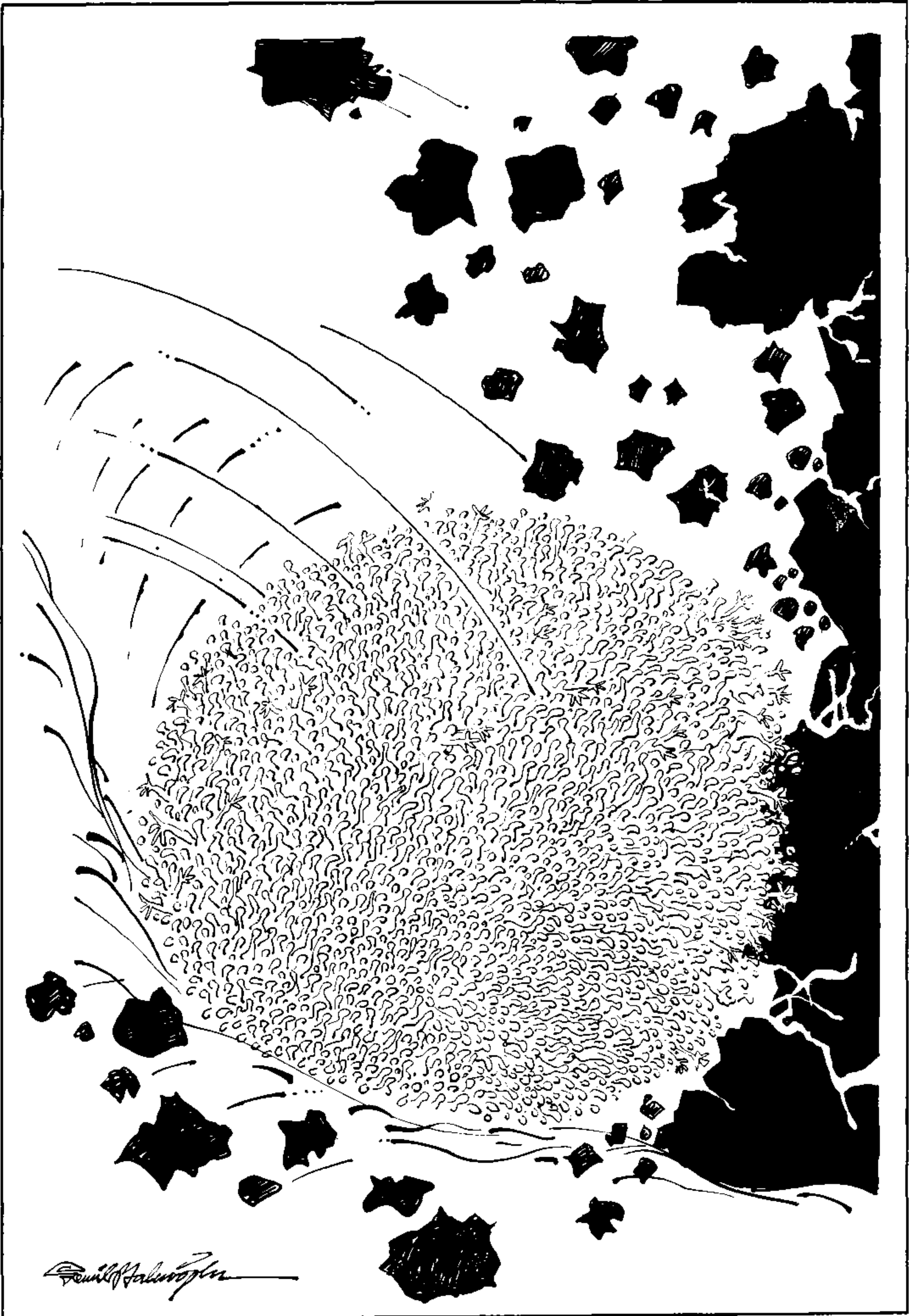
YEREL BASIN

Trakya Doğuş gazetesi, 27 Ocak tarihli sayısında, Kırklareli Belediyesi'nde işten atılan 71 işçiden bir bölümünün işe alınmaması üzerine 10 işçinin bir kahvehanede başlattıkları açlık grevini duyuruyor. Eğit-Sen, Sağlık-Sen, Halkevi, Tüm Maliye-Sen, Tüm Sosyal-Sen şube yöneticilerinden oluşan 40 kişilik bir grup da 24 saatlik açlık greviyle işçileri destekliyorlar.

Mücadele

Siirt'te yayımlanan *Mücadele* gazetesi, 18 Ocak tarihli sayısında, Siirt'teki Bağ-Kur'luların ilaç paralarını alamadıklarını yazıyor. Gazete bir başka haberinde, "Yolsuzluk, haksızlık ve huzursuzluk içinde çalkalanan Köy Hizmetleri İl Müdürlüğü'ndeki rüşvet ve diğer iddiaları araştırmak için iki bakanlık müfettişinin geldiğini" duyuruyor.

Körfez Savaşı'nın son bombası

Uzayan Körfez Savaşı'nın son bombası sevgili Uğur'un arabasının altına yerleştirildi. Bu alçakça komplo etkili bir araştırmacı yazarı susturmanın ötesinde bir amaç taşıyor ve Ortadoğu'daki politik çatışmalar içinde bir yere oturuyor. Başta ABD, bütün dünya bu çatışmanın içindedir. Uğur Mumcu, Körfez Savaşı'nda anti-emperyalist güçlerin son şehididir. İncirlik'ten kalkan uçaklar kardeş Irak'ı bombalarken o uçakları kaldıran dünya devletinin kumanda ettiği sinsi bir el de Uğur Mumcu'nun arabasına o hain bombayı yerleştirmiştir. Bu tertibin taşeronluğu pekâlâ Ortadoğu'nun İslamcı örgütlerinden birine de ihale edilmiş olabilir. ABD ve CIA ile o İslamcı örgütler arasında her zaman sıkı bağlantılar olagelmiştir.

Atlas Okyanusu'nun ötesinden Ortadoğu'ya uzanan el, Türkiye'yi herkesin gözü önünde Balkanlar'dan, Kafkaslar'a ve oradan Kuzey Irak'a uzanan kaos coğrafyasının içine itiyor. ABD en son Irak'a yeniden saldırdı; üstelik BM kararı gibi bir gerekçeden de yoksun olarak. İncirlik bir kez daha saldırı üssü olarak kullanıldı. DYP-SHP hükümeti, "bostan korkuluğu" rolünü benimsedi ama toplumumuzda ABD'ye karşı güçlü bir tepki gelişiyor. İncirlik'in eşkıyaya yataklık etmesine karşı olanların oranı yüzde 87. Türkiye'yi yöneten kesim içinde de ABD'nin Türkiye'yi Ortadoğu savaşlarına itmesinden kaygı duyan güçler var.

ABD, Türkiye'de kendisine direnenleri iki yoldan hizaya getirmek istiyor. Biri, psikolojik savaş ve kamuoyunun yönlendirilmesidir. 26 Ocak günlü *Hürriyet* gazetesinde yayımlanan "Irak ve Suriye Türkiye'ye saldıracak" haberleri dünya ölçeğinde yalan tekelini elinde tutan ABD'den geliyor. Batı basını aracılığıyla aylardır piyasaya sürülen "Türkiye-İran savaşı" senaryoları da öyle.

ABD'nin ikinci yöntemi ise kışkırtma ve tertiplerdir. Uğur Mumcu'nun arabasını havaya uçuran bomba, Türkiye'ye bir ültimatomdur. ABD, Türkiye'nin "bostan korkuluğu" olmanın ötesinde daha aktif bir rol benimsemesini istiyor; buna itiraz etme niyetinde olanlar varsa, onlara Türkiye'de iktidarları hatta rejimi değiştirebilecek olanakları bulduğunu hatırlatıyor. En önemlisi bu suikast, ABD'nin, Türkiye ile İran arasında savaş kışkırtma tertibi içinde bir anlam kazanıyor. Kışkırtmalar, Uğur Mumcu'nun kişiliğinde amaçlarına çok uygun bir hedef seçmişlerdir. Bir parmak, Türkiye'ye düşman olarak sürekli İran'ı gösteriyor. Bir fabrika sürekli İran düşmanlığı üretiyor. Komplonun tam İran İçişleri Bakanı Türkiye'yi ziyaret ederken tezgâhlanması da bu gerçeği doğruluyor.

Ülke düzleminde bakıldığı zaman, Uğur Mumcu'nun katledilmesi, ABD'nin "İkinci Cumhuriyet" projesinin Birinci Cumhuriyet'le hesaplaşmasıdır. Türkiye'nin dünya ekonomisiyle sınırsız bütünleştirilmesi, öyle barışçı yollardan olmayacak. 12 Eylül rejiminin döktüğü kan kurumuş değildir. "İkinci Cumhuriyet", Kemalist Devrim'in iç pazarı güçlendiren bütün kurum ve ilişkilerini berhava ederek gerçekleşiyor. Yeni Dünya Düzeni projesinin sahipleri, bizim gibi Güney ülkeleri için hazırladıkları komprodorlaşma programını nazik yöntemlerle uygulamıyorlar.

36 yıldır tanıdığım sevgili Uğur'un kişiliği bütün bu gelişmelere o kadar oturuyor ki! Uğur Mumcu, Cumhuriyet Devrimi'mizin namus çizgisidir.

Kemalist Devrim daha 1930'larda kireçleşmeye ve taşlaşmaya başladı. Burjuvazinin içinden büyüyen bir kesim, emperyalizmle ve gericilikle işbirliğine yönelerek, Cumhuriyet'in kazanımlarını önce aşındırmaya, sonra tasfiyeye girişti. Ne var ki hiçbir devrimin kökü kazınamıyor. İşte Uğur Mumcu da bugün Kemalist Devrim'in yaşayan damarını; bize 20. yüzyıl başındaki büyük devrimci çıkıştan kalan aydınlanma hareketini, laikliği, Fransız Büyük Devrimi'nin özgürlük projesini simgeliyor. Öte yandan Uğur Mumcu, Kemalizmin demokratik çıkışındaki sınırlarını belirleyen emekçi olmayan sınıf karakterinin ve milliyetçiliğinin de mirasçılarındandır. Kürt halk dinamiğinin aydınlanma ve demokratlaşmadaki rolünü görememesi buradan gelir.

Bu suikast, ABD'nin Türkiye ile İran arasında savaş kışkırtma tertibi içinde bir anlam kazanıyor ve Türkiye'ye bir ültimatomdur. Ülke düzleminde ise ABD'nin İkinci Cumhuriyet projesi, Birinci Cumhuriyet'le hesaplaşıyor. Uğur Mumcu, Kemalist Devrim'in yaşayan damarı ve namus çizgisidir. Onun uğurlanışı bir cenaze töreni değil, yüzyıllık bir devrimci tarihin ayaklanmasıdır.

Uğur Mumcu'yu Türkiye halkı yüzyıllık özgürlük birikimini ortaya koyarak uğurladı. O'nun anısını ve savunduğu değerleri, hiçbir olay bu kadar güçlendiremezdi. Bir cenaze töreni değil, yüzyıllık bir devrimci tarihin ayaklanmasıdır bu. Toplum, Şinasi'lerden, Namık Kemal'lerden bu yana mücadeleyle kazandığı değerlere sahip çıktığını çok vakur ve olgun bir şahlanışla ortaya koydu. Uğur'un arabasına bomba koyan el, toplumumumuzun aydınlanma, laiklik ve özgürlük birikimini yeniden harekete geçirdi; barış özlemini, bağımsızlık tutkusunu yeniden ateşledi.

12 Eylül döneminde kapıları ABD'ye sonuna kadar açanlar, Rabıta parasıyla imam maaşı verenler, din derslerini zorunlu kılanlar, ABD'nin "Yeşil Kuşak" projesini uygulamak ve demokrasi hareketinin önüne barikat çekmek için topluma dinciliği pompalayanlar, Körfez Savaşı'nda ABD'ye yataklık edenler, Pentagon'un Türkiye-İran savaşı senaryolarında rol benimseyenler; Uğur Mumcu'nun katledilmesinden sorumludurlar; daha önemlisi Türkiye halkına karşı büyük bir komplonun sorumlusudurlar.

Gelecekte yeniden "Yemen türküleri" söylemek istemiyorsak, Uğur Mumcu'nun hayatını verdiği aydınlanma, özgürlük ve bağımsızlık gibi büyük değerler için her şeyimizi ortaya koymak durumundayız. Uğur'un bize bıraktığı büyük mesaj budur.

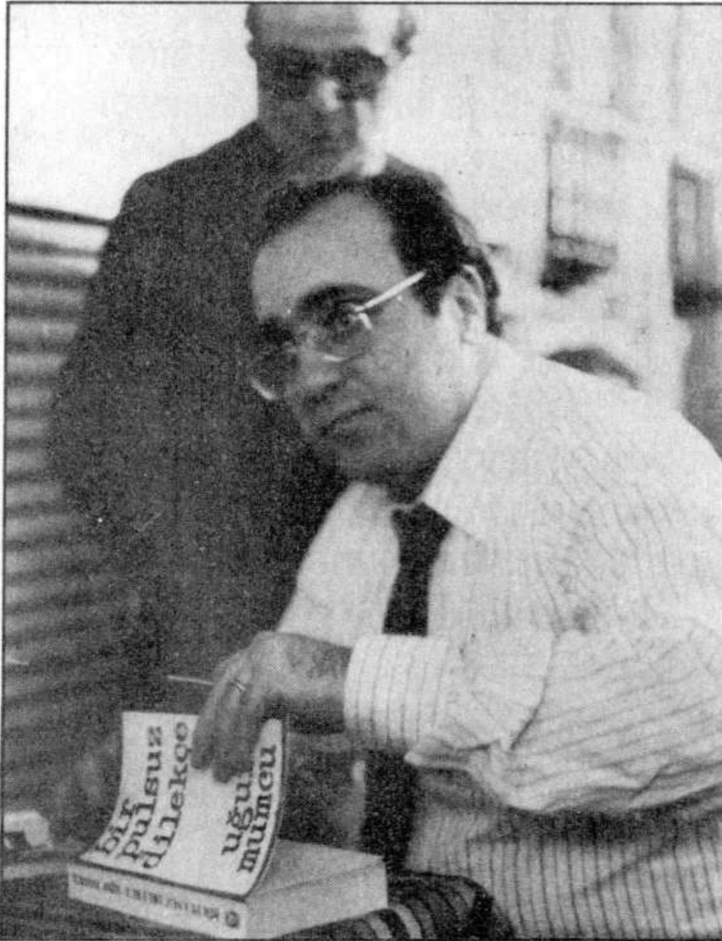
MISIR'DAKİ OPERASYON MERKEZİ MİT'İN DOSYASINDA

Mumcu suikastinde CIA izleri

CIA ekibinin hedefi bölgede istikrarsızlık ve Türkiye-İran kavgası yaratmak... İki Hizbullah: Biri İran'ın biri CIA'nın denetiminde... Uğur Mumcu, Galula'nın *Kontrgerilla* kitabındaki seçilmiş hedefe uyuyor... Suikast tam Türkiye-İran ilişkilerinin yumuşamaya başladığı dönemde gerçekleşti... Dış politika uzmanı: "Mumcu cinayetinde kullanılan taşeron silsilesi CIA ve MOSSAD'a kadar uzanıyor"... Toplum Mumcu suikastine büyük tepki verdi. Yollara dökülen yüzbinlerce insan gericiliği, şeriatı ve Kontrgerilla'yı lanetledi.

Uğur Mumcu, 24 Ocak Pazar günü hunharca bir suikaste kurban gitti. Katil ya da katilleri yönlendiren kuvvet kim? Gerek tekniği, gerekse yarattığı sonuçları açısından bakıldığında, bu sorunun iki yanıtı var: Uluslararası İslam veya CIA!

Uğur Mumcu, Türkiye'deki laik aydınların simgelerinden biriydi. Öldürülmesi, hem laikliği savunanların sindirilmek istenmesi, hem de İslamcı yükselişin önündeki önemli engellerden birinin daha ortadan kaldırılması demek olacaktı. Türkiye, İran'ın kontrolündeki "Hizbullah"ın ve SAVAMA adlı istihbarat teşkilatının en önemli faaliyet alanlarından biri. **Uğur Mumcu** suikastinde kullanılan bomba, daha önce bazı eylemlerde de kullanılmış. Bu açıdan bakınca, cinayetin izleri, İslamcılara ve İran'a doğru uzanıyor.

AKADEMİ KİTABEVİ'NDE KİTAP İMZALIYOR. Aynı gün İbrahim Telemen öldürülmüştü. Telemen öldürülmeden önce Mumcu'yu aramış ve randevu istemişti.

İRAN'I HEDEF TAHTASINA KOYAN SUİKAST

Ancak suikast, laik güçleri sindirmek bir yana, tam tersi bir sonuç yarattı. Sinen ve savunmaya geçen İslamcılar, güç toplayan ise laikler oldu. Yollara dökülen yüzbinlerce insan gericiliği ve şeriat rejimini lanetledi. Başta büyük kentler olmak üzere, Türkiye, tarihindeki en büyük kitle gösterilerine sahne oldu. Miting ve yürüyüşler günlerce sürdü. Öyle ki, uluslararası haber ajansları gelişmeleri "Dinciliğe karşı Ortadoğu'da şimdiye kadar yapılan en büyük gösteriler" olarak yorumladılar.

"HANGİ HİZBULLAH?"

Mumcu suikastiyle aynı günlerde "Hizbullah operasyonu" başladı. Cinayette Ortadoğu kökenli bir ya da daha fazla örgütün "taşeron" olarak kullanılmış olması ihtimali oldukça kuvvetli. Burada "İki Hizbullah" gerçeğine dikkat etmek gerekiyor. Bu değerlendirmeyi ilk kez MİT eski müsteşarı **Teoman Koman**, kendisine yönelen bir soruya verdiği "Hangi Hizbullah?" yanıtıyla yapmış, Bölge Valisi **Ünal Erkan**, Genel Yayın Yönetmenimiz **Ferit İlsever**'le yaptığı ve 19 Temmuz 1992 tarihli sayımızda yayımlanan görüşmede "Ben de aynı kanaatteyim" demişti. Türkiye'de faaliyet gösteren, biri

UĞUR MUMCU VE TALAT TURHAN ERENKÖY'DE 12 MART'IN ÜNLÜ İŞKENCE MERKEZİ ZİVERBEY KÖŞKÜ ÖNÜNDE.

İran'ın, diğeri Türkiye devletinin ve CIA'nın denetiminde iki "Hizbullah" örgütü bulunuyor!

"Müslüman Kardeşler" örgütünün Türkiye'deki mensupları da Hizbullah'ın kanatlarından birinde yer alıyorlar. İstanbul'daki Sinagog saldırısını azmettirdiği söylenen, daha sonra kendisi de öldürülen Cizreli Şeyh **Zeki** de eskiden Müslüman Kardeşler mensubuydu.

Suriye'ye karşı faaliyet yürüten "Müslüman Kardeşler" adlı örgüt, MİT'le, MOSSAD'la, diğer batılı istihbarat örgütleriyle yakın ilişki içinde. Ortadoğu kökenli örgütleri yakından tanıyan, Suriye ve Lübnan'da uzun süre bulunmuş Türkiyeli bir devrimci, ABD'nin o yıllarda Ortadoğu'daki Sovyet etkisine karşı Müslüman Kardeşler'in gelişmesi için yoğun çaba sarfettiğini belirtiyor. Ürdün, Müslüman Kardeşler için bir radyo istasyonu kuruyor. Suudi Arabistan, Filistin Kurtuluş Örgütü'ne (FKÖ), ekonomik yardım yapmasının birinci şartı olarak, Müslüman Kardeşler'e eğitim kamplarında yer verilmesini koşuyor.

"MÜSLÜMAN KARDEŞLER"İN ÖRGÜTLENME ATAĞI

Başlangıçta çok cılız olan Müslüman Kardeşler örgütü, bu destekler sayesinde Suriye'deki Halep ve Hama kentleri başta olmak üzere bölgede önemli güçler topladı. Aleviler'in çoğunlukta olduğu kentlere giden yolcu otobüslerine saldırılarla başlayan eylemler, Hama'da **Hafız Esat** tarafından kanla bastırılan isyana kadar uzanıyor.

Türkiyeli devrimci anlatıyor: "PKK faktörünün gelişmesiyle, Türkiye'nin bu örgüte ilgisi arttı. Hatay'ın Reyhanlı ve Yayladağı sınır kapıları bu örgüte açıldı. 1986'da Suriye'de iki yolcu otobüsünde patlayan ve onlarca insanın ölmesine yol açan bombalama olayını, Müslüman Kardeşler üyesi iki Türk kardeşin, MİT'in bilgisi dahilinde gerçekleştirdiği ortaya çıktı. Bu iki Türk'le birlikte yakalanan Suriyeli Müslüman Kardeşler üyeleri, verdikleri ifadelerde bombaları Türkiye'den getirdiklerini de belirtiyorlar ve şöyle diyorlar: 'Türkiye sınırına yaklaşan Müslüman Kardeşler telsizle durumu bildiriyorlar. Sınırdaki Türk devriyelerine dost birliklerin geldiği ve ateş açılmaması uyarısı yapılıyor. Müslüman Kardeşler'i sınırda Türk yetkililer karşılıyor ve askeri eğitime gelenleri Hatay, Kayseri, Konya ve Amasya'daki askeri birliklere yolluyorlar".

Diyarbakır'da kendilerine Ehven-i Müslümin diyen Müslüman Kardeşler son üç aydır yeniden örgütleniyorlar. Şimdiki politikalarının "Hizbullah'a karşı" olduğunu söylüyorlar. Geçtiğimiz Aralık ayı başlarında Bağlar semtinde Koşu-

UĞUR MUMCU'NUN ANKARA'DAKİ CENAZE TÖRENİ. Ortadoğu'da laikliği savunmak için yapılmış en büyük eylem. Türkiye'nin dört bir yanında yüz binler yürüdü.

LİSE GAZETESİNDE UĞUR MUMCU

"Münazara tekniği adlı kitabınız merakla bekleniyor"

Uğur Mumcu'nun da mezunları arasında olduğu Bahçelievler Lisesi öğrencileri ve mezunları her yıl bir gazete çıkarıyorlardı. Bu gazetenin 1961 yılındaki *7. Yıl* ve 1963 yılındaki *9. Yıl* sayılarında **Uğur Mumcu** ile ilgili anlatılanları aktarıyoruz.

Bahçelievler Lisesi Mezunları ve Mensupları Cemiyeti tarafından çıkarılan *7. Yıl* gazetesinin Aralık 1961 tarihli sayısında "Oku Fakat İnanma" sayfasında Edebiyat-Fen münazarasında **Uğur Mumcu**'nun birinciliği ağabeyi **Ceyhun Mumcu**'nun ise ikinciliği kazandığı belirtilerek şöyle deniyor: "Şimdi bütün münazaracılar **Mumcu** sülalesinin daha fazla gelişmesine mani olmak için doğum tahdidinin koyu birer taraftarı kesilmişlerdir..."

Aynı gazetenin 5 Aralık 1963 tarihli 9. Yıl sayısının 3. sayfasında "Üçbuçuk Ergun Yuvaya Döndü" Hukuk (**Hakkı Bakî** bildiriyor) başlıklı yazıda ise **Uğur Mumcu** için anlatılanlar şöyle: "Uğur Mumcu, Ayşe tarafından reddedilmesinden duyduğu teessürü ileri sürerek *9. Yıl*'a yazı yazamayacağını söylemiştir. Bu arada Halk Partisi'nden istifa ettiğini sağda solda söyleyerek reklamını yapıyor."

Aynı gazetenin 2. sayfasında "Burcunuz" köşesinde "Uğur Burcu"nun özellikleri şöyle belirtilmiş:

"His hayatı; Bedbaht olmayınız, sizi A'dan başkalarının da mesut edebileceğini unutmamanız lazım.

"İş Hayatı; 'Münazara Tekniği' adlı kitabınız merakla bekleniyor.

"Sağlık Durumu; Deri yeleklerin sıhhate aykırı olduklarını biliyor musunuz?"

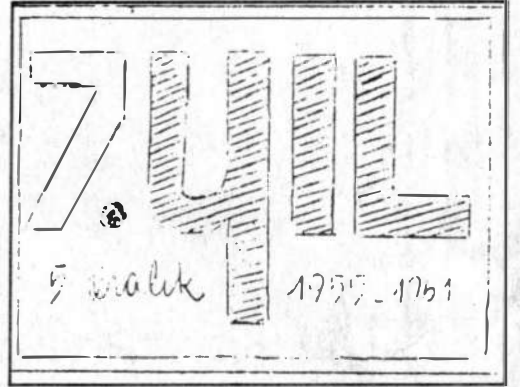
Uğur Mumcu, öldürüldüğünde, ölüm haberini dünyaya ilk duyuran haber ajansı *Reuter*'di. *9. Yıl*'da sözü edilen **Ayşe** de *Reuter*'in muhabiri.

5 Aralık 1963 Perşembe

9. Yıl

L: 3 — TAŞ ATILIR KAL'ASINDAN, HAK SAKLASIN BU GAZETENIN BELASINDAN

9. Yıl'da yer alan "Yazı" başlıklı yazısında **Mehmet Mumcu, Uğur Mumcu** hakkında şunları söylüyor: "Uğur'a gelince hayatta bu çocukcağızla bir kerecik olsun ciddi konuştuğumu hatırlamıyorum. Ne zaman karşılaşsak aramızda şöyle bir muhavere cereyan eder:

-Nasılsınız beyefendi?

-Teşekkür ederim Uğur'cuğum.

-Acaba işler nasıldır?

-Valla sıkıntıdayız. İnşallah iyi diyelim iyi olsun.

Muhavere bu şekilde iki taraftan birinin canı sıkılıncaya kadar devam eder. Beyefendinin bir de kabilesi vardır. Bilhassa yaz aylarında bunlar Pazar Durağının bir köşesinde efendice şakalaşırlar. Şakaları birbirlerinin pantolonlarını aşağı indirmek, içlerinden birine kaldırımda zorla yüzme öğretmek, hemen karşılarında bir evde oturan mütevazı bir mevki sahibi adamcağızla beyefendi geliyor, beyefendi gidiyor diye dalga geçmek, kaldırımdan kaldırıma ip gererek caddede yüksek atlamak gibi şeylerdir. Mamafih Uğur bey bu şakalara pek katılmıyor. Beyefendinin bir özelliği de nerede ve nasıl olursa olsun koltuğunun altında daima bir kitap bulundurmasıdır. Yani entelektüel görünür. Hakikatte öyle midir bunu bilemiyeceğim."

Aynı sayıda **Hakkı Bakî** ise "Suistimalleri açıklıyoruz" başlıklı yazısında Cemiyet Kongresi'ne ilişkin kulis faaliyetlerinden söz ediyor ve şunları söylüyor: "Geçen sene tesadüfen Kongre Başkanı olan **Doğu**'nun (**Doğu Perinçek**) ve **Uğur Mumcu**'nun birer **Mehmet Mumcu** hayranı olmaları hasebiyle **M. Mumcu** lehine oy kullanacakları nazarı ile bakılmaktadır."

yolu civarındaki camide Hizbullahçılar ve Müslüman Kardeşler toplanıyorlar. İmam, Hizbullah propagandası yapınca imamı dışarıya atıyorlar. Müslüman Kardeşler, Diyarbakır, Urfa, Batman gibi yerlerde örgütlenmelerine hız veriyorlar.

2000'e Doğru, 16 Şubat 1992'deki kapak yazısında "Hizbullah"ın bir kolunun, Diyarbakır'daki Özel Harekât Timleri'nin de bulunduğu Çevik Kuvvet Merkezi'nde eğitildiğini ortaya çıkardı. Araştırmayı yapan Diyarbakır muhabirimiz **Halit Güngen**, 18 Şubat'ta büromuzda öldürüldü. 27 Ekim 1992'de, basına "**Halit Güngen**'i öldüren silah bulundu" açıklaması yapıldı. Ancak cinayette kullanılan silahın üzerinde bulunduğu söylenen **Nedim Uysal** adli suçtan tutuklanarak Batman Cezaevi'ne konuldu.

ÜNAL ERKAN: "HALİT GÜNGEN OLAYI MAHKEMEDE"

Bölge Valisi **Ünal Erkan**, *2000'e Doğru*'nun sorularını yanıtladı. **Erkan**. "Silahın **Halit Güngen**'in öldürülmesinde kullanıldığının balistik raporuyla kesin olarak ortaya çıktığını, cinayetin arkasındaki örgütü daha önce zaten açıkladıklarını, olayın şimdi Adliye'ye intikal ettiğini" söyledi. Bölge Valiliği geçtiğimiz Ekim ayında **Nedim Uysal**'ın yakalanmasından sonra, **Halit Güngen**'in Hizbullah tarafından öldürüldüğünü açıklamıştı.

"Ortadoğu kökenli örgütlerin yapısı çok karmaşık, kimin kimden emir aldığı belli değildir" diyor, *2000'e Doğru*'nun görüştüğü dış politika uzmanı. Hem İranlılar'la hem de Suudiler'le ilişkisi

olan Hamas gibi örgütlere de dikkat çekiyor. **Mumcu** cinayetinde kullanılan "taşeron silsilesi"nin CIA ve MOSSAD'a kadar uzanabileceğini belirtiyor.

İRANLI DİPLOMAT: "HANGİ ÜLKE, BAKANI GİTMEDEN ÖNCE BÖYLE BİR OLAYI YAPAR?"

Mumcu suikasti, İran İçişleri Bakanı **Abdullah Nuri**'nin Türkiye'ye gelişinden bir gün önce yapıldı. 25 Ocak Pazartesi günü Ankara'ya gelen **Nuri**, cenaze töreninden sonra İstanbul programını iptal etti ve 27 Ocak'ta ülkesine döndü.

2000'e Doğru'nun **Mumcu** cinayetini tartıştığı İranlı diplomat şunları söylüyor: "İran mahkemeye çıkarılmadan mahkûm edildi bile. Geçen yıl İran'a ait bir gemiye el konulması üzerine Türkiye-İran ilişkileri bir yıl boyunca dondurulmuştu. Son aylarda iki ülke arasındaki ilişkiler hızla iyileşirken şimdi de **Mumcu** öldürüldü. Hem de tam bizim İçişleri Bakanı Türkiye'ye gelirken. Hangi ülke, kendi bakanı bir ülkeye misafir giderken böyle bir şey yapabilir? Bunda bir mantık var mıdır?" İranlı diplomat "**Mumcu** cinayetinin İslama bir yararı olmadığı" kanısında. Şöyle diyor: "Tam tersine, Türkiye'de Müslümanlara karşı bir hava doğdu. **Mumcu**'nun öldürülmesinden önce Türkiye'de İslam tartışılıyordu, Atatürk'ün usül ve inkılapları tartışılıyordu. Bundan sonra tartışılmayacak. Bu cinayetten en çok yararlanan kimdir? Bence bu soru sürekli sorulmalı. Türkiye mi, İran mı, yoksa Amerika mı?"

2000'e Doğru'nun görüştüğü dış politika uzmanı ise, İran'daki iç çekişmeye dikkat çekiyor. Uzmana göre, İran'daki radikaller, **Rafsancani**'nin temsil ettiği ılımlı kanadın Türkiye ile ilişkileri geliştirmesinden rahatsızlık duyuyorlar. "Cinayetin altından bu kanat

Cemal Süreya'nın kaleminden Uğur Mumcu

Cemal Süreya'nın *İzdüşümler-99 Yüz* kitabında Uğur Mumcu'nun portresi de yer alıyordu. Mumcu'nun anısına bu yazıyı yayımlıyoruz.

Kusur arıyorum **Uğur Mumcu**'ya, kusur. Nasıl olsa bulurum. Şu an bulmamış olmam bir şey ifade etmez.

"Tarihin sorgu yargıcı". Bu söz nereden aklımda kalmış. **Zola** büyük romancı olarak öyleyse. **Mumcu** da gazeteci olarak öyle. Tabii, gazeteyi günün tarihi olarak tanımlarsak. Günün sorgu yargıcı.

Bugün **Aziz Nesin** gibi. **İlhan Selçuk** gibi, **Çetin Altan** gibi, bir **Uğur Mumcu** var. Alanında en parıltılı adlardan biri. Kuşağının en ünlü gazetecisi. Ülkemiz basın tarihinde ve demokrasi tarihinde daha şimdiden yerini almış biri.

İlk *Devrim*'de mi okumuştum **Uğur Mumcu**'yu? Ama asıl *Yeni Ortam*'da bugünkü yüzüyle gördüm onu. Üniversiteye dönmeyeceğini, hayatını yazılarıyla götürmek istediğini açıklamıştı bir yazısında, anımsıyorum. Aklıma takılmıştı o yazı. Genç idare hukuku asistanının iyimserliğinden, cesaretinden konuşmuştuk arkadaşlarla. Ama işte tatla okuyorduk onu. **Baskın Oran**'ın bugünkü yazı biçimiyle onun o ilk yazıları arasında bir akrabalık var gibi. Gerçekten, **Uğur Mumcu** daha ilk yazılarında, ince mizahı ve yazma tutkusuyla kendini kabul ettirdi.

Bir başına bir adam.

Başarıya nasıl ulaştı acaba? Bence başarıya mahkûmdu. Kuşağının, aydının, demokrasinin sesi oldu çünkü. Türkçenin kara cümlesini yakalamıştı. Gazete yazarlarının çoğunda yoktur bu. Büyük kamu hukuku birikimini, güncel olayı, siyasetin, kavganın içinde kullanmayı bildi. Ama asıl şu yanlarıyla bu güne geldi **Uğur Mumcu**: Her zaman açık yürekli oldu, cesur davrandı, risklerden korkmadı. Ve elbet en önemli nitelik: Eli gerçekten kalem tutuyordu. Bayrağı **İlhan Selçuk**'tan aldı. Sadece bir yazar, yalnızca bir gazeteci olarak kalmadı, bir düşünür, özgürlük savaşçısı bir siyasal ve hukuk adamı olarak da belirdi. En çok da böyle belirdi.

68'lerin açık alnı:

Günlük yazı kişiyi ister istemez yinelemelere götürür. **Uğur Mumcu** yinelemeye en güzel işlevi kazandırdı: düşünsel *mine*'leme.

Okunaklı, orta boylu, dev adam.

Polemiği düşüncenin içinden nasıl da geçiyor!

Polemik dedim. Ancak **Uğur Mumcu** soruna dalarken nesnelliğini hiç yitirmiyor. Sorun karşısında düşünür yanını hep koruduğu için polemik sadece tat olarak kalıyor.

Kişisel tartışmada, daha doğrusu kişilerle çatışmada ise polemikçi yanı acımasızca öne çıkıyor. Bayağı ağır konuşuyor. Ancak burada da demagojiye sapmadığına tanık oluyoruz. Bir de yazarın; gazetecinin, özellikle de mizahçının bu vazgeçilmez silahına sarılmıyor. Buna gereksinimi yok da ondan mı? Öyle. Kişisel tartışmada da her sözü bir şeyin karşılığı olsun istiyor. Ne olursa olsun, bu, **Uğur Mumcu**'nun temiz yanıdır. Onun kişiliğine, tuttuğu işe bütünüyle ışık düşürüyor. En ufak şantaj, gözdağı, böbürlenme yok **Uğur Mumcu**'da. İşiyle ilişkisini bir sanatçı çılgınlığına da dönüştürmüş.

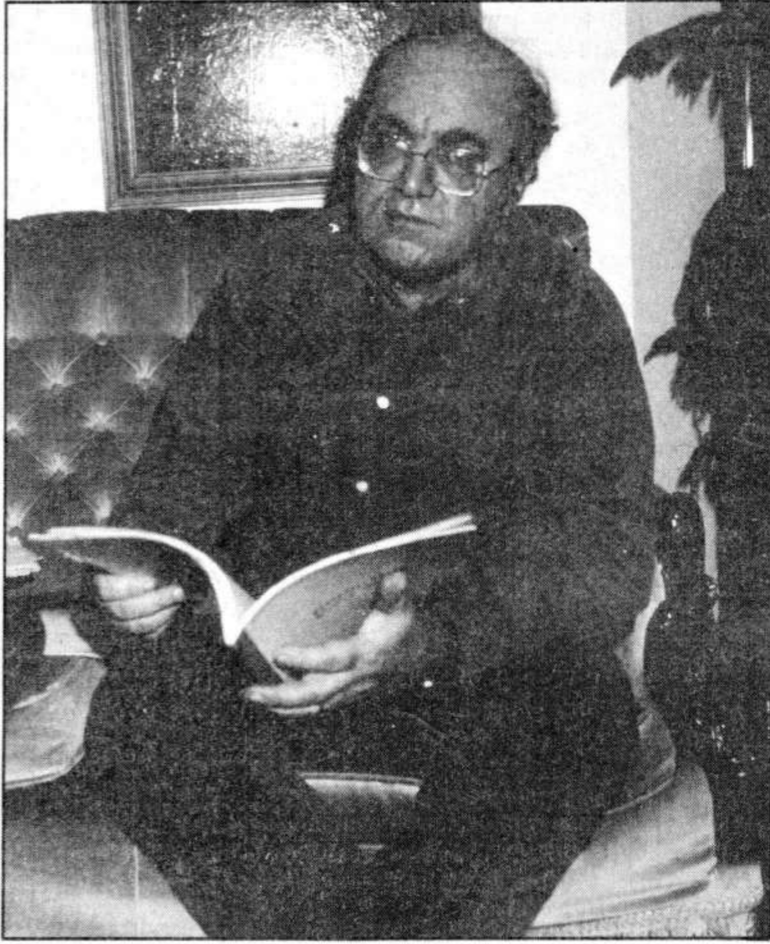
Dile hakim. Türkçesinde çocukla filozof, düşünürle sanatçı kaynaşır. Mizahı, alay değil, sevinç ağırlıklı. Gönderme ustası. İserseniz bunu da bir kusur sayalım.

Bir kez gördüm **Uğur Mumcu**'yu. *Cumhuriyet* gazetesi önünde. Uzaktan gördüm, yanında başkaları da vardı. Şu izlenim uyandı bende: Kararlı, dalgın bir yüz. Daha doğrusu, dalgın ama kararlı.

Bir kusuru daha var: Şemsiyesi pek de öyle şemsiye değil. Bir kere defolu.

Ayrıca **Uğur Mumcu** çuval olarak da kullanıyor onu.

da çıkabilir" diyor uzman. İran İçişleri Bakanı **Abdullah Nuri**'nin ılımlı kanattan olduğunu belirten uzman, **Rafsancani**'nin, İran'a dayatılan izolasyon zincirini Türkiye vasıtasıyla kırmayı planladığını, bu açıdan **Mumcu** cinayetinin bu kanada büyük darbe vurduğunu kaydediyor. Uzman, İran'la Türkiye arasındaki ilişkilerin daha fazla gerginleşmeyeceği kanısında. "Çünkü" diyor, "bu ilişkiler dinamitlendiği zaman, ikisi için de büyük istikrarsızlık unsurlarının doğacağını iki devlet de biliyor. İran, Türkiye'deki İslami radikalizmi çok daha fazla kaşıyabilir, Türkiye de Azerbaycan'ı. İki taraf da birbirini karıştıracak kozları ellerinde tutuyorlar".

Lise gazetesinden: Koltuğunun altında hep bir kitapla olurdu.

"HEDEFİNİZ İRAN" DİYENLER, CIA İLE MOSSAD!

Geçtiğimiz haftalarda yapılan "uyuşturucu operasyonu" başından sonuna CIA'nın kontolü ve yönlendirmesinde gerçekleşmişti. İran'ı hedef tahtasına koyan "Hizbullah operasyonu"nda, Türk emniyeti ve istihbaratını yine CIA yönlendirdi. Bu kez MOSSAD da sahnedeki yerini aldı. Üstelik, yapılan "işbirliği" en yetkili ağızlardan ifade edildi!

27 Ocak günü *Milliyet*'te yayımlanan haber, Türkiye'ye "İran hedefi"ni gösterenleri açığa çıkarıyor. İran'ın kontrolündeki Hizbullahçılar'ın Türkiye'deki faaliyetleriyle ilgili istihbaratı, İsrail teşkilatı MOSSAD veriyor! Ankara Emniyet Müdürü **Mehmet Canseven**, İstihbarat ve Terörle Mücadele Şubesi yetkilileri, MİT Ankara Bölge Başkanı ve alt kadrosunun da bulunduğu Ankara'daki toplantıda, MOSSAD, MİT'e "dört isim" de veriyor. Üstelik MOSSAD yetkilileri, ajanlarının Türkiye'de nasıl cirit attıklarını, bu bilgileri nasıl topladıklarını da anlatıyorlar. *Milliyet*'in haberine göre, MİT'e MOSSAD'ın yanı sıra "CIA'dan da sürekli bilgi" geliyor.

BİR TAŞLA İKİ KUŞ

Hizbullah operasyonunu **Mumcu** cinayeti, onu da İran İçişleri Bakanı'nın ziyareti izliyor. Önce Milli Güvenlik Kurulu'nda, 20 Ocak'ta da **Demirel**'in masasında başlayan operasyondan dört gün sonra **Uğur Mumcu** öldürülüyor. "Çetin Emeç ve Turan Dursun cinayetlerinin çözüldüğü" haberleri, "arkasında İran var" yönlendirmesiyle birlikte bütün gazetelerde manşetlere çıkıyor.

İstanbul'daki bir üst düzey kamu görevlisi *2000'e Doğru*'ya, "**Turan Dursun**'un katilinin yakalandığını yazabilirsiniz. Sizin yazarınızdı. Olayda İran'ın parmağı olduğu doğrudur. Operasyon devam ediyor. Açıklamayı Pazar günü **Demirel** yapacak" diyor.

Uğur Mumcu, ABD'ye karşı net tavır alıyordu. Emekli Yarbay **Talat Turhan**, "**Galula**'nın *Kontrgerilla* kitabında 'Seçilmiş hedef' teorisi vardır. **Uğur Mumcu** seçilmiş bir hedeftir. Emperyalist güçlerin, yani ABD'nin hedefi olabilir" diyor ve ekliyor: "**Mumcu** cinayeti bir istikrarsızlık ortamı yarattı Türkiye'de. Bu, destabilizasyon teorisine uygundur. Bundan sonra ne gelecek, sırada kim olacak? Bu sorular sordurulacak topluma." **Turhan**, "taşeron" olarak kimin, hangi örgütün kullanıldığının değil, gerçek sahibinin önemli olduğunu vurguluyor. "Kimin işine yaradığı sorusuna yanıt aranmalıdır" diyor.

Uğur Mumcu'nun öldürülmesi, bir yanıyla Türkiye'de laik ve demokratik bir rüzgâr estirirken, diğer yanıyla İran düşmanlığına dönüştürülmeye çalışılıyor. Bu iki nokta arasındaki hassas denge, Türkiye-İran gerginliğini tırmandırma eğilimini içinde taşıyor. ABD'nin istediği de zaten bu.

"YENİ LAİKLİK TEZİ ÜRETİN!"

Doğu Bloku'nun dağılmasından sonra, ABD'nin Türkiye'ye biçtiği rol, Güney ülkelerinin üzerine sürmek. Tarih, 22 Mayıs 1989. **Bush**'un danışmanı ve Dış Politika Araştırma Enstitüsü Başkanı **Daniel Pipos** Türkiye'ye geliyor. **Pipos**, Ortadoğu ve İslam üzerine dört kitap yazmış. Şu sözleri basında yer alıyor: "**Humeyni** hareketinden sonra gözler İran'a çevrildi. Ancak İran'da 10-15 yıl içinde bu hareketin biteceğini sanıyorum. İşte o zaman gözler yine Türkiye üzerinde olacak. Ancak bu arada Türkiye'de laiklik üzerine yeni tezler, teoriler üretilmiyor. Laiklik Türkiye'deki heyecanını kaybetmiş. Oysa Türkiye, ilgi odağının İran'daki İslam hareketinden sonra laikliğe döneceği günlere hazır olmalı." **Pipos** da **Graham Fuller** gibi düşünüyor. Emperyalist merkezlerde üretilen "Ortadoğu'da alt süperdevlet" teorileri eşliğinde Türkiye'ye biçilen

roi, "ılımlı İslam".

TÜRKİYE-İRAN SAVAŞINI KIŞKIRTAN CIA EKİBİ

2000'e Doğru, 11 Ekim 1992 tarihli kapak yazısında, "Türkiye-İran savaşını kışkırtan CIA ekibi"ni ortaya çıkarmıştı. Ekibin başında, ABD'deki adı "Karanlıklar Prensi" olan, **Reagan**'ın Savunma Bakanı **Caspar Weinberger**'in Türkiye'den Sorumlu Yardımcısı **Richard Perle** bulunuyor. Pentagon Special Operations departmanından emekli general **James Vaught** ve "Barış Suyu" projesinin yıldızlarından **Joyce Starr** ekibin diğer önde gelen elemanlarından. Bu ekip, "Amerikan-Türk Dostluk Konseyi" içinde de faaliyet yürütüyor. Görevleri ise, ABD'nin "Türkiye ile İran'ı savaştırma" senaryosunu hayata geçirmek.

Richard Perle, ABD Kongre üyelerine lobi faaliyeti üreten bir şirkette görünüyor. Aynı zamanda ABD'nin silah tröstü FMC'nin danışmanı. Türkiye'de zırhlı taşıyıcılar üretmek üzere Nurol Holding'le birlikte kurulan FMSS şirketinin de yönetim kurulu üyesi. Emekli general **Vaught** 1975-77'de İzmir'deki NATO karargâhında görev yapmış. Amerikan-Türk Dostluk Konseyi'nde yöneticilik görevi de var. Ana konusu "Kürt sorunu". Öteki ekip üyeleri gibi, ABD eski Savunma Bakanı **Caspar Weinberger**'e yakınlığıyla tanınan **Vaught**'un son resmi görevi, Pentagon'un Special Operations Department, yani Özel Operasyonlar Bölümü Başkanlığı. Bu bölümün karargâhı Mısır'da bulunuyor. **Uğur Mumcu**'nun öldürülmesinden bir gün sonra, Kahire'de de benzer bir bombalı suikast olayı yaşanmıştı.

ABD'nin "Türkiye-İran savaşı" senaryosu 1986'da hazırlandı ve dönemin kıdemli ABD Savunma Bakan Yardımcısı **William Taft**'ın 7 Kasım 1986'daki "yıldırım" ziyaretiyle Türk yetkililerin önüne konuldu. *2000'e Doğru*, "Kürt-Türk federasyonu"nu da içeren bu planı "Pentagon'un Kürt senaryosu" kapak yazısıyla kamuoyuna açıklamıştı.

CIA VE "ÖLÜMÜ İSTİKRARSIZLIK YARATACAK KİŞİLER..."

MİT, **Vedat Aydın**'ın 8 Temmuz 1991'de Diyarbakır'daki evinden üç kişi tarafından alınması ve üç gün sonra işkence edilmiş cesedinin bulunmasından sonra, olayı araştırmakla görevli bir ekip kurdu. Üçü Ankara'dan biri Diyarbakır'dan oluşturulan ekip, yaklaşık altı aylık bir araştırma sonunda, **Vedat Aydın**'ın öldürülmesinin CIA'nın doğrudan eylemi olduğunu başbakanlığa rapor etti. MİT'in raporunda, **Vedat Aydın**'ın Güneydoğu bölgesinde sevilen bir lider olduğuna dikkat çekiliyor ve Ortadoğu'da faaliyet yürüten CIA ajanlarının çeşitli yerel kaynakları kullanarak bu tür kişilere yönelik eylemler düzenlediği belirtiliyor.

MİT, CIA'nın **Vedat Aydın** hakkında 1989'da altı sayfalık bir rapor hazırladığını ve bu bilginin CIA'nın bilgi bankasında bulunduğunu da saptamış. MİT'in hazırladığı raporda, "ABD karşıtı bazı Kürt aydınlarının ve toplumda tanınan, ölümleri siyasi istikrarsızlık yaratacak kişilerin benzeri suikastlara hedef olabileceği istihbaratının edinildiği" belirtilerek, İçişleri Bakanlığı'nın uyarılması isteniyor. MİT Müsteşarlığı tarafından hazırlanan raporda, **Vedat Aydın**'ı öldüren dört CIA ajanından birinin daha sonra öldüğü, üçünün ise

İRAN İÇİŞLERİ BAKANI ABDULLAH NURİ, İSMET SEZGİN, İÇİŞLERİ BAKANLIĞI MÜSTEŞARI FAHRİ ÖZTÜRK. Abdullah Nuri, bir soru üzerine, "Uğur Mumcu olayındakilerin kim olduğu saptanırsa konu daha aydınlık olur. Bizim Türkiye'yle ilişkilerimizi zedelemeye çalışıyorlar" yanıtını verdi.

ULUSLARARASI MEDYALARDAN

Batı, Türkiye-İran çelişmesini körüklüyor

Batı basınında Türkiye-İran çelişmesinin arttığını iddia eden haber ve yorumlar sıklaştı. Almanya'nın muhafazakâr haftalık *Die Zeit* gazetesinin yorumuna göre, "Türkiye Orta Asya ülkelerinin diplomatlarıyla görüşüp, karşılıklı yemekler verirken, İran alttan alta ekonomik olarak bölgeyi ele geçirmeye başlamış durumda." Yapılan yorumlarda İran'ın bölge ülkelerini silahlandırması konusunda, aralarında zaten sınır sorunları olan bölge ülkelerinin kendi ordularını oluşturduktan sonra, bu anlaşmazlıkların silahlı çatışmalara dönüşebileceğine vurgu yapılıyor.

Amerikan gazetesi *Washington Post* ise "Ortadoğu'da en büyük tehlikenin İran olduğu"nu iddia ediyor. *Washington Post*'un Türk basınına da yansıyan yorumuna göre, İran, son üç yılda, on yılda yaptığından daha fazla askeri harcama yaptı ve Kuzey Afrika, Arap Yarımadası ve Türkiye'de İslam devrimini teşvik ediyor.

Batı, bölge ülkeleri arasında dostluğu güçlendiren girişimlere karşı da tahammülsüz. Geçenlerde, İran, Türkiye ve Pakistan'ın öncülüğüyle kurulan ekonomik Orta Asya Birliği'nin geleceğine de şüpheyle bakılıyor ve gelecekte bu ülkeler arasındaki ayrılıkların ön plana geçeceği değerlendirmesi yapılıyor. Orta Asya'nın beş ülkesi arasındaki tek Türk kökenli olmayan ülke Tacikistan. Halk arasında Türkçe konuşulmasına rağmen kültür dili Farsça. İran Özbeklere yönelik olarak "Pan-Türkizm korkusunu" yayıyor. Batılı yorumcular Orta Asya Birliği'nin kurulabilmesinde, Tacikistan'da kurulan ve milliyetçiler, İslamcılar ve sosyalistlerden oluşan koalisyon hükümetinin belirleyici olduğunu vurguluyorlar. Tacikistan'da Devlet Başkanı **Rahman Nebiyev**'e yapılan darbeden sonra ülkede İslamcıların yönetimi ele geçirmesi İran'ın durumunu daha da iyileştirirken, Türkiye açısından olumsuz bir ortam yaratmıştı. Yeni koalisyon hükümetiyle Türkiye için bir kapı açılıyordu.

Bağımsız Devletler Topluluğu'nun (BDT) geleceğine şüpheyle bakan ABD, Orta Asya ülkelerine Türkiye üzerinden sarkmaya çalışıyor. "Batı yanlısı" olarak değerlendirilen Türkiye, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan, Türkmenistan ve Azerbaycan'a ekonomik "yardımlar" yapıyor, danışmanlar gönderiliyor. İran buna karşı bölge ülkelerindeki İslami muhalefet örgütlerini destekliyor. İngiltere'de faaliyet gösteren "International Institute for Strategic Studies" adlı kurum bölge ile ilgili yaptığı araştırmalarda şunlara yer veriyor: "BDT'nin geleceği parlak değil. Bölgede bağımsız bir İslam devleti olmaya çalışan İran'a karşın Türkiye laik ve Batıcı bir rejime sahip. İran gelecekte bölgede Batı karşıtı bir süper güç olabilir. Bu yüzden Türkiye'nin Orta Asya ülkelerine yönelik faaliyetleri dikkate alınmalıdır" Kurumun yayınladığı raporda, İran-Türkiye çelişmesiyle ilgili olarak da İran Devlet Başkanı **Ali Ekber Haşemi Rafsancani**'nin Tahran Üniversitesi'nde geçtiğimiz yılın kasım ayında düzenlenen "Yeni Dünya Düzeni ve Milli Güvenliğimiz" seminerinde yaptığı şu değerlendirmeye yer veriyor: "Günümüzde İran'ın çevresi bir çok kriz bölgeleriyle çevrelidir. Bu, eski Sovyetler Birliği'ne bağlı olan Azerbaycan'dan başlıyor, Irak-Kürdistanı'na, oradan Irak-İran sınır anlaşmazlığına ve ülkemize karşı ambargo koyan Özbekistan'a kadar uzanıyor. Buralarda Türki- →

CIA'nın Mısır'daki "Special Operations" karargâhında oldukları belirtiliyor. Bölge Valisi **Ünal Erkan**, **Vedat Aydın**'ı CIA'nın öldürdüğüne ilişkin MİT raporuyla ilgili sorumuza şu yanıtı verdi: "O haberin kaynağı nedir, bilemem. Ancak bizim elimizde, **Vedat Aydın** olayını çözmemize yardımcı olacak sağlıklı bir bilgi yok."

MISIR'DAKİ OPERASYON MERKEZİ

ABD'li general **James Vaught**'un, bölgedeki operasyonları daha rahat yönetebilmek için görünürde "emekli" olduğu yer, işte Mısır'daki bu karargâhın başkanlığı. Adana'daki ABD Konsolosluğu ile de yakın ilişki içinde olan **Vaught**, sık sık Kuzey Irak ve Lübnan'a gidip geliyor. Bu ekibin ortak noktaları, İsrail'e çok yakın olmaları.

Öte yandan, ABD'nin Irak'a karşı düzenlediği son saldırı ve İncirlik Üssü'nün bu saldırıda kullanılması, Türkiye kamuoyunda büyük tepki topluyor. Kamuoyunun yüzde 87'lik ezici çoğunluğu, İncirlik Üssü'nün kullanılmasına karşı çıkıyor. Aynı günlerde, 26 Ocak tarihli *Hürriyet* gazetesinde, "Irak ve Suriye Türkiye'ye saldıracak" haberi yayımlanıyor. Batı basınında piyasaya sürülen "Türkiye-İran savaşı" senaryolarının dozu yine bu günlerde artıyor. Bir el Türkiye'ye sürekli olarak "İran"ı gösteriyor. **Mumcu** suikasti bu noktada da bir anlam kazanıyor. Türkiye'ye "Hiç diretme, senaryoya uy. Yoksa istikrarı bozar, rejimini değiştiririm" mesajı veriliyor. Bu arada, ABD, **Demirel** hükümetindeki bazı bakanların değiştirilmesini de istiyor. Gidecek bakanların adları saptanmış durumda. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı **Mehmet Moğultay** da "kara liste"deki bakanlar arasında yer alıyor.

Demirel, Adalet Partisi'nin açılışında "istikrarı bozmak" isteyenler olduğunu söylüyor. HEP'li milletvekilleriyle Başbakanlık'taki buluşmasında, "rejim" tartışmasını hatırlatıyor. **Yalçın Doğan**'ın *Milliyet*'teki köşesinde 23 Ocak'ta yer alan yazıda, **Demirel**'in HEP'li milletvekillerini uyardıktan sonra, "Öyle bir zaman gelir ki, beni de bir kenara iterler, sıkıyönetim gelir" dediği belirtiliyor.

HARP AKADEMİSİ'NDEKİ KONFERANS

Uğur Mumcu, 13 Ocak'ta Harp Akademisi'nde bir konferans verdi ve ayakta alkışlandı. Suikastten bir hafta önce de İsrailliler'le bir yemekte bir araya gelmişti. Son kitabı için bilgi topluyordu.

Uğur Mumcu cinayeti, altından kim çıkarsa çıksın, "taşeron" olarak hangi örgüt kullanılmış olursa olsun, Türkiye devletine bir uyarı, gözdağı ve hizaya getirme amacı taşıyor. Devlet de, hükümetinden Genelkurmay Başkanı'na kadar böyle algılıyor ve cinayete karşı açık bir "devlet tutumu" alınıyor. **Erdal İnönü**, "Müslüman-laik çatışmasının yaratılmak istendiğini" söylüyor. Bu değerlendirme birçok yorumcu tarafından yapılıyor. **Özal** ve **Demirel**, "Türkiye'ye hazırlanan tuzak"tan söz ediyorlar. Kontrgerilla bile, "Üst

ye'nin ülkemiz aleyhindeki faaliyetleri sabittir." Kurum raporunda İran Dışişleri Bakanlığı'na bağlı "Uluslararası Ekonomi Bölümü" Başkanı Dr. **Yaafar Valdani**'nin görüşlerine de yer veriliyor. **Valdani**, kendilerini ülkelerindeki İslami muhalefet örgütlerini desteklemekle suçlayan Kazakistan, Özbekistan ve Kırgızistan ile gelecekte sıcak çatışmaların yaşanabileceğini belirtiyor. **Valdani** İran'ın bu ülkelerle geliştirdiği çok geniş ekonomik ilişkilerin de bu sorunları aşmaya yardımcı olamayacağı görüşünde. İngiltere'de faaliyet gösteren kurumun yayınladığı raporda İran'ın büyük güç olma yolundaki faaliyetlerine dikkat çekiliyor: "İran son üç yıldır süratle silahlanıyor. Rusya'dan, Çin'den ve Kuzey Kore'den 12 milyar dolar değerinde savaş uçakları, denizaltılar, orta menzilli roketler aldı ve elindeki silahlardan Orta Asya'daki İslami muhalefet örgütlerine kaydırıyor. ABD askeri çevreleri İran'ın bu yüzyılın sonunda bölgenin en büyük askeri gücü olacağı öngörüsünde bulunuyorlar ve İran'ın askeri gücüne dikkat çekiyorlar."

Die Zeit gazetesinin Ortadoğu uzmanı **Fredy Gsteiger** gazetesinde yazdığı makalede şu yorumu yapıyor: "Komünizmin olumsuzluklarından paylarını oldukça yüklü bir şekilde alan Orta Asya ülkeleri Batı'nın şaşaalı refahını temsil eden Türkiye'ye yöneliyorlar ama Türkiye'nin ekonomisi sınırlı. Yaptığı yardım ve yatırımlar da o derecede kısıtlı. Buna karşın bir petrol zengini olan İran büyük imkanlar sunuyor. Kuran kursları açıyor, yol yapımında, telefon ve iletişim ağının kurulmasında öğrencilere burslar sağlanmasında ve bazı sosyal kurumların kurulmasında sonsuz finansman imkanları sunuyor. Türkiye'den gelen yardımın azlığı insanlarda kapitalizme karşı tepkiyi geliştiriyor. Bu aynı zamanda Batı'ya eleştiri anlamına geliyor. İran buna karşın İslamcı bir üçüncü yol öneriyor. Bunu kullanıyor. Ortadoğu'nun büyük gücü Türkiye ile İran arasında bölge üzerindeki çıkar çatışması alttan alta gelişiyor." **Gsteiger** "Batı'nın İran'ı hedef tahtasına koyması, Türkiye İran ile arasındaki çıkar çatışmasında İran aleyhine kullanılıyor" diyor.

İran beş yıl sonra atom bombası geliştirebilecek güce sahip olacak. Pentagon sözcüsü **Richard Boucher** yaptığı açıklamada, "Washington'un bütün gücüyle İran'ın uyguladığı silahlanma programını önlemeye çalışacağını" açıkladı. Ayrıca Londra'da Arapça olarak yayınlanan *El-Hayat* gazetesinin verdiği bir habere göre, zenginler kulübü G7 ülkeleri temsilcilerinin geçtiğimiz yılın sonlarında Bonn'da yaptıkları toplantıda İran'a karşı uygulanabilecek olası silah ambargosunu görüştükleri bildiriliyor.

Yine Londra'da yayınlanan haftalık *El-Vasat* dergisi ise şu yorumu yapıyor: "Orta Asya'da yoğunlaşan bir faaliyet içine giren İran'a karşı Batı 'parçalama' siyaseti izliyor. Soğuk savaş döneminde Sovyetler Birliği'ne karşı İran'a tahammül eden Batı, bölgede 'güçsüzlerin konsensusu' politikası izliyor."

Türkiye'nin, Azerbaycan Azerileri'nin İran Azerileri'yle birleşmesini savunan "Türkiyeli Azeriler" adlı bir örgüt kurduğunu belirten, sol görüşlü günlük Alman gazetesi *die Tageszeitung*'un yorumcusu **İvesa Lübben**, "Batı, İran'ı Azeriler'i Azerbaycan ile birleşmek, Kürt sorununu İran'a taşımak yoluyla parçalama politikası izleyebilir" yorumunu yapıyor. Yine *die Tageszeitung* gazetesinin İran kökenli yazarı **Ahmet Tehari**, "Duşanbe'de komünistlerin iktidara yeniden gelmesiyle beş Orta Asya ülkesinde görece bir homojenlik yaratıldı. Ama yeni kurulan Orta Asya Birliği'nin gelişeceği oldukça şüpheli. Bölge ülkeleri ordularına kavuştuktan sonra aralarındaki sınır sorununu şiddet yoluyla çözme yöntemine başvurabilirler. Buna bir de Türkiye ve İran'ın bölge üzerindeki çıkar çatışmaları eklenince Orta Asya'nın geleceği pek parlak gözükmüyor" diyor. ■

MEHMET SALİH ÇEVİKER

düzey bir askeri yetkili" imzasıyla 28 Ocak tarihli *Hürriyet*'e açıklama yapıyor. Açıklamada şu satırlar yer alıyor: "Böyle bir acının üzerine Kontrgerilla gibi bir iddiayı ortaya atarak, Türk Silahlı Kuvvetleri'ni zan altında bırakmak bizi derinden yaraladı. Bu iddiaları nefretle reddediyoruz."

İsmet Sezgin ve İranlı meslektaşı **Abdullah Nuri**, verdikleri demeçlerde, "Terör konusunda en üst düzeyde işbirliği yaptıklarını" söylediler. *2000'e Doğru*'nun görüştüğü İranlı diplomat konuşmasını sürdürüyor: "**Mumcu** cinayeti, Amerika açısından bir taşla birkaç kuşun vurulması anlamına geldi. Onlar açısından sonuç önemlidir, 'Kahrolsun Amerika' sloganının atılması değil."

ORTAK GÜVENLİK TOPLANTILARI PLANLANIYORDU

İranlı diplomat, **Mumcu** suikastinin "zamanlama"sını, önümüzdeki kısa dönem içinde değerlendiriyor: "Şubat ayında İran, Suriye ve Türkiye dışişleri bakanları Şam'da bir araya gelecekler. Önümüzdeki haftalarda KEİK toplantısı için İran Cumhurbaşkanı 1. Yardımcısı **Habibi** Türkiye'ye gelecek. İki ülkenin içişleri bakanları toplantısı olumlu bir havada geçti. İhtilaflar çözüldü, mutabakat sağlandı. İki ülke arasındaki ortak güvenlik komitesi toplantıları altı ayda bir tekrarlanıyordu. Bu toplantıların ikisi Tahran'da, biri Ankara'da olmuştu. Önümüzdeki günlerde 4. toplantı Tahran'da yapılacak Bu toplantıların üç ayda bir yapılmasını İran önerdi ve bu kabul edildi. Bu, İran'ın kararlılığını gösterir. Güvenlik konusunda tam bir işbirliği istiyoruz."

ABD'ye karşı net tavır alıyordu.

Ziyaretini yarıda kesmek zorunda kalan İran İçişleri Bakanı **Abdullah Nuri**, bir soru üzerine, "**Uğur Mumcu** olayındakilerin kim olduğu saptanırsa konu daha aydınlık olur. Bizim Türkiye'yle ilişkilerimizi zedelemeye çalışıyorlar" yanıtını vermişti. ■

KAMHİ'YE "ACEMİCE" SALDIRI

İstihbarat birimleri Kamhi'yi izliyordu

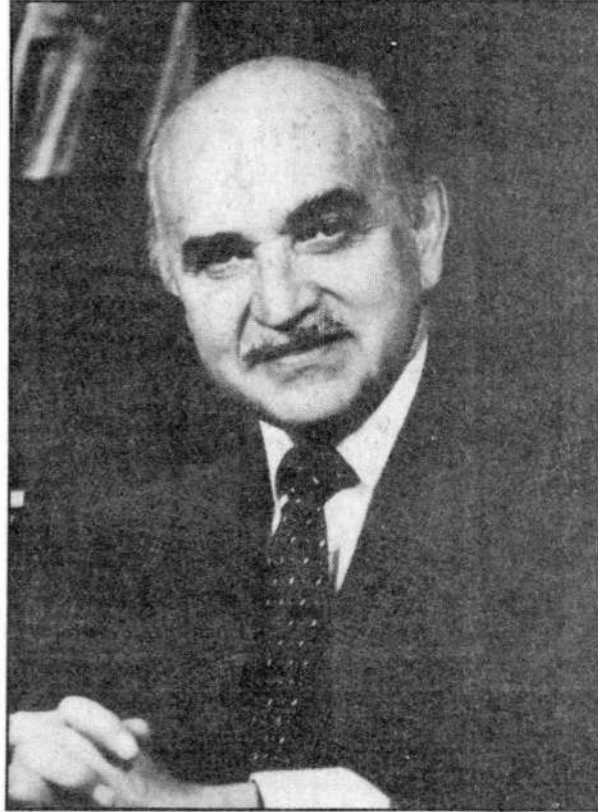
Devletin istihbarat birimlerinin üst kademelerinde 500. Yıl Vakfı Başkanı Jak Kamhi hakkında "Türkiye'nin aleyhine çalıştığı" kanaatinin oluştuğu bilgisi *2000'e Doğru*'ya Kamhi'ye yapılan saldırıdan kısa bir süre önce ulaşmıştı... Üst düzey emniyet yetkilisi: "Kamhi olayı bir senaryodur".

Devletin istihbarat birimleri Kamhileri düzenli olarak izliyor. Üst kademelerde Profilo Holding'in sahibi ve İsrail-Türkiye ilişkilerini güçlendirme amacı güden 500. Yıl Vakfı'nın Başkanı olan **Jak Kamhi** hakkında "Türkiye'nin aleyhine çalıştığı" kanaatinin oluştuğu bilgisi *2000'e Doğru*'ya **Kamhi**'ye yapılan saldırıdan kısa bir süre önce ulaşmıştı. Öte yandan **Kamhi**'ye yapılan saldırının "Aleyhte oluşan havayı tersine çevirebileceği" yorumu da yapılıyor.

"NEDEN ABD VE MOSSAD İLİŞKİLERİ"

Kamhi'nin son saldırıya da "ABD ve MOSSAD ilişkileri" gerekçesiyle hedef olduğu düşünülüyor. Hizbullahçıların "1983-86 yılları arasında 570 ABD hedefine saldırı düzenlediklerine ve aynı dönemde 370 Amerikalıyı öldürdüklerine" dikkat çekiliyor. Bir yandan da saldırıdaki "Acemilik" unsuruna vurgu yapılıyor.

İstanbul'da uzun yıllar görev yapmış üst düzey bir emniyet görevlisi ise, "**Kamhi** olayı bir senaryodur" diyor. Yetkili, "Zırhlı araca, otomatik silahla saldıran bir profesyonel terör örgütü olur mu?" diye soruyor. Üst düzey yetkili şöyle sürdürüyor: "Girişimin yeri, biçimi, zamanı her şey kafa karıştırıyor. Beylerbeyi, İstanbul'un en sakin bölgelerinden biridir. Sıkıyönetim döneminde dahi buralara güvenlik ekibi gönderilmezdi, ihtiyaç duyulmazdı. Çünkü burada kaçış yeri yoktur. Arabadan atladılar, yaya kaçtılar deniliyor. Köprünün Anadolu yakasının ayağından aşağı baktığın zaman Kuzguncuk'tan Beylerbeyi'ne kadar her tarafı helikopterden seyreder gibi görürsün. Arabadaki korumalar telsizle merkeze duyurmadılar mı? Köprü koruması da duydu. Çevreyi tarassut etseler giden sinekleri bile görürler."

JAK KAMHİ.

"BU KADAR APTALCA HAREKET EDEN TERÖRİST GÖRMEDİM"

Üst düzey emniyet yetkilisi **Kamhi**'nin zırhlı aracına kurşun isabet etmemesine de dikkat çekiyor. "Zırhlı araca 'law'la saldırsalar, hafif silahları arkadaki korumaya karşı kullansalar daha mantıklı görünürdü. Bu kadar aptalca hareket eden terörist görmedim." Yetkili law silahının kullanılmamış olmasına da vurgu yapıyor ve "Sonra hepsini bırakmışlar. Yani bırakmak için getirmişler!" diyor.

"MOSSAD KORUMALARI"

Kamhi'ye yönelik saldırı basında geniş yankı buldu. Haber manşetlerden verilirken, köşe yazılarında da yer buldu. *Meydan* gazetesinden **Ender Arol**, "Kamhi'ye saldırı, Mossad ve düşündürdükleri" başlıklı yazısında **Jak Kamhi**'nin korumalarının MOSSAD'dan olduğuna dikkat çekti ve bu vurgu nedeniyle arkadaşıyla yaptığı konuşmada "neden Kamhi'nin hedef seçildiğini, Türk Yahudi toplumunun etkin bir organizasyonu olan 500. Yıl Vakfı Başkanı Kamhi'nin saldırganların hizmet ettiği 'görüşü' neden rahatsız ettiğini konuşmayı unutuverdiklerini" dile getirdi. ■

AYDINLIK KAMPANYASI SÜRÜYOR

"Nasırlı eller cebe!"

Gazeteye en çok kimler sevindi? Her kesimden ses geliyor... Kampanya kartları ressam dostlarımızın tablolarından... Mithat Giyim işçileri *Aydınlık*'ın çıkacağını direnişleri sırasında öğrendiler...

Mithat Giyim Sanayi'nde çalışan 500 işçi 28 Ocak'ta sendikanın işverenle imzaladığı sözleşmeyi protesto etmek için üretimi durdurdu. Tüm basını arayarak heyecanla eylemlerini duyurdular. Öyle ya, yazılı ve görüntülü basın kocaman salonlarda on kişinin katıldığı toplantıları haber yapıyordu, belki iki satır da 500 işçiyi ve ailesini ilgilendiren bu olaydan söz edebilirdi. Önceki deneyimlerinden bildikleri için zaten daha fazlasını beklemiyorlardı.

2000'e Doğru muhabiri fabrikaya girer girmez etrafı sarıldı. Gelen tek gazeteciydi. İşçilerin bir bölümü dergiyi tanıyordu. Adını duyanlar "*2000'e Doğru*'ysa yazar" dediler. Çünkü, gene daha önceki deneylerinden biliyorlardı, yalnızca gelmenin bir yararı olmuyordu. Yer yerinden oynasa, yaşadıkları, ertesi gün kayıtlara geçmiyor, yok sayılıyordu.

Fabrikadan çıkıldı. DİSK Tekstil Sendikası'na yüründü. İşçiler yol boyunca *2000'e Doğru* muhabirine sorunlarını anlattılar. Derginin 1 Mayıs'tan itibaren günlük gazete olarak çıkacağını duyunca Mithat Giyim Sanayi işçileri sevinmesin de, kim sevinsin! "Artık sesimizi günlük duyurabileceğiz" diyorlardı. Sendikaya geldiklerinde bir işçi, muhabirimize daha başka bir özenle yol açıyordu: "İzin verin. Gazeteci geldi! Gazeteci geldi!"

"Gazeteci" sözcüğünü anlamlı bir biçimde vurguluyordu.

Ankara'da yayın dağıtım işinde çalışan 27 yaşındaki bir emekçi de "gazeteye" çok sevinmişti. "Artık sabah kalktığımda okuyabileceğim bir gazete olacak!" Özellikle şu son aylar insanları çok bezdirdi. Her kesimde gazete özlemi çok şiddetlendi. İSKİ'de çalışan bir okurumuz kampanyayı duyunca iş yerindeki dostlarını şöyle bir düşünmüş. Tartmış biçmiş. 20 kişiye derginin kartlarından satarım demiş. Birkaç kişiyle konuşunca 200'e çıkarmış, daha sonra tüm İSKİ çalışanlarına gitmek için nasıl zaman yaratırım hesabını yapmaya başlamış.

Levent'ten bir işçi okurumuz izin gününde kalktı Cağaloğlu'ndaki büromuza geldi. 50 bin liralık kartlarımızdan satın aldı. Seyyar çorap satıcılarının kaldığı bekâr odalarında gazetenin içeriği tartışılmaya başlandı. "Nasırlı eller cebe!" Bu da *Aydınlık* kampanyasının Türkçe'ye katkısı galiba. İnce zevkli bir okurumuz bir toplantıda üretiverdi. Çok benimsendi. Her yana yayılıyor. Adanalı okurlarımız "hedef 750 milyon" diyorlar, Mersin 300 milyon, İzmir 500 milyon. Şimdilik...

2000'e Doğru'nun hemen her kesimden, siyasetten, renkten okuru var. 40 kişilik bir grup 28 Ocak akşamı Pera Palas'ta yeni gazete için kadeh kaldırdı, birlikte yemek yedi. Bu kez ceplerden para çıkmadı. Otel çalışanlarının önerisine uyup ceketleri rehin almanın da yararı yoktu. Çantalardan çek defterleri, arsalar, dört adet konserin geliri, bir işletmenin dört aylık kârı vb. çıktı. Az veren candan... Bir milyar 800 milyon. Yemek sırasında "biz bizeyiz" diyen garson dostlarımızın aralarında hemen topladıkları 100 dolar bu hesaba dahil değil. Orada olduğumuzu duyup aramıza katılan iki okurumuz şu notu gönderdiler. Bizden iletmesi. "Geleceğin aydınlık Türkiyesi'ne ışık tutacağına inandığımız *Aydınlık*'a sevgilerimizi sunuyoruz. Bu anlamda çok çetin yollar geçeceğini, çok yorulacağını bildiğimiz *Aydınlık* emekçileri için, aydın, ilerici, yurtsever insanlar için oluşturduğumuz minik tatil yerinin kapılarını ardına kadar açıyoruz. Bu aşamada bağışlayabileceğimiz tek şey sözünü ettiğimiz, kocaman Bodrum'daki bu küçücük mekân ve bu küçücük imkânımızdır. Hoşgeldiniz, hoşbuluştuk." ■

KAMPANYA KARTLARINDAN ÖRNEKLER. Fikret Otyam (*Doğu Anadolu'dan*), Balaban, Muharrem Pire (*Atlar*), Rasin (*Şeyh Bedrettin*). Kartlar ressam dostlarımızın tablolarından.

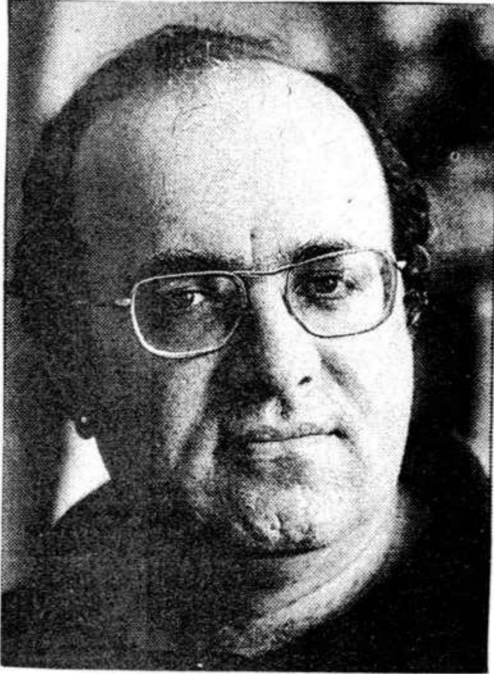

Sevgili Abim **Erdal KAYAHAN**

Seninle ne güzel şeyler paylaştık.
Yine hain tuzaklarda kan uykularda öldürülen
Uğur MUMCU'ya karşı son görevimizi yapmak için
faşizme karşı omuz omuza veremeden
kaybettim seni.
Senin o engin insan sevgini, dostluğunu
yaşatmaya çalışacağım.

Ölüm adın kalleş olsun.

Dr. Gürbüz ÇAPAN
Esenyurt Belediye Başkanı

**"Hain tuzaklarda kan uykularda
Vurulduk ey Halkım unutma bizi,
İşkenceler için tahta çarmıha
Gerildik ey halkım unutma bizi..."**

Sevgili

MUMCU,

Halkımız bu uğurda
ölenleri unutmadı, unutmayacak.

Dr. Gürbüz ÇAPAN
Esenyurt Belediye Başkanı

USÜLE AYKIRI MAKİNE İTHALİ

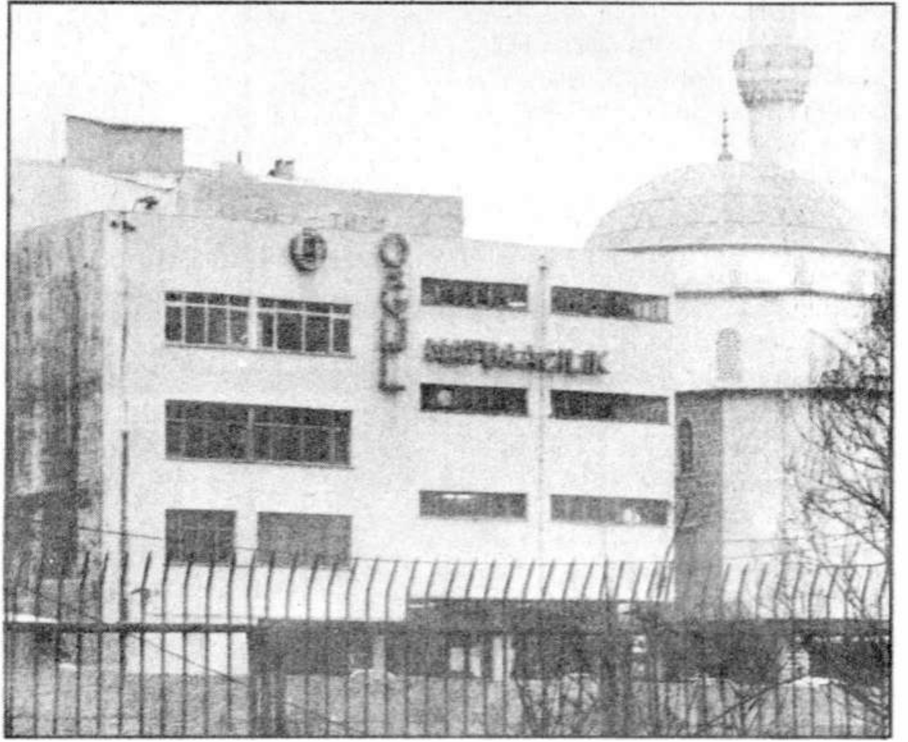
Diyanet'in şirketi Gintaş gümrüğe takıldı

Hollanda ve Fransa'dan, Azerbaycan'a gönderileceği gerekçesiyle getirilen makineler, Haydarpaşa Giriş Gümrüğü'nde alıkonuldu. Azerbaycan bağlantısını Diyanet Vakfı'na ait Gintaş firması sağlıyor. Diyanet, Gintaş aracılığıyla inşaattan yayıncılığa her işle uğraşıyor... Devletin ve MHP'nin yayınları aynı şirketin matbaasında basılıyor. Hükümet ve parlamento Osmanbeyoğlu'nu kurtarmak için kolları sıvadı.

Ahmet Osmanbeyoğlu "MHP'liliğiyle övünen", **Türkeş**'e yakınlığıyla tanınan bir işadamı. "Oğul Dış Ticaret ve Makine San. A.Ş."nin sahibi. **Osmanbeyoğlu'nun**, İstanbul'da E-5 yolu üzerindeki Göztepe sapağında, Altunizade Burhaniye'de, Ankara'da Esenboğa Havaalanı'nın yakınında ve Azerbaycan'da matbaa tesisleri var. Türkiye'nin en büyük ve teknolojisi en ileri matbaalarına sahip. Devletin ve bankaların senet, çek gibi "hassas baskı" işlerini **Osmanbeyoğlu** yapıyor. MHP'nin birçok kitabını da bu matbaalar basıyor.

Ahmet Osmanbeyoğlu, geçtiğimiz aylarda Hollanda ve Fransa'dan değeri milyarları bulan matbaa makinaları getirdi. Türkiye'ye girişi yapılan makinalara 9 Kasım 1992'de Haydarpaşa Giriş Gümrük Müdürlüğü'nde el konuldu. Gümrük Müdürü **İsmet Kılıç**, düzenlediği "Kaçak eşyaya mahsus tespit varakası"nı ve olayı 11 Kasım 1992 gün ve 17419-17487 sayılı bir yazıyla Üsküdar Cumhuriyet Başsavcılığı'na intikal ettirdi. Yazıda 1988 imalatı olarak gösterilen makinaların yaşının, İstanbul Sanayi Odası tarafından görevlendirilen bilirkişi tarafından yapılan incelemesinde, gerçekte daha eski olduğunun ortaya çıktığı belirtiliyor. Yasa, beş yaşından büyük kullanılmış makina ithal edilmesini yasaklıyor.

Oğul Matbaacılık'ın getirdiği makineler şunlar: Fransa'dan Heidelberg Speedmaster, Hollanda'dan Müller Martini Pony 5, Müller Martini Junior Stitcher, Stahl K78/4KTL, Müller Martini Pony 3020 ve bunların aksesuarları. Sözkonusu makineler, "İthalatı doğrudan teşvik edilen yatırım malları" listesi'nde yer alıyor.

Matbaacılık alanındaki en gelişmiş teknolojiyi kullanan Oğul Matbaacılık, devletin ve MHP'nin "hassas baskı" işlerini aynı tesislerde yapıyor.

OSMANBEYOĞLU'NUN ORTAĞI DİYANET VAKFI

Ahmet Osmanbeyoğlu, savcılıkta verdiği ifadesinde, makinaları, Diyanet Vakfı'nın bir yan kuruluşu olan Gintaş firmasıyla birlikte, aslında Azerbaycan'daki devlet kuruluşu Göytürk firmasına göndereceğini, "sehven yapılan bir yanlışlık sonucu" Türkiye'ye giriş yapıldığını söylüyor ve Diyanet Vakfı'nın şirketi Gintaş'la yaptığı mukaveleyi ibraz ediyor. Ayrıca Savcılığa verilen ifadede "Matbaa makinelerinin ithalatında ister kullanılmış olsun ister yeni ve kullanılmış durumda bulunsun vergi muafiyeti vardır. Kısacası, olayda kullanılmış makineleri yeni gibi göstererek vergiden kaçırma sözkonusu değildir" denilerek, makineler kurtarılmaya çalışılıyor.

Mahkeme dosyasındaki belgeler arasında, merkezi Ankara Necatibey caddesinde bulunan Gintaş Gı-

da İnşaat Neşriyat ve Turizm A.Ş.nin Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı **Niyazi Baloğlu**'nun **Osmanbeyoğlu**'na yazdığı bir mektup da yer alıyor. **Baloğlu** mektubunda, makinelerin "kendilerinin sözlü talebi üzerine Haydarpaşa'ya getirildiğini" belirtiyor ve Azerbaycan-Bakü'de kurulu Göytürk Yayın Matbaacılık ve Ticaret Şirketi'ne ihraç edilmesi için gerekli işlemlerin yapılmasını" istiyor.

Ahmet Osmanbeyoğlu, Üsküdar Birinci Asliye Ceza Mahkemesi'ne başvurarak gümrükte elkonulan makineleri "teminat karşılığı iade istemiyle" kurtarmaya çalışıyor ancak mahkeme bunu da reddediyor.

Bunun üzerine **Osmanbeyoğlu**, 5 Kasım 1992'de Maliye ve Gümrük Bakanlığı Gümrükler Genel Müdürlüğü'ne bir yazı yazarak, gümrükte el konulan makinaların serbest bırakılmasını ve Azerbaycan'a ihracata izin verilmesini istiyor. Yazıda, "Azerbaycan'a transit geçirilmekte olan makinalar Haydarpaşa Gümrüğü'ne getirilmiş ancak, gümrük mevzuatı konusunda sehven yapılan yanlışlıklar sonucu kesin ithaline dönüşmüştür" deniliyor.

GÖREVİNİ YAPAN MÜDÜR HEDEF ALINIYOR

Gintaş firması Diyanet Vakfı'nın yan kuruluşlarından biri. Matbaa makinalarının Azerbaycan'da kurulması konusunda Azerbaycan devlet kuruluşu olan Azerbaycan Milli Ansiklopedisi ile anlaşıyorlar. Mukaveleye göre de Necatibey Cad. No. 9 adresinde kurulu bulunan Gıda İnşaat Neşriyat ve Turizm A. Ş. (Gintaş) firması ile Oğul Makina, Azerbaycan'da kurulacak matbaaya ait baskı makinalarının satışı konusunda ayrı bir anlaşma yapıyorlar.

Parlamentoda ve hükümet çevrelerinde, **Osmanbeyoğlu**'nun kaçak getirdiği makineleri kurtarmak için yoğun çalışmalar yapılıyor. "Komünist müdür" diye, Gümrük Müdürü **İsmet Kılıç** hedef gösteriliyor. **Demirel** hükümeti, Diyanet Vakfı'nın matbaalarını kurtarmak için bugünlerde özel bir "Kanun Hükmünde Kararname çıkarmaya hazırlanıyor. ■

"BEŞLİ ÇETE" HABERİMİZ DOĞRULANDI

Mahkeme, Bakan Barutçu'nun tazminat isteğini reddetti

Devlet Bakanı Ömer Barutçu'nun, *2000'e Doğru* aleyhine açtığı bir milyar liralık tazminat davası Ankara 14'üncü Asliye Hukuk Mahkemesi'nce reddedildi... Mahkeme, devlet kuruluşlarından gelen yazıların haberi doğruladığı kanısına vardı...

Devlet Bakanı **Ömer Barutçu**'nun "Beşli Çete" haberi için *2000'e Doğru* aleyhine açtığı tazminat davası, Ankara 14. Asliye Hukuk Mahkemesi tarafından reddedildi. 27 Ocak günü verilen kararın gerekçesi önümüzdeki günlerde açıklanacak. Devlet Bakanı **Cavit Çağlar** ile Ulaştırma Bakanı **Yaşar Topçu**'nun açtığı milyarlık tazminat davaları ise sürüyor.

2000'e Doğru'nun 14 Haziran 1992 tarihli 24'üncü sayısının kapak haberi "Demirellerin iş bağlama merkezi: Kayınçonun bürosundaki "Beşli Çete" idi. Haberde DYP-SHP hükümetinin kurulmasından sonra, **Demirel**'in kayınbiraderi **Ali Şener**'in başını çektiği bir ekibin, özellikle Türk Hava Yolları'ndaki atama ve uçak alımlarında etkili olduğu öne sürülüyordu. Bu ekip içinde bakan düzeyinde **Cavit Çağlar, Ömer Barutçu** ve **Yaşar Topçu**'nun var olduğu belirtiliyor, DYP Genel İdare Kurulu Üyesi Samsun Milletvekili **Nafiz Kurt**'un da bu kadro içinde olduğu dile getiriliyordu.

"KİŞİLİK HAKLARINA SALDIRI" DEĞİL, HABER

"Beşli Çete" haberi kamuoyu ve basında geniş yankı yaptı. Dergimizin bu haber nedeniyle mahkemeye verileceğini ise Başbakan **Demirel** müjdeledi! Hükümetin 200'üncü gününe denk gelen, Başbakan'ın yedinci aylık basın toplantısında **Demirel**, *2000'e Doğru*'nun "Beşli Çete"ye ilişkin sorusuna, "Mahkemeye gideceksiniz" diye başlayan uzun bir yanıt vermişti. **Demirel** "Benim idare ettiğim, benim başında bulunduğum yönetimde, parti yönetiminde veyahut benim başında bulunduğum hükümet yönetiminde çete falan olmaz" diyordu. **Demirel**, "Bu çeşit yakıştırmaları" üzüntüyle karşılıyordu.

DEVLET BAKANI ÖMER BARUTÇU.

Ardından milyarlık davalar peşpeşe gelmeye başladı. Devlet Bakanı **Ömer Barutçu** ilk davayı açtı. Sonra **Cavit Çağlar** ve **Yaşar Topçu**'nun açtığı davalar geldi. *2000'e Doğru* aleyhine açılan davaların her biri birer milyar lira tutarındaydı. Gerekçe "Kişilik haklarını zedelemek, kamuoyu ve halkın gözünde küçük düşürmeyi amaçlamak"tı.

Devlet Bakanı **Ömer Barutçu**'nun 30 Haziran 1992 tarihinde açtığı davada, dergimizin sahibi **Mehmet Sabuncu**, Genel Yayın Yönetmeni **Ferit İlsever**, Sorumlu Müdür **Hale Soysü** ve haberi ortaya çıkaran Ankara İstihbarat Şefi **Soner Yalçın** yargılandılar. Derginin avukatlığını **Ali Kalan** ile **İlknur Kalan** yaptılar.

ATAMALARIN HEPSİ DOĞRULANDI

Davada, *2000'e Doğru* avukatları tarafından mahkemeye iki çeşit delil sunuldu. Basında çıkan haberler ile atamalara ilişkin çeşitli devlet kuruluşlarından gelen resmi yazılar. Mahkeme, devlet kuruluşlarından gelen yazıların haberi doğruladığı kanısına vardı.

Türk Ticaret Bankası'ndan gelen yazıda **Hüsamettin Dinçer**'in 22 Ocak 1992 tarihinde bankanın yönetim kurulu üyesi olduğu belirtiliyor. **Dinçer**, **Ali Şener**'in kayınpederi.

2000'E DOĞRU'NUN 14 HAZİRAN 1992 TARİHLİ KAPAĞI.

Sümerbank Genel Müdürlüğü'nden gelen yazıda **Doğan Çelik**'in 24 Aralık 1991 tarihinde genel müdür ve yönetim kurulu başkanı atamasının Başbakan tarafından yapıldığı belirtiliyor. **Doğan Çelik**, Başbakan **Demirel**'in halasının oğlu.

DPT'den gelen cevabi yazıda **İlhan Kesici**'nin 26 Kasım 1991 tarihinde müsteşar olarak atandığı belirtiliyor. **Kesici** de göreve atanmadan önce DYP Genel İdare Kurulu üyeliği yapmıştı.

Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğü'nden gelen yazı ise daha ilginçti. İdare'nin genel müdür ve genel müdür yardımcılıklarına yapılan atamanın Ulaştırma Bakanlığı tarafından yapıldığı belirtiliyor ve oraya sorulması isteniyordu. Bu da, *2000'e Doğru*'nun iddialarını doğrulayan bir başka husustu. ■

TEK'TE ÖZELLEŞTİRMEYE HIZ VERİLDİ

Abonesi az, tahsilatı çok işletmeler satılıyor

İzmir SENKON A.Ş.'ye, Eskişehir-Bilecik hattı Zeytinoğlu Holding'e, Balıkesir Rona Yırcalı'ya, Gaziantep Soyut A.Ş.'ye satılıyor. TEK'in en risksiz ve kârlı bölümü olan tahsilat ünitesi özel şirketlere veriliyor. İşçiler, memurlar ve Elektrik Mühendisleri Odası özelleştirmeye tepki gösteriyorlar.

İzmir TEK'in "İşletme devir hakkı" SENKON A.Ş.'ye (Enerji Komünikasyon Üretim İletim Dağıtım San. Tic. A.Ş.) veriliyor. Şirket, ANAP iktidarı döneminde TEK'i devraldı. DYP-SHP hükümeti iktidara geldiğinde devir iptal edildi. Ancak şirket, yönetimine DYP'li üyeler alarak görüşmelere devam etti. SENKON A.Ş.'nin DYP'li üyesi **Hayrettin Yorgancıoğlu**, *2000'e Doğru*'ya, "İzmir TEK'in işletme devir hakkının 30 yıllığına kendilerine verileceğinin kesinleştiğini" söyledi. Ticari sicil kayıtlarına göre SENKON A.Ş.'nin ortakları şunlar: **Hasan Cüneyt Öner**, Sevtur Ticaret A.Ş., Sies İnşaat A.Ş., Sevil Dış Ticaret A.Ş., **Mehmet Sevil**, **Himmet Sevil**.

Eskişehir ve Bilecik bölgesinde TEK'in tahsilat ünitesi Zeytinoğlu Holding A.Ş.'ye verildi. Şirketin Yönetim Kurulu Başkanı **Yavuz Zeytinoğlu**, Eskişehir Sanayi Odası'nın en çok sözü geçen kişisi. Zeytinoğlu Holding'in TEK'in tahsilat işini TEKDAR ve Eston A.Ş. aracılığıyla yapacağı söyleniyor.

TEK'in Balıkesir tahsilat ünitesini TOBB eski Başkanı **Rona Yırcalı** satın aldı. **Yırcalı** ailesi Demokrat Parti döneminde Balıkesir'in en zengin ailelerinden. Yırcalılar ayrıca DP, AP ve DYP'nin Balıkesir'deki finans kaynaklarından.

Gaziantep Müessese Müdürlüğü'ne ait Yatağan Band Hattı Soyut A.Ş.'nin. Şirket, 1982 yılından beri üç kez ihaleye girdi. Üçü de iptal edildi. En son yapılan ihaleyi yine Soyut kazandı. Şirketin Yönetim Kurulu Başkanı **Hasan Çolakoğlu**. Şirketin danışmanı ise, eski enerji bakanlarından **Erhan Işıl**.

TEK'in Edirne, Tekirdağ, Kırklareli ve Çanakkale işletmelerine Alarko Holding'in talip olduğu söyleniyor. İstanbul'un Anadolu Yakası hariç TEK'in tahsilat ünitelerine talip olan şirket Marmara Elektrik A.Ş. Şirketin sahipleri, **Uzan** ailesi.

HÜKÜMET, TEPKİDEN ÇEKİNEREK ASKIYA ALMIŞTI

ANAP döneminde, İstanbul Anadolu yakası TEK dağıtımını ihalesiz ve tek kuruş ödemeden Aktaş şirketi aldı. Aktaş, kestiği yüksek faturalar nedeniyle ve iyi hizmet veremediği için halktan büyük tepki aldı. Bunun üzerine DYP-SHP hükümeti, TEK'in özelleştirilmesini askıya aldı. Ancak TEK'in özelleştirilmesi son günlerde tekrar gündeme geldi. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı **Ersin Faralyalı**, elektrik dağıtımının özelleştirilmesinin hızlandırılacağını açıkladı.

TEK'in imalat, üretim, yatırım ve dağıtım çalışmaları yine TEK tarafından yapılacak. Özelleştirilen tahsilat, en risksiz ve kârlı iş. İlk elden özelleştirilecek iller şunlar: İzmir, Eskişehir, Bilecik, Bursa, Aydın, Denizli, Muğla, Balıkesir. Seçi-

Samandıra, Ümraniye ve Sultanbeyli halkı Aktaş'ın iyi hizmet vermemesini ve gönderdiği yüksek faturaları protesto için Aktaş'ın Kadıköy'deki merkezini bastı. (10 Temmuz 1991).

len illerin özelliği, sanayinin yoğun olması. Buralarda abone az, tahsilat fazla. Örneğin, Balıkesir'de kurulu Seka'ya ait işletmelerden her ay 8 milyar liralık tahsilat yapılıyor.

Bilecik'in abone sayısı 20 bin olmasına rağmen, Bilecik'te yapılan tahsilat miktarının İstanbul'un 300 bin ev abonesinden yapılan tahsilat miktarına denk olduğu belirtiliyor.

Ersin Faralyalı, özelleştirmede "yeni bir model"den de söz ediyor: Özel şirketler elektriğe farklı fiyat tarifesi uygulayabilecekler!

TRİLYONLUK YATIRIMLAR DA ÖZEL ŞİRKETLERE VERİLİYOR

TEK'in özel şirketlere devir şartları, "Revize Devir Sözleşmesi"yle düzenleniyor. 5 Kasım 1990 tarihli sözleşmenin 6/8 maddesine göre, tesislerin işletmesi ile birlikte trilyonlarca liralık yatırım da hiçbir ihale yapılmadan "görevli şirkete" veriliyor. Sözleşmeye göre, TEK bazı bölgelerde "görevli" şirketten alıcı durumuna düşecek, böylece kendi ürettiği enerjiyi kullanmak için para verecek.

"Revize Devir Sözleşmesi"nde, sözleşmeli, memur ve işçilerin durumunun ne olacağına açıklık getirilmiyor. Bu arada TEK Genel Müdürlüğü ile Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı özelleştirme için personel indirimine de hız verdiler. TEK Genel Müdürlüğü, 4 Kasım 1992 tarihli bir genelge yayınladı. Kadınlarda 20, erkeklerde 25 hizmet yılını dolduran personelin listeleri istendi. Genelgede emekli olmak istemeyenlerin iş akitlerinin feshedileceği açıklandı.

İzmir TEK Müessese Müdürlüğü, 182 işçiye emekliliklerini istemeleri için bildirimde bulundu. Kabul etmedikleri taktirde ise iş akitlerinin feshedileceği açıklandı. TEK Genel Müdürü **Sedat Yıldız** imzası ile gönderilen genelgede, TEK'in "ekonomik sıkıntıda olduğu" belirtiliyor. Gerekçe olarak da, "aşırı personel istihdamı" gösteriliyor.

TEK'te son sekiz yılda yedi genel müdür değişti. Bunlardan yalnızca bir tanesi TEK içinde yetişti. Şimdiki TEK Genel Müdürü **Sedat Yıldız**, DYP Çankaya İlçe eski başkanı. **Yıldız**, 26 Mart yerel seçimlerinde DYP'nin Çankaya Belediye Başkan adayıydı.

YORUM

Yumuşamanın altından özelleştirme çıkıyor

"İktidar-işçi-işveren kesimleri arasında bir 'Altın üçgen' mi oluşuyor?"

Kilitlenen sözleşmelerin arka arkaya bitirilmeye başlanması bu sorunun gündeme gelmesine yol açtı. 92'nin son günlerinde yaygın grevler kaçınılmaz görünüyordu. Enflasyonun altında ücret teklifleriyle masaya oturan hükümet ve işveren çevreleri yıl boyunca uzlaşmaz bir tutum sergilemişlerdi. Kamu-Sen, yüzde 30, yüzde 23 formülünde ısrar ediyordu. Bu teklifi müzakereye bile yanaşmıyordu. 92'nin son günlerinde hükümetin KİT'lerden sorumlu bakanı, "Grevden korkmayız, geri adım atmayız" yollu açıklamalarda bulunuyordu.

Demirel, Türk-İş kurultayında kaynak sorununu dile getiriyor ve "Veremeyeceğimiz ücretler istiyorsunuz" anlamına gelen bir konuşma yapıyordu. Buna karşılık Türk-İş yönetimi teşkilata yolladığı ilk genelgeyle "15 Ocak'tan itibaren toplu grev ve eylemler için hazırlığa başlayın" talimatı veriyordu. Petkim işçisinin direnişini madencinin Ankara eylemi izledi. 93 yılına bu gerginlik içinde girildi.

Fakat 93'ün ilk haftasında durum birden değişti. İktidar ücret politikasında geri adım attı ve yıllık yüzde 96'lara varan sözleşmelere imza koydu. İktidar, işveren ve sendikalar arasında ılık bir rüzgâr esmeye başladı. Bu yumuşama havası TV ekranlarına da yansıyordu. Bu ortamda Türk-İş Genel Sekreteri **Şemsi Denizer**'in "Biz özelleştirmeye karşı değiliz" diyen demeci yayınlanıyordu.

Bu değişikliğin sebebi neydi?

Birincisi: İktidar beklemediği bir işçi direnişiyle karşılaştı. Petkim işçisinin başlattığı direnişi madenci eylemi izledi ve eylem çizgisi sınıf içinde yayılmaya başladı. İktidar sert kayaya toslamıştı. 93 başından itibaren toplusözleşme masasına oturacak 720 binlik işçi kitlesini de dikkate alarak çatışmayı göze alamadı.

İkincisi: İki buçuk yıllık sözleşmeler yaparak sorunu erteledi ve zaman kazandı.

Fakat asıl amaç bu da değildi. İktidarın esas planı, yumuşak bir iklim yaratarak özelleşmeye hız vermekti. Bu planın kokusu şimdiden çıkmaya başlamıştır. İşte özelleştirme manzaraları:

TEK'in Ege Bölgesi'ndeki elektrik dağıtım ve satış müesseselerinin satışı yapıldı. TEK çalışanları ise, işçi-memur kıyımına karşı mücadele başlatmışlardır.

SEK satılmak üzeredir ve burada da işçi, memur kıyımı gündemdedir.

KÖYTAŞ fabrikası hurda niyetine satılmak üzeredir. 6 aydır maaş alamayan KÖYTAŞ işçileri, şimdi de işsizler ordusuna katılmamak için mücadele başlatmışlardır.

İzmir Büyükşehir Belediyesi'ne bağlı 600 işçinin çalıştığı Troleybüs atölyesi İZBAK isimli özel şirkete devredilmiş ve bunun sonucu olarak ilk elde 112 işçi işten atılmıştır. Toplam 400 işçi atılacak.

Aliağa Petkim'de sayıları 1600'e varan taşeron işçileri sendikal haklardan yararlanmak için mücadele yürütmektedirler.

Bütün bu gelişmeler sonucu gözler, Türk-İş'in 13 Şubat'ta yapacağı Diyarbakır toplantısına çevrilmiştir. İşçi sınıfı Türk-İş'ten özelleştirmeye ve taşeronlaştırmaya karşı net bir mücadele kararı beklemektedir.

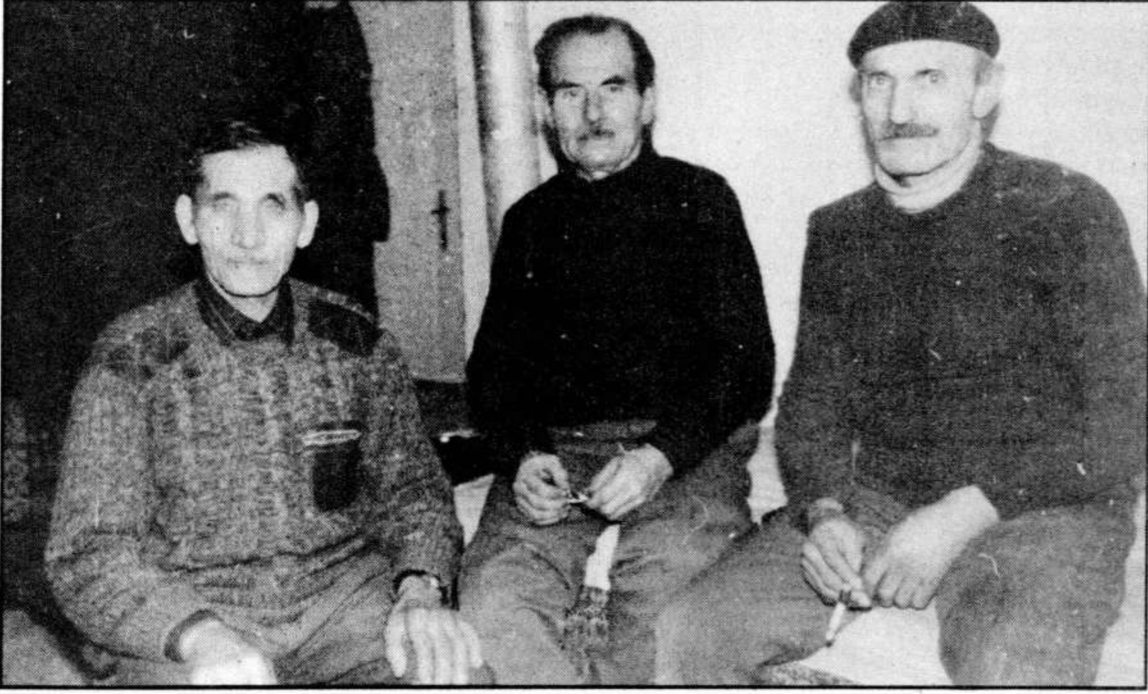
ADİL ARSLAN

TEK Personel Müdürü **Hüseyin Ağdağ**, Türk Kamu-Sen Vakfı üyesi ve Türk Enerji-Sen Genel Başkanı. 1980 sonrası tarikatçı olduğu için yargılandı.

"HALKI MÜCADELEYE SEFERBER EDECEĞİZ"

TEK'in özelleştirilmesine karşı çıkan İstanbul Elektrik Mühendisleri Odası, önümüzdeki günlerde mücadele başlatacak. Oda Başkanı **Mehmet Turgut**, halkla birlikte mücadele edeceklerini söyledi: "İstanbul Anadolu Yakası'nda Aktaş'ın aldığı haksız paraların iade edilmesi, Aktaş sözleşmesinin iptali ve TEK'in yeniden kamulaştırılması yönünde imza kampanyası başlatıyoruz. 23 Ocak'ta 15 mahalle muhtarı ve kitle örgütleriyle toplantı yaptık. Özelleştirmeye karşı birlikte mücadele kararı aldık."

Elektrik Mühendisleri Odası, Tüm Enerji-Sen, Enerji-Sen ve Tes-İş'in bazı şubeleri TEK'in özelleştirilmesine tepki gösteriyorlar. İzmir'de Tüm Enerji-Sen, Enerji-Sen üyesi memurlarla işçiler ortak eylemler yapıyorlar. ■

Veysel Yıldız, Şevket Mallar, Sabri Yılmaz.

Kütahya'daki Bulgaristan göçmenleri ekmeğe muhtaç

Bulgaristan'dan geçtiğimiz yıllardaki büyük göç dalgası sırasında Türkiye'ye gelen ve Kütahya'ya yerleştirilen 88 aile çok zor durumda. Büyük bölümü işsiz olan aileler komşularının yardımıyla yaşamaya çalışıyorlar. *2000'e Doğru*, Bulgaristan'dan göç eden ailelerle görüştü. 70 yaşındaki **Veli Yıldız** şunları söylüyor: "Durumumuz çok kötü. Ben, Bulgaristan'da devlet işinden emekliydim, eşim hasta olduğu için ona da maaş bağlamışlardı. Burada pazarlara bakıyoruz, mal dolu. Diyoruz ki 'bunları evliyalar mı koydu' ama alamıyoruz. Burada bir ekmek dahi alamayanlar var. Ben, bir kahvede çalışıyordum. Günlük beş bin lira alıyordum, yeni ayrıldım."

Sabri Yılmaz ise bir inşaatta gece-gündüz sürekli olarak bekçilik yaptığını ve 700 bin lira aylık aldığını belirterek Türkiye'de geçinmenin çok zor olduğunu söylüyor.

Şevket Mallar da oturdukları evlerin taksitlerinin artırılacağı endişesini dile getiriyor ve şunları söylüyor: "Bizim evlerin durumu için Ankara'dan Devlet Bakanı **Orhan Kilercioğlu**'nun danışmanı geldi, bizimle toplantı yaptı. Ancak, kesin bir şey söyleyemeyeceğini belirtip, Ankara'ya döndü. "

Kütahya Vali Yardımcısı ise bu konuda, sorunun kendilerini aştığını belirtti.

ARSLAN ARİÇ

MÇP, MHP oldu

MÇP Dördüncü Olağanüstü Büyük Kongresi 24 Ocak'ta yapıldı. Kongrede MÇP'nin ismi ve amblemi değişti. Parti Milliyetçi Hareket Partisi (MHP) adını alırken amblemi de üç hilal oldu. Olağanüstü Kongre'de yönetimde de değişiklikler oldu. Yeni yönetim şu isimlerden oluşuyor: Genel Başkan **Alparslan Türkeş**, Genel Başkan Yardımcıları, Elazığ milletvekili **Tuncay Şekercioğlu**, Konya milletvekili **Servet Turgut**, **Faruk Demirtola**, Erzurum milletvekilleri **Rıza Müftüoğlu** ve **Oktay Öztürk**, **Salih Gökçe**, **Ziya Yılmazbilen**, Genel Sekreter Yozgat milletvekili **Yaşar Erbaz**.

Eğit-Sen üyesi öğretmen okuldan kaçırıldı

Ankara Keçiören Tarhuncu Ahmet Paşa İlköğretim Okulu öğretmenlerinden **Ahmet Tabur**, 19 Ocak'ta dört sivil polis tarafından kaçırıldı. **Tabur**, kaçırılma olayını *2000'e Doğru*'ya şöyle anlattı: "Sabah, 7.30'da okula gitmek üzere çocuklarımla evden çıktım. Evimin önündeki caddede elinde telsiz olan ve kimlik kontrolü yaptığını söyleyen sivil bir polis kimliğimi istedi. Daha sonra gelen sivil giyimli iki kişi ve bir arabanın içinde bekleyen başka bir şahıs beni okula kadar izlediler. Okula geldiğimde zorla arabaya bindirdiler ve Çubuk yoluna saptılar. 2-3 kilometre gittikten sonra durdular. Bana hangi gizli örgütün üyesi olduğumu sordular ve bazı isimleri söylememi istediler. Bir yandan da ellerindeki tabancalarla kafama vuruyorlardı.

"Bir süre sonra 'Biz sana bunun için gelmedik. Sen, Eğit-Sen içinde hangi siyasi grupların olduğunu ve bunların isimlerini bize her hafta raporlar halinde bildir. Biz de sana ekonomik yardımda bulunalım' dediler ve 21 Ocak için randevu vererek beni okulun köşesinde bıraktılar."

Ahmet Tabur, TBMM İnsan Hakları Komisyonu'na başvurdu ve bir basın toplantısı ile olayı kamuoyuna duyurdu.

Silopi'de 4 köylü öldürüldü

26 Ocak Salı sabahı Silopi'nin Tepebaşı köyü yakınlarında ikisi Türkiyeli, ikisi Iraklı dört Kürt köylüsü sınırdan geçerken güvenlik güçlerince pusuya düşürülerek öldürüldü. PKK'li olarak açıklanan köylüler gerçekte "Kaçakçılık yaptıkları" gerekçesiyle öldürüldüler. Türkiyeli köylülerin isimleri şöyle: Silopi'nin Aktepe köyünden **Kamil Geçgel** ve **Hasan Oğru**. Iraklılar ise Zaholu.

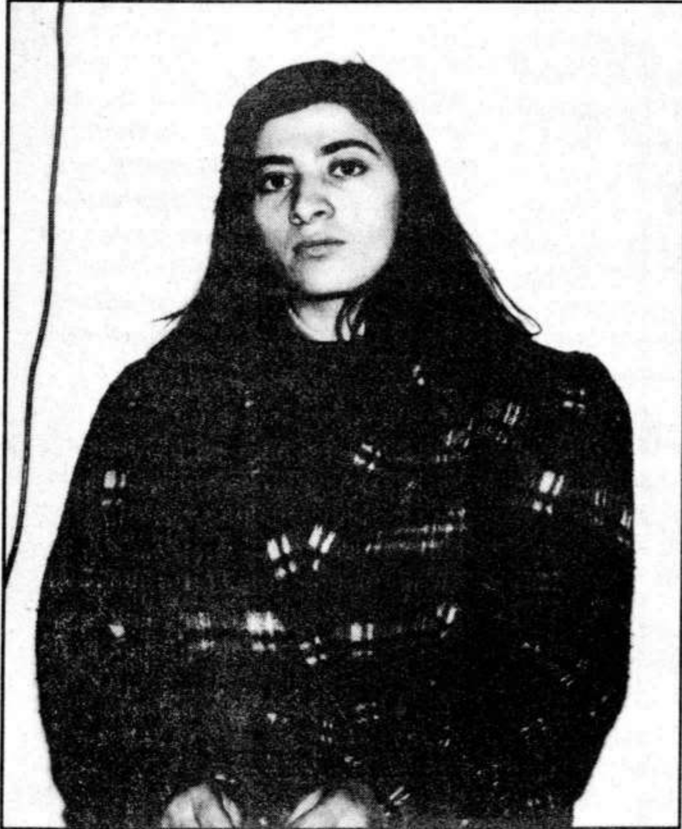
52 yaşındaki yedi çocuk babası **Kamil Geçgel**'in eşi **Beyaz Geçgel**, *2000'e Doğru*'ya "Bir karış toprağımız yok. Daha önce hayvancılık yapardık. Fakat devlet baskısından yaylaya çıkamaz olduk. 1-2 ay önce çocuklar Habur'da yumurta satıyorlardı. Şimdi onu da yapamıyorlar. Irak'la ticaret yapmaktan başka geçinebileceğimiz bir iş yoktu" diyor. Silopi bölgesinden her gün en az 50 kişi Irak'la karşılıklı geçiş yapıyorlar. *2000'e Doğru* Iraklı Kürtlerle de konuştu. Zaholular, iki üç aydır en az 40 Zaholu'nun benzer şekilde öldürüldüğünü söylüyorlar. "Zaho'da işsiz kalıyoruz. Birleşmiş Milletler'in dağıttığı yardımlar da ağa kesimine gidiyor. Tek çaremiz Türkiye'yle ticaret" diyorlar.

Öte yandan Silopi çevresinde her gece yoğun top sesleri duyuluyor. Silopililer kimi kez sabaha kadar süren bombardımandan tedirgin.

İşsizler Derneği yöneticisine işkence

İHD üyesi ve İşsizler Derneği Yönetim Kurulu üyesi **Gülderen Baysungur**, Cağaloğlu'nda gözaltına alınarak Eminönü Karakolu'nda işkence gördüğünü açıkladı.

Baysungur, gözaltına alınmasını ve işkence görmesini *2000'e Doğru*'ya şöyle anlattı: "15 Ocak'ta Cağaloğlu Başmusahip Sok. No. 17'deki Adil Reklam Tabela Ajansı'na giderek daha önce sipariş verdiğim 16 Ocak'taki Radyasyon mitingiyle ilgili pankartı almak istedim. 300 bin lira isteyince, yanımda bu kadar para olmadığını söyledim. Bunun üzerine, çalıştığım işyerinde birini kefil gösterip, parayı daha sonra ödeyebileceğimi söyleyip, bir kişiyi benimle birlikte işyerime gönderdiler. Dışarı çıktıktan 20 metre sonra, bu şahıs kimliğini çıkararak polis olduğunu söyledi ve o sırada yanımıza yaklaşan bir arabaya zorla bindirerek Eminönü Karakolu'na götürdü. Burada, dayak, küfür ve eletrik işkencesi yaparak, niye böyle bir pankart yaptırdığımı sordular. Bir şey öğrenemeyeceklerini anlayınca da ertesi gün savcılığa çıkardılar." Savcılık **Baysungur**'u hemen serbest bıraktı.

GÜLDEREN BAYSUNGUR. "Şeffaf karakolların icraatları da farklı olmuyor."

Genel başkanlar Anti-Terör'den yargılanıyor

HEP eski Genel Başkanı **Feridun Yazar** ve İP Genel Başkanı **Doğu Perinçek**'in 1992 yılı Newroz Bayramı öncesinde yaptıkları ortak basın açıklamasından dolayı yargılanmaları sürüyor. Bölücülük suçlamasıyla açılan dava Anti-Terör Yasası kapsamında görülüyor.

Ankara DGM'de görülen davanın duruşması 28 Ocak'ta yapıldı. Duruşmaya **Perinçek**'i temsilen Av. **Ali Kalan** ve **Yazar**'ı temsilen de Av. **Faik Candan** katıldı. Karar aşamasına gelen duruşmada sanık avukatları esas hakkındaki savunmalarını vermek için ek süre istediler. Dava 9 Mart'a ertelendi.

Dünya Bankası'ndan YÖK'e kredi

YÖK, 800 elemanını mesleki ve teknik konularda eğitilmek üzere ABD ve İngiltere'ye gönderiyor. Ayrıca bin beş yüz araştırma görevlisi de doktora için YÖK tarafından yurtdışına gönderiliyor. Doktora için gidilecek ülkeler ABD, ingiltere, Fransa, Almanya ve Japonya.

YÖK tarafından Mesleki ve Teknik eğitimin geliştirilmesi için Dünya Bankası'ndan 128 milyon dolarlık kredi sağlandı. Bunun 25 milyon doları öğretmen yetiştirilmesi için kullanılacak.

Muğla Trafik Tescil Müdürlüğü'nde işkence

26 Aralık 1992'de Muğla-Milas-Bodrum ve Yatağan'da yapılan operasyonlar sırasında gözaltına alınan 30 kişiden 16'sı 9 Ocak'ta savcılık tarafından serbest bırakıldı.

Gözaltına alınan yurttaşlardan **M. Şerif Çelik** ve **Ekrem Ograk** gözaltında kaldıkları süre içerisinde kendilerine işkence yapıldığını açıkladılar. **M. Şerif Çelik**, 20 Ekim 1991 Genel Seçimleri'nde Sosyalist Parti Ağrı milletvekili adayıydı. **Şerif Çelik**, kendisine yapılan işkenceleri şöyle anlatıyor: "Gözaltına alındığımda gözlerim bağlı olduğu halde sürekli dövüldüm. Sözlü olarak küfürlere maruz kaldım. Atılan dayak sonucu bayıldım. Ancak bu kadarı da onları tatmin etmemiş olacak ki üzerime asit dökmek suretiyle işkencenin dozunu arttırdılar." **Ekrem Ograk** da Bodrum-Akyerler'deki evinden gözaltına alınmış ve 15 gün boyunca gözleri bağlı olarak sorgulanmış.

M. ŞERİF ÇELİK. Gözaltında kaldığı süre içerisinde yediği dayaklardan bu hale geldi.

Gözaltına alınanların sorgulamaları ve işkenceler Akyol mevkiindeki Muğla Bölge Trafik Tescil Müdürlüğü binasının bodrumunda yapılmış.

İşçi Partisi Muğla il Yönetim Kurulu bir açıklama yaparak siyasi partileri, sendikaları ve demokratik kitle örgütlerini asit dökerek işkence yapmaya kadar varan bu uygulamaları protesto etmeye çağırdı.

DYP'li Belediye Başkanlarına hükümet torpili

Çorum'un Kargı ve Osmancık ilçelerinin DYP'li belediye başkanları haklarında yapılan yolsuzluk ve sahtecilik suçlamaları kanıtlanmasına rağmen görevlerine devam ediyorlar.

Çorum Haber gazetesinin haberine göre Kargı Belediye Başkanı **Mehmet Çelikel**, senet üzerinde tahrifat yapmak suçundan bir yıl hapis cezasına çarptırılmış ve bu karar da Yargıtay 6. Ceza Dairesi'nce onaylanarak kesinleşmişti.

Osmancık Belediye Başkanı **Orhan Ertekin** hakkındaki çeşitli yolsuzluk iddiaları ise İçişleri Bakanlığı müfettişlerince soruşturulmuştu. **Ertekin** hakkında ileri sürülen iddialar arasında, ruhsatsız yapılaşmaya göz yummak, resmi evrakta sahtecilik yapmak, geçici işçi statüsüyle belediyede çalışan bir kıza tecavüz etmek ve işten atmak, belediye gelir tarifelerine uymayarak keyfi yönetimde bulunmak, özel araçlarına belediye adına akaryakıt almak, makam otomobilini özel işlerinde kullanmak ve belediyeye ait bazı demirbaşları zimmetine geçirmek yer alıyor.

Haklarındaki kesinleşmiş kararlara rağmen her iki Belediye Başkanı'nın dosyasının İçişleri Bakanlığı tarafından bekletildiği ve görevlerini sürdürdükleri belirtiliyor.

Mersin Belediyesi'nden hileli yıkım

Mersin'in Çilek mahallesindeki 20 kadar ev çevik kuvvet desteğindeki belediye ekipleri tarafından yıkılmak istendi. Halkın direnişi [illegible] ekipler geri çekilmek zorunda kaldılar.

Evleri yıkılmak istenen vatandaşlar, Mersin Belediyesi'ne başvurduklarında, yetkililerin bu bölgenin [illegible] sorumluluk alanları içinde olduğunu söylediklerini belirtiyorlar. Yetkililerin daha sonra "Bu bölgede Karacailyas Belediyesi ile bir ihtilaf var" diyerek yıkım kararı verdiğini anlatıyorlar.

CERCİSCAN GEÇİT

İP İÇEL KADIN KOMİSYONU'NUN TOPLANTISI.

İçel'de 8 Mart hazırlık toplantısı

İP İçel İl Kadın Komisyonu tarafından 8 Mart Dünya Kadınlar Günü hazırlıklarına yönelik bir toplantı yapıldı. 40 kadar kadının katıldığı toplantının açış konuşmasını İl Başkanı **Şenay Karaşahinoğlu** yaptı. **Karaşahinoğlu**, konuşmasında toplumda en çok ezilen kesimin cinsiyetlerinden dolayı kadınlar olduğunu belirterek, "Biz herkesin ürünlerine sahip olduğu bir düzen istiyoruz" dedi. Toplantıya katılanlardan **Nuran Özkul** ise feodalizmin ve kapitalizmin kadınlar üzerindeki hakimiyetini sürdürmede dini bir silah olarak kullandığını vurguladı.

Toplantıda söz alan **Şule Turna** ve **Hatice Parlatıcı** da kadınların kurtuluşunun sosyalizmle mümkün olduğunu belirterek parti-li mücadele çağrısı yaptılar.

İP Kadın Komisyonu'nun basın açıklamasında da "kadını ikinci sınıf gören bütün anlayış ve uygulamalarla, kadını baskı altına alan, hor gören yazılı yazısız yasalarla mücadelede kararlıyız" denilerek Mersin'li kadınlar çalışmalara katılmaya çağrıldı.

...Kısa kısa...

- 68'liler Birliği Vakfı tarafından yapılan açıklamada, Yönetim Kurulu tarafından görevden alınan eski Başkan Av. **N. Kemal Boya**'nın yerine 22 Ocak'ta **Mustafa Zülkadiroğlu**'nun Yönetim Kurulu Başkanlığı'na seçildiği belirtildi.
- Baskı ve Katliamlara Karşı Birlik tarafından yapılan açıklamada ABD'nin Irak'a saldırısı protesto edildi ve "Bizler, Baskı ve Katliamlara Karşı Birlik olarak Irak halkının yanındayız" denildi.
- Sosyalist Birlik Partisi (SBP) İstanbul İl Yöneticileri "Kürt Sorunu'nda Barışa Bir Şans" başlıklı açıklama dolayısıyla Beyoğlu 3. Asliye Ceza Mahkemesi'nde 28 Ocak'ta yargılandılar.

Pülümür'ün köylerinde asker evlere yerleşiyor

Pülümür'ün Çakırkaya, Dağbek ve Karagöz köylerinde askerler operasyon gerekçesiyle köylülerin evlerine yerleşiyorlar. Askeri birlikler daha önce boş okullara yerleştiriliyorlardı.

Her üç köyün de sakinleri büyük ölçüde göç etmiş durumdalar. Kalanlar bazı ekonomik olanakların hâlâ yeterli olmaması nedeniyle gitmiyorlar. Çakırkaya köyünde yılda ortalama 40-50 ton ceviz üretiliyor, her üç köyde hayvancılık iyi düzeyde.

Ancak son uygulama köylüleri iyice canından bezdirmiş durumda.

KAĞITHANE, BAĞCILAR, KÜÇÜKÇEKMECE

Belediye işçisi başardı

Kağıthane Belediye Meclisi'nin olağanüstü toplantısında atılan işçilerin geri alınması kararı alındı. Kağıthane Belediye Başkan Yardımcısı RP'li Şahin Battal işçi atmalar için "Bu elbette siyasi bir karardır" dedi... Bağcılar'da atılan işçiler geri alınmıştı. Refah Partisi Genel Merkezi'nin bu karara gerekçesi: "Olayın toplumda parti aleyhine kullanılması"... Küçükçekmece Belediye Başkanı Ertuğrul Tığlay işten attığı 343 işçiyi geri alacağını söyledi.

Kağıthane Belediye Meclisi 22 Ocak'ta olağanüstü toplandı. Toplantının gündemi, Belediye'deki toplu işten çıkarma. Toplantı 11 Meclis üyesinin imzalı istemi üzerine Belediye Başkanı'nın çağrısıyla yapıldı. Ancak toplantıya Refahlı Belediye Başkanı **Arif Calban** katılmadı. İşçilerin de izleyici olarak katıldığı toplantı sonunda 5'e karşı 22 oyla atılan işçilerin geri alınması hakkında temenni kararı alındı.

Kağıthane Belediyesi işçileri adına bir açıklama yapan Direniş Komitesi olayı şöyle yorumluyor: "Başkanlık makamından daha üst bir kurum olan Belediye Meclisi'nin aldığı bu kararı RP'li yönetimin uygulamaya niyeti olmayacağını düşünen biz işçiler; en geniş yelpazede sağlanan kamuoyu desteğini sürekli canlı tutarak yaptırım gücüne ulaşacağız."

Kağıthane ve Küçükçekmece belediyelerinde işten çıkarma ve özelleştirmeyi protesto eylemleri devam ediyor. Küçükçekmece'deki iş bırakma eylemi bir ayı doldurdu. Açlık grevi üçüncü haftasında. Fabrikalardan, sendikalardan çok sayıda işçi ve memur gruplar halinde gelerek açlık grevindeki işçileri ziyaret etti. 27 Ocak'ta Kağıthane'de işçi aileleri boş tencere çalarak başkanlık binasına yürüdüler. Eyleme çevre mahallelerden kadınlar da destek verdi.

"BAKANLIK'TAN 320 YENİ KADRO İSTENDİ"

Kağıthane Belediye Meclisi'nde RP'li 5 üye dışında bütün parti temsilcileri, RP'nin partizanca bir kadrolaşma düşüncesiyle hareket ettiğini belirttiler. Atılan işçilerin fazlalık olmadığını, şu anda işçi yokluğundan birçok işin yapılamadığını söylediler. CHP'li **Kamil Ergin**, "1 Kasım seçimlerinden sonra İstanbul'da 4 belediyede daha yönetime geldiniz. Orada da işten atmalar oldu. Kendi kadrolarınızı yerleştirmek için bunları yaptınız. Bunlar RP'li değildir, ekmeği bizi ilgilendirmez diyorsunuz. Atma gerekçeniz budur" dedi. SHP'li Meclis üyesi **Ali Özkan**, bu arada Bakanlık'tan 320 kişilik kadro istendiğini belirtti. **Özkan**, "Bu kadrolar en az üç yıl çalışmış insanlara değil, kendi adamlarına verilmek üzere istendi" dedi. Parti temsilcileri, atılan 343 işçiye ödenmesi gereken tazminat tutarının bir yıllık çalışmaları için ödenecek maaş tutarından daha fazla tuttuğunu rakamlarla açıkladılar. Buna dayanarak da "İşten atılmalara gerekçe ekonomik olamaz" dediler.

Ancak hiçbir parti temsilcisi temizlik işlerinin aylık 650 milyon liraya özel şirkete verildiğinden söz etmedi. Özelleştirmeye ve işçi çıkarılmasına karşı net bir tavır almadılar. ANAP'lı meclis üyesi **Natık Buda**, "Bu kış gününde işçiler sokağa atılamaz. Bari bu kışı atlatsınlar" dedi!

RP'li Meclis üyesi ve Başkan Yardımcısı **Şahin Battal** ise, "İzmir, Gaziosmanpaşa, Beykoz belediyelerinde de işten atılmalar var. Buralarda da SHP'liler yönetimde" dedi. **Battal**, RP'nin siyasi bir kararla işçi çıkardığı eleştirisini şöyle yanıtladı: "Bu karar elbette siyasi bir karardır. Ama

KAĞITHANE'DE YÜRÜYÜŞ YAPMAK İSTEYEN İŞÇİ VE AİLELERİ COPLANDI (29 Ocak). Çok sayıda işçi yaralandı. Çevre belediyelerden destek için gelen işçilerin ilçeye girmesi de polis tarafından engellendi. **(Fotoğraf: TARKAN DEMİR)**

KIRKLARELİ BELEDİYE İŞÇİLERİ (28 Ocak).İşten atılan işçiler açlık grevlerini bir kıraathanede sürdürüyorlar.

bu demek değildir ki Parti kararıdır. Belediye yönetiminde siyasiler vardır." **Şahin Battal**, atılan işçilerden "belediyedeki fazlalıklar" ifadesiyle sözetti, "İsraf neyse ondan tasarruf ettik" dedi. **Battal**, RP'li yönetimden önceki yönetimlerde de "Geçici işçi statüsünde işçi alınıp sözleşmelerinin yenilenmediğini" belirtti. "Sizin yaptığınız meşruydu da bizim yaptığımız mı gayrimeşru?" sorusunu sordu. Diğer parti temsilcileri **Battal**'ın sorusuna sessiz kaldılar. **Şahin Battal** konuşmasına şöyle devam etti: "Eğer amaç işsizlere iş bulmaksa bize iş için başvuran bin işçiyi işe alalım. Ama burada çalışan işçiler de 3 milyon yerine 500 bin lira alsınlar. Ben buna razıyım, hemen işbaşı yapsınlar. Buradaki işçiler Mart'tan sonra 6 milyon lira maaş alacak. Dışarda 100 bin işsiz var"!

Kağıthane Belediyesi'nde işten çıkarılan 343 işçi de henüz geri alınmadı.

REFAH PARTİSİ GERİ ADIM ATTI

Bağcılar Belediyesi'nin Refahlı Belediye Başkanı **Feyzullah Kıyıklık**'ın işten çıkarma gerekçesi şu: "İşçiler direniş yapıyor, çöpler sokakta kalıyor!" **Feyzullah Kıyıklık** 27 Ocak'ta bir basın toplantısı düzenledi. **Feyzullah Kıyıklık**, yönetime geldikten sonra 189 işçinin "geçici işçi" statüsünde olduğunu belirterek hepsini işten atmıştı. İşçilerin direnişinden sonra ise geri aldı. **Kıyıklık**, işçileri Parti Genel Merkezi'nin temenni kararı doğrultusunda geri aldığını söyledi. Refah Partisi'nin bu karara gerekçesi ise, "Olayın toplumda parti aleyhine kullanılması."

Feyzullah Kıyıklık, geri aldığı işçilerin "geçici işçi" statüsünde olduğunu hâlâ savunuyor. İşçi ve memurlara ödenen ücretin belediyenin gelirini aştığını iddia ediyor. Belediyenin geliri olarak yalnız İller Bankası'nın her ay verdiği 3 milyar lira gösteriliyor. **Kıyıklık** halkla işçiyi karşı karşıya getirme çabasında: "Diğer belediyelerde işçilere ücret verebilmek için bol bol ceza yazıyorlar. Harçları yükseltiyorlar. Zarar halka ödetiliyor." **Feyzullah Kıyıklık**, temizlik işlerinin özel şirketlere verilmesini savunuyor ve "Belediyede temizlik işlerini özelleştiren ilk belediye Kağıthane'dir" diyerek de övünüyor. Kağıthane Belediyesi'nin yönetimi de Refah Partili.

Kıyıklık, özelleştirme gerekçesini şöyle açıklıyor: "İşçilerin çalışma süresi toplusözleşmeyle belirlenmiştir. Fazla çalıştıklarında fazla mesai ücreti istiyorlar. Cumartesi-pazar çalıştıklarında yevmiyeleri artıyor."

KÜÇÜKÇEKMECE'DE DE SAYI 343

Bir rastlantı sonucu Küçükçekmece'de de Kağıthane'yle aynı sayıda işçi geri alınıyor. Küçükçekmece Belediye Başkanı **Ertuğrul Tığlay** işten attığı 343 işçiyi geri alacağını söyledi. İşçiler, işbaşı yapmak için özelleştirmenin kaldırılması şartını öne sürüyor.

26 Ocak'ta, işçiler ve işçi aileleriyle **Ertuğrul Tığlay**'ın katıldığı bir toplantı yapıldı. Küçükçekmece Belediye Başkanı **Tığlay**, işçilere geri alma teklifini burada yaptı. İşçi eşleri "Eğer atılan işçiler geri işe alınmazsa biz de süresiz açlık grevine başlarız" dediler. İşçi eşlerinden **Muzaffer Çetinkaya** "Haklı zeminde eylem yapan işçileri cezalandırmaya kalktınız. İşçi muhatap bulamadı" dedi. **Ertuğrul Tığlay** ise şu cevabı verdi: "Ortada bir hatalar zinciri var. Diyalogla çözülmeyen işler yasalarla çözülür. Temizlik işlerini özelleştirmek için mecbur kaldım. Bir aydır çöpler toplanmadı. Özelleştirmek zorunda kaldım. Ben hiçbir işçiye karşı değilim."

Küçükçekmece'de ilk önce 38 işçi, direniş üzerine 22 Ocak günü 305 işçi 17. maddeden, tazminatsız olarak işten atılmıştı.

KIRKLARELİ BELEDİYESİ'NDE İŞÇİ ÇIKARMA

Kırklareli Belediyesi'nde çalışan 71 işçi 31 Aralık 1992 günü hiçbir gerekçe gösterilmeden işten atıldı. Atılan işçilerden 30'u 4 Ocak'ta geri alındı. İşe alınmayan işçiler ise 20 Ocak'ta açlık grevine başladı. Grevci işçileri çok sayıda kişi ziyaret ediyor. İşçiler açlık grevlerini bir kıraathanede sürdürüyor. İşçiler Belediye-İş Sendikası'na üyeyken DİSK Genel-İş'e üye oluyorlar. Bunun üzerine işten atılıyorlar. Ancak Genel-İş, işten atılan işçilerle hiç ilgilenmiyor. Direnişteki işçileri bir tek Genel-İş yöneticisi bile izlemedi. Kırklareli Belediyesi'nde 160 işçi çalışıyor. İşçilerin ortalama ücreti 1 milyon 250 bin lira. İşçiler, SHP'li Kırklareli Belediye Başkanı **Kadir Gökçe** ile görüşmek istediklerini, ancak **Gökçe**'nin bundan kaçındığını belirtiyorlar. ■

TÜM ENERJİ-SEN 1. OLAĞAN GENEL KURULU

Çözüme yönelik bir kongre

Delegeler genel kurula hazırlıklı geldi. Demokratik bir tartışma ortamı yaratıldı. Birlik çalışmalarını yürütecek 7 kişilik bir komisyon oluşturuldu. Delegelerin ortak fikri: "Tabanda birlik sağlandı. Genel Merkezler bunun önünü kesmesin."

Tüm Enerji İşkolu Çalışanları Sendikası (Tüm Enerji-Sen) 1. Olağan Genel Kurulu 23-24 Ocak günlerinde İstanbul'da yapıldı. Genel Kurul 300 delegeyle toplandı. Yönetim için tek liste çıktı. **Güven Gerçek** yeniden genel başkanlığa seçildi. Diğer yönetim kurulu üyeleri de şöyle: **İsmail Yazıcı**, **Sevinç Altınışık**, **Mustafa Can**, **Halil Çallı**, **Yusuf Çınar**, **Sait Türk**, **Zeynel Yavuz** ve **Fuat Yetimoğlu**.

İşkolundaki diğer memur sendikaları Enerji-Sen, Genel Enerji-Sen ve Yapı Yol-Sen'in genel başkan ve genel yönetim kurulu üyeleri de kongredeydi.

"SÖZDE DEMOKRASİ"

Genel kurulun açılış konuşmasını yapan Genel Başkan **Güven Gerçek**, "ABD'nin başını çektiği emperyalist sistem, dünya işçi sınıfı ve emekçi halklarına Yeni Dünya Düzeni adı altında barış, demokrasi ve refahtan sözetmektedir. Oysa gelişmelere bakıldığında, bu demagojilerin tersine, dünyada tekelleşmenin ve emekçiler üzerindeki sömürünün hızla arttığını, emperyalist odaklar arasındaki hegemonya dalaşının gittikçe keskinleştiğini görmek mümkündür. Kafkaslar'daki, Balkanlar'daki ırkçı saldırıların arkasında emperyalizm olduğu gibi, Ortadoğu halklarına yönelik saldırının arkasında da emperyalizm vardır. Emperyalizmin çürüyen, asalak özü değişmediği gibi barıştan ve demokrasiden yana olması mümkün değildir" dedi. **Güven Gerçek**, 93 yılını ve gelecek yılları, "Emek-sermaye çelişkilerinin daha da keskinleşeceği yıllar" olarak nitelendirdi. **Gerçek**, konuşmasını şöyle sürdürdü: "Bütün dünyada üretimde bir düşüş, ekonomide bir kriz egemendir. Ülkemizde de bir siyasi ve ekonomik kriz yaşanmaktadır. Egemen güçler demokratikleşme ve şeffaflık demagojilerine karşın esas olarak krizin faturasını biz emekçilerin sırtına yıkmaya çalışacaklardır."

Tüm Enerji-Sen Genel Kurulu'na, davet edilen partilerden yalnızca İşçi Partisi katıldı. İşçi Partisi Genel Başkanı **Doğu Perinçek** bir konuşma yaptı. **Perinçek**, konuşmasında sorunların çözümünün siyasi olduğunu vurguladı. İşçi Partisi Genel Başkanı **Perinçek**, memur hareketinin halk hareketine yeni bir soluk ve dinamizm getirdiğini belirtti. **Perinçek**, kaynakların burjuvaziye aktığını, KİT'leri "kaynak yok" diyerek gözden çıkaran ve özelleştirmeye giden devletin **Ahmet Özal**'a TV kanalı sattın aldığını söyledi.

GENEL BAŞKAN GÜVEN GERÇEK. "Egemen güçler demokratikleşme ve şeffaflık demagojilerine karşın krizin faturasını biz emekçilerin sırtına yıkmaya çalışacaklardır."

ÖNKOŞULSUZ DEĞİL, İLKELİ VE ÖNYARGISIZ BİRLİK

Delegelerin genel kurula hazırlıklı geldiği gözlendi. Yemek arasının geç verilmesine rağmen konuşmalar büyük bir dikkatle dinlendi, delegeler salonu terketmediler.

Delegeler, özellikle işkolundaki diğer sendikalarla birlik ve özelleştirme konuları üzerinde durdular. Sendikal birliğin nasıl sağlanacağı, sendikal anlayışlar ve mücadele yöntemleri konusunda somut öneriler getirdiler. Tartışmalar sonunda birliğin üç temel ilkesi şöyle belirlendi: Mücadelecilik, 'Hak verilmez alınır' anlayışı ve hak alma mücadelesinin demokrasi mücadelesiyle birleştirilmesi. Tüm Enerji-Sen genel kurulu, birlik konusunda çalışma yapmak üzere 7 kişilik bir komisyon oluşturdu. Komisyonda her bölgeden bir delege yer aldı.

Demokratik bir tartışma ortamı yaratıldı. Süre kısıtlaması olmadı. Hem dinleyiciler, hem divan konuşmalara müdahale etmediler. Delegeler kendi sendika yöneticilerinin yanı sıra işkolundaki diğer sendika yöneticilerine de birlik konusunda eleştiri yönelttiler. Eleştirileri yanıt buldu.

Enerji-Sen Genel Başkanı **Medar Kalkan**, "Birlik konusunun tabanda tartışılması gerekir" diyerek zamana yayma tutumu aldı. **Kalkan**, daha çok işkollarının azaltılması konusuna değindi. Enerji-Sen ve Yapı Yol-Sen, işkollarının birleştirilmesi konusunda ortak çalışmalar yapıyor.

Tüm Enerji-Sen İzmir İl Temsilciliği adına konuşan **Halil Ergun**, Enerji-Sen ile Yapı Yol-Sen Genel Başkanlarının "Önkoşulsuz"

İZMİRLİ DELEGELER KONGREDE. İzmir'de tabanda birlik sağlandı.

birlik anlayışında olduklarını belirterek, iki sendika başkanının bu konuda imzaladıkları bir metni gösterdi. Enerji-Sen'in 26-27 Aralık'ta yapılan Genel Kurulu'nda iki sendikanın birleşmesi konusunda "İlkeli ve önyargısız birlik" kararı alınmıştı. **Ergun** şöyle devam etti: "Birleşme ilkeli olmalıdır. Biz İzmir'de tabanda birliği sağladık. Geçenki eylemlere Enerji-Sen pankartı altında katıldık. Bana göre meyva olgunlaşmıştır. Birleşmemek için hiçbir gerekçe yoktur."

Ankara delegasyonu adına konuşan Ankara İl Temsilcisi **Sait Türk**, "Mücadele alanına geldiğiniz taktirde birleşme olur" dedi. "Devlet kendine karşı olanları kendi içinde parçalamaya çalışıyor. Ayrılık bizim kafamızda. Tabanda ayrılık yok. Bugün kitleler arasında revizyonizm, gericilik rüzgârları estiriliyor. Devlet kendine bağlı sendikalar yaratmaya çalışıyor. Bunlara karşı birleşmek zorundayız."

Hüseyin Düzenli, İstanbul İl Temsilciliği adına söz aldı. **Düzenli**, "Demokratik, sınıfsal, kitlesel ve bağımsız bir sendikadan yana olduklarını" söyledi. **Düzenli** milliyetçi tavırları eleştirdi; "Emeğin yurdu yoktur" dedi. Bu sözler alkışlarla kesildi.

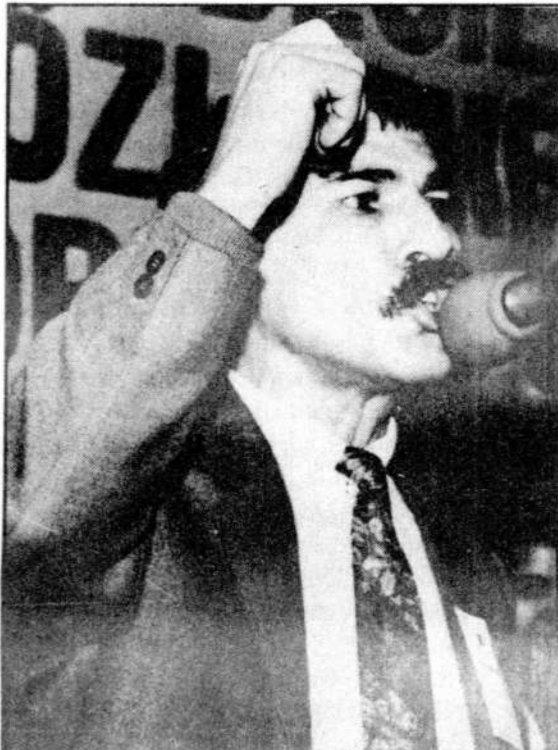
1.5 MİLYON MEMURU HEDEFLEMELİYİZ

Mersin'den bir delege, "Sınıf sendikacılığı" diye bir anlayışın olamadığını "Dünyada rejimlerin iflas ettiğini, küreselleşmeye gidildiğini" söyledi. Ankara delegesi **Sadık Akboğa** ise, "TÜSİAD'ın sınıfı oluyor da emekçinin sınıfı mı olmayacak? Sınıfların olmadığını söyleyenler Yeni Dünya Düzeni'nin sendikal anlayışını savunanlardır" dedi. Delegeler konuşmacının sözlerini sık sık alkışlarla kestiler.

Sadık Akboğa, birlik konusunda somut bir öneri getirdi: "Birlik için burada bir komisyon oluşturalım. İlkelerini belirleyelim. TÜSİAD'ın ilkeleri varsa bizim sınıfımızın da ilkeleri olmalı. Bir sendikanın Irak halkına zulüm yapanlara, kendi haklarını gasbedenlere, kendi halkına zulüm yapanlara karşı söyleyeceği sözler olmalı." **Sadık Akboğa**, sendikalarda feodal ve dar grupçu anlayışların olduğunu vurgulayarak, "1.5 milyon memuru hedeflemeliyiz. Bugün nicelik olarak büyümek zorundayız. Biz kendi aramızdaki çelişkileri çözeriz. Önemli olan TÜSİAD'la aramızdaki çelişkidir" dedi.

Kütahya delegeleri ise, Enerji-Sen'le birliği mücadele alanında gerçekleştirdiklerini, genel merkezlerin bunun önünü kesemeyeceklerini belirttiler.

Tüm Enerji-Sen delegelerinin birlik konusundaki eleştirilerinden sonra, Enerji-Sen ve Genel Enerji-Sen yöneticilerine tekrar söz verildi. Sendikacılar, eleştirileri yanıtladılar; bu kongrede belirlenen birlik ilkelerini benimsediklerini, birlik konusunda sürecin hızlandırılacağını belirttiler.

ANKARA DELEGESİ SADIK AKBOĞA. ""Birlik için komisyon oluşturalım. İlkelerini belirleyelim. TÜSİAD'ın ilkeleri varsa bizim sınıfımızın da ilkeleri olmalı."

ÖZELLEŞTİRMEYE KARŞI ORTAK TAVIR

Genel Kurul'da TEK'in özelleştirilmesi konusunda da görüşler dile getirildi. Tüm Enerji-Sen Genel Başkanı **Güven Gerçek**, "KİT'ler IMF'nin direktifleri doğrultusunda özelleştiriliyor. Bizler enerji işkolundaki emekçiler olarak özelleştirmeye hayır diyoruz. Çünkü özelleştirme; işsizlik, örgütsüzlük, sendikasızlaştırma, vurgun ve talan demektir" dedi. Genel Enerji-Sen Örgütlenme Sekreteri **Muzaffer Özkan**, özelleştirmenin karşısına ancak birlikte mücadele ederek çıkabileceklerini belirtti. [illegible] ■

BAŞKANLAR KURULU KARARLAŞTIRDI

Tüm Bel-Sen toplusözleşme çağrısı yapıyor

Kamu çalışanları Gaziantep Belediye sözleşmesini ilgiyle izliyor. Erken bir sözleşme mi? Eksik ve hataları neler? Belediye memurları elde ettiklerini koruyabilecek örgütlülüğe sahip mi? Tüm Bel-Sen bu soruları yanıtladı ve kararını aldı. Belediye memurlarının sloganı, "Toplusözleşme hakkı, toplusözleşme yaparak elde edilir!" Toplusözleşme çağrısına yanıt vermeyen işveren, grevi göze alsın!

Tüm Bel-Sen, belediyelere toplusözleşme çağrısı yapacak. "Gaziantep'ler çoğaltılacak!" Masaya oturmayan işveren, iş yavaşlatılarak ve iş bırakma eylemiyle masaya oturmaya zorlanacak. Karar 23 Ocak'ta İstanbul'da toplanan Başkanlar Kurulu'nda, uzun tartışmalar sonucu alındı. Sendikanın Türkiye çapında 68 şube ve temsilciliğinden 44'ü toplantıya katıldı.

Tüm Bel-Sen Adana Şubesi, Adana, Ceyhan ve Üreyir belediyelerine toplusözleşme cağrısında bulundu. Tüm Bel-Sen Adana Şube Başkanı **Mustafa Türkmen**, "Çağrımıza olumlu yanıt almadığımız taktirde grev hakkımızı kullanacağımızı işverene bildirdik" dedi. Ankara Şube Başkanı taslakların hazırlanmasına önümüzdeki günlerde başlanacağını ve işyerlerinde tartışmaya açılacağını söyledi.

EKSİKLER, HATALAR

Gündemin toplusözleşme politikası maddesi üzerine tartışma, birinci gün akşama kadar sürdü. Tartışma, Gaziantep Sözleşmesi örneği etrafında gelişti. Tüm Bel-Sen ile Gaziantep Belediyesi arasında toplusözleşme görüşmeleri 23 Aralık'ta başlamıştı. İki oturum yapıldı, 29 maddede anlaşma sağlandı. Üçüncü oturum 10 Şubat'ta.

Gaziantep sözleşmesine temel eleştiri şu: Sözleşmenin Belediye Başkanı **Celal Doğan**'ın çabası ve iyiniyetiyle gerçekleştiği izlenimi yaratıldı, sendika ikinci planda kaldı.

Aydın Şube Başkanı **Münir Ali Koç**, tüm temsilciliklerde yaptığı toplantılar sonunda ortaya çıkan ortak fikirleri Başkanlar Kurulu'na sundu. **Koç**, "Tabandan kopuk bir şekilde hareket edildi. Sözleşmeyi gazeteden öğrendik" dedi. Aydın'da Tüm Bel-Sen üyeleri toplusözleşmeyi duyar duymaz heyecanla şubeye geliyor ama "Yaşasın Antep Belediye Başkanı" tavrı alıyorlar.

İzmir 2 No.lu Şube Denetleme Kurulu Başkanı **Celil Durdu**, "İyi niyet gibi görünen olayların ardında gücümüzün dayatması olduğu gözardı edilmemelidir ve her zaman vurgulanmalıdır. Kitleleri iyi niyet beklentilerine sürüklemek kitlelerin kendi özgücüne olan güvenini yitirmesine yol açar" dedi.

"ÖRGÜTLÜ GÜCÜMÜZ SAYESİNDE"

Gaziantep Belediye Başkanı **Celal Doğan**, aynı zamanda CHP Genel Sekreteri. **Doğan**'ın toplusözleşmeyi, partisinin propagandasında kullandığı belirtiliyor. Ankara Şube Başkanı **Hasan Hayır** "Bu bizim sorunumuz değil" diyor. Bazı sendika yöneticileri ise, belediye başkanlarının bu yaklaşımını değerlendirmek gerektiği düşüncesinde.

Zonguldak Şube Başkanı **Nejat Uludüz**, belediye başkanlarının bir daha seçilme telaşıyla reklam peşinde olduklarını, bu durumun değerlendirilmesi gerektiğini savundu.

Uşak Şube Başkanı **Emin Şimşek**, "Gaziantep Belediye Başkanı'nın bir takım siyasi hesapları olabilir, biz sözleşmeyi kendi açımızdan değerlendirelim. Gaziantep sözleşmesi bizde büyük heyecan yarattı" dedi. **Emin Şimşek** şunları söyledi: "Biz 'iyiniyet' sözleşmesini çoktan aştık, 1992'de Uşak'ta yaptık bunu. 'Belediye başkanının iyiniyeti' deniyor. Nereden çıktı bu iyiniyet? Ben 9 tane belediye başkanı gördüm. Biz bunu örgütlü gücümüz sayesinde elde ettik."

En büyük tepkiyi, sendikanın hazırladığı Gaziantep sözleşmesiyle ilgili afişte Belediye Başkanı **Celal Doğan**'ın ön plana çıkması yarattı.

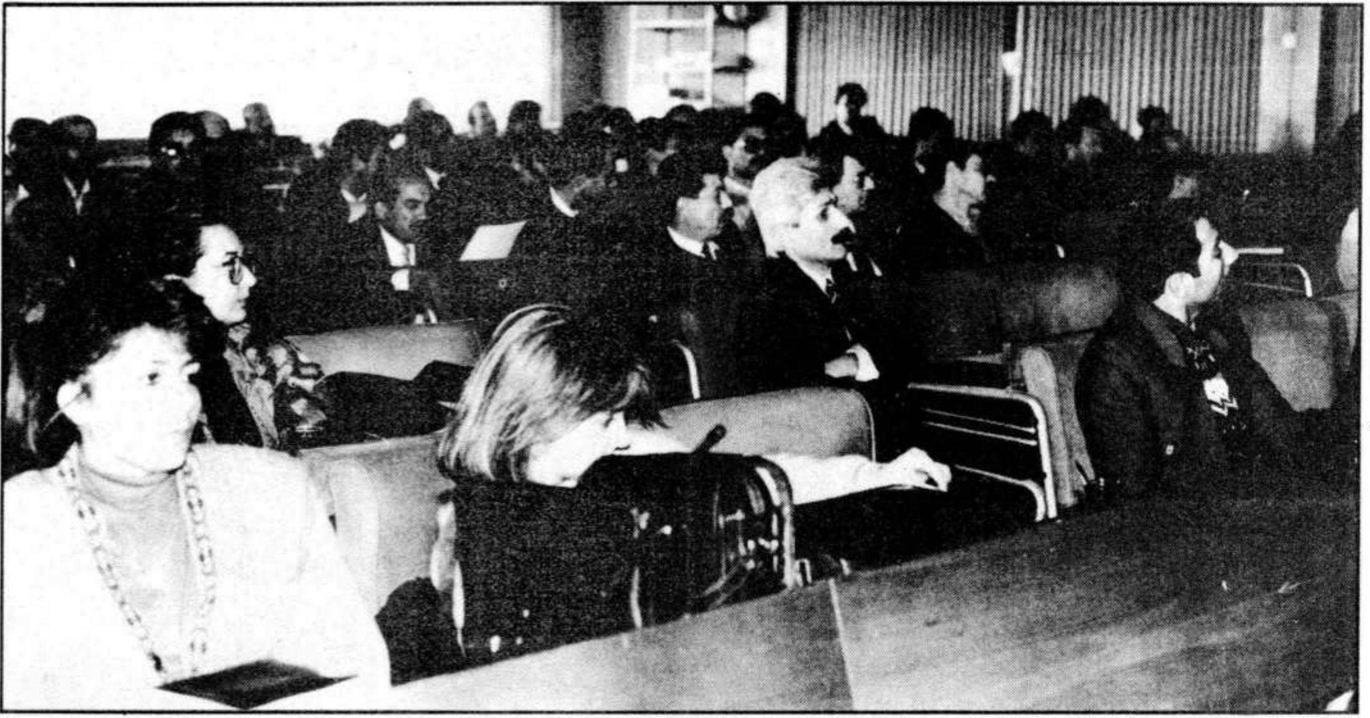
Bir eleştiri, toplusözleşme taslağının tabanda hiç tartışılmaması. Taslak, işverenle masaya oturmadan önce bir hafta içinde genel merkezdeki uzmanlar tarafından hazırlandı.

Diğer bir eleştiri, yapılanın bir "toplusözleşme" değil, "iyileştirme sözleşmesi" olduğu şeklindeydi. Gaziantep Şube Başkanı **Ali Şimşek**, Belediye Başkanı **Celal Doğan**'ın bir iyileştirme sözleşmesi düşündüğünü, ancak gelinen noktanın farklı olduğunu söyledi.

"GAZİANTEP'TE ÜYE SAYISI YÜZDE 30 ARTTI"

Tüm Bel-Sen Adana Şube Örgütlenme Sekreteri **Mustafa Türkmen**'in eleştirisi şu: "Toplusözleşme masasına otururken grev silahını etkili bir biçimde kullanacak durumda olmazsak başarılı olamayız." Bu eleştiri birçok yönetici ve üyeden de geliyor.

Ankara Şube Başkanı **Hasan Hayır** farklı düşünüyor: "Tıpkı sendikalarımızın kuruluş çizgisin-

TÜM BEL-SEN BAŞKANLAR KURULU TOPLANTISI (23 Ocak).

de olduğu gibi, haklarımızı fiilen kullanmaya başlamalıyız. Siz var olan bir hakkı kullanmazsanız, birileri bunu kullanmaya kalkışacaktır. Örneğin Türk Kamu-Sen. Çok küçük haklarla bile imzalasalar, tabanı kendilerine çekerler" dedi. Edirne Şube Başkanı **Abdullah Deveci** "Gaziantep sözleşmesinin duyulması bizim bölgemizde yeni katılmalar sağladı" dedi. Toplusözleşme görüşmeleri başladıktan sonra Gaziantep Şubesi'nin üye sayısı 300'den 400'e çıktı. Gaziantep Şube Başkanı **Ali Şimşek**, "Başlangıçta '**Celal Doğan** şov yapıyor' tavrı alan üyelerimiz, bugün toplusözleşme sürecine katılıyor, fikir üretiyorlar" dedi. Zonguldak Şube Başkanı **Nejat Uludüz**, "Kendi kitlemizin dışında, tüm kamu çalışanlarında Gaziantep sözleşmesine ilgi var" dedi.

İstanbul 1 No.lu Şube Başkanı **Kazım Otay** "Antep işçisi yapılan toplusözleşmeye sahip çıkabilecek mi?" diye sordu. Gaziantep belediye işçisinin tasarruf kesintilerinin, yemek parasının ödenmediğini hatırlattı. Gaziantep Şube Başkanı "Toplusözleşme ihlal edilse bile biz bunu üretimden gelen gücümüzü kullanarak önleyeceğimize inanıyoruz" dedi.

Aydın Şube Başkanı **Münir Ali Koç**, "Örgütlülük düzeyi ne olursa olsun, üyelerin niteliği ne olursa olsun Toplusözleşme süreci başlatılmalıdır. Ankara Şube Başkanı'nın söylediklerine katılıyorum. Bu süreçte üyelerimizi geliştirip dönüştürmek; kavranması gereken halka bu. Toplusözleşmeyi fiili olarak gerçekleştirmek ve eylemlerle paralel götürmek. Gaziantep bitsin diye oturup beklemek, seyretmek yanlış" dedi.

Ankara Şube Başkanı **Hasan Hayır** şunları söyledi: "Gaziantep sözleşmesini ne çok abartalım, ne de bunu yapan arkadaşları reformizmle suçlayalım. 10 tane daha Gaziantep yaratalım! Sözleşmeyle bastığınız yeri sağlamlaştırıyorsunuz. İleride yapacağınız grevin örgütlenmesini sözleşme sırasında yapıyorsunuz. Bir hakkın kullanılması doğrultusunda adımlar atmak, halk içinde, kamuoyunda o hakka meşruluk kazandırır. Hükümetin yapacağı yasal düzenleme toplumda atılan adımlara bir çerçeve çizmedir. Yoksa 'Danışma meclisleri' gibi bir yasayla bizi sınırlamak isteyeceklerdir. Hükümet düzenlemeyi yaptıktan sonra uymak zorunda kalırsınız. O zaman Gaziantep Belediyesi'ni sözleşmeye de çağıramazsınız."

TOPLUSÖZLEŞME HAKKI, YAPARAK KAZANILIR

İstanbul 5 No.lu Şube Sekreteri **Doğan Görgü** "Sendikalarımız 1989'dan bu yana fiili durum yaratarak bugüne geldi. Yasal düzenlemeyi beklemek, bize giydirilmek istenen dar elbiseyi giymektir" dedi.

İstanbul 6 No. lu Şube Başkanı **İbrahim Söylemez** ise, kamu sendikalarının tümünün birlikte hareket etmesi gerektiğini savundu. **Söylemez**, devletin hesaplarını boşa çıkartmanın, durumu kamu çalışanı lehine çevirmenin yolunun kamu sendikalarının tümünün birlikte hareket etmesiyle mümkün olduğunu söyledi. "Biz bunu tek başımıza Tüm Bel-Sen olarak yapamayız. Kamu sendikaları olarak yapabiliriz. İşçi sınıfı olarak yapabiliriz."

Tüm Bel-Sen Toplusözleşme Genel Sekreteri **Hüseyin Ülger** "Gaziantep sözleşmesi, kamu çalışanlarının toplusözleşme hakkının olduğunu, devletin bu hakkı gasp ettiğini ve bu hakkı kullanacağımızı söylemenin biçimlerinden biridir" dedi. Belediye memurlarının sloganı, "Toplusözleşme hakkı, toplusözleşme yaparak elde edilir!" **Hüseyin Ülger**, bu hedefi 92 Temmuzu'na gerçekleştireceklerini söylüyor.

Tüm Bel-Sen Başkanlar Kurulu toplantısında ortak çalışanlar yasası hazırlıkları da konuşuldu. Delegeler, işçi konfederasyonlarının konuya sıcak bakmadığını vurguladılar. Ortak çalışanlar yasası üzerinde yapılan tartışmalarda, hemen her konuşmacı memurlara getirilen siyasi yasağın kaldırılması talebini dile getirdi. ■

BAZI İŞYERLERİ TEKSİF'TEN İSTİFA EDİP DİSK TEKSTİL'E GEÇTİ

Tekstil sözleşmesine işçiden tepki

Mithat Giyim Sanayii'nde çalışan 500 işçi sözleşmeyi protesto için 28 Ocak'ta şalter indirdi. Adana'da 700 işçi trafiği kapatarak yürüyüş yaptı.

MİTHAT GİYİM SANAYİİ İŞÇİLERİ ÜRETİMİ DURDURDU (28 Ocak). **Fotoğraf: DİLEK UĞUZ**

İstanbul'da kurulu Mithat Giyim Sanayii'nde çalışan 500 işçi, Tekstil İşverenleri Sendikası ile Teksif Sendikası'nın imzaladığı sözleşmeyi protesto için 28 Ocak'ta şalter indirdi. Adana'da da 27 Ocak'ta **Sabancı**'ya ait Teksa, Mensa, Bossa fabrikalarında 15.00-23.00 vardiyasında çalışan işçiler mesai bitiminde servislere binmeyerek sözleşmeyi protesto ettiler. 28 Ocak'ta ise şehir merkezinde toplanan yaklaşık 700 işçi trafiği kapatıp yürüyüş yaptı.

154 işyerinde 60 bin işçiyi kapsayan toplusözleşmeyle ücretlere, birinci yıl yüzde 80, ikinci yılın ilk 6 ayında yüzde 25, ikinci 6 ayında ise yüzde 20 oranında zam yapıldı. Sosyal yardım zamları 50 ile 150 bin lira arasında değişiyor. İşçilerin sözleşmeden önceki ücreti aylık ortalama net 1 milyon lira. İşveren, 6 aydır biriken toplusözleşme ücret farklarını da altı taksitte verecek. Bu, kazanılan hakkın enflasyon karşısında bugünden sıfırlanması demek oluyor.

Türkiye, tekstil işçisinin yıllık maliyetinin en düşük olduğu ülkelerden biri. İtalya'da bu rakam 32 bin dolar, Türkiye'de 4 bin dolar. Türkiye'de tekstil sanayiinde işçiliğin yıllık ciro içindeki payı, Hindistan'dan da geri. Bizde yüzde 8, Hindistan'da payı yüzde 19. Bu rakamlar, Tekstil İşverenleri Sendikası'nın yayın organı *Tekstil*'in Aralık 92 sayısında yayımlandı.

Bazı fabrikalarda işçiler, Türk-İş'e bağlı Teksif Sendikası'nı protesto için sendikadan toplu istifa ederek DİSK Tekstil Sendikası'na üye oluyor.

Mithat Giyim işçileri, Teksif Sendikası'nın işverene verdiği ücret teklifini dahi bilmiyor. İşçiler, sendikanın aylardır devam eden toplusözleşme hakkında hiçbir açıklama yapmadığını söylediler.

Mithat Giyim'de çalışan işçiler toplusözleşmenin imzalandığını sabah işe geldiklerinde gazetelerden öğrendiler. Saat 10.00 civarında Teksif Mecidiyeköy Şube Başkanı fabrikaya geldi. İşçiler şube başkanını konuşturmadılar. İmzalanan sözleşmeyi kabul etmediklerini sendikacıya bildirdiler. Şube Başkanı tepkilere yanıt vermeden fabrikayı terketti. Yemekhanede toplanan işçiler, şalter indirmeye karar verdiler. Bu arada işveren polise haber verdi. Çevik kuvvet polisleri fabrikanın etrafında ve içeride önlem aldı. İşçiler, bütün basına haber verdiler, ancak eylemi yalnızca *2000'e Doğru* izledi.

İşçiler bütün gün iş bıraktıktan sonra, fabrikadan DİSK Tekstil'e gittiler. İşçileri Tekstil Genel Yönetim Kurulu Üyesi **Hüseyin Kayabaşı** ve **Selim Umay** karşıladı. İşçiler, yaptıkları eylemin her iki sendikaya karşı da uyarı olduğunu söylediler. "Teksif'ten istifa edeceğiz ama Tekstil Sendikası da böyle davranamayacak" dediler. **Hüseyin Kayabaşı** burada işçilere yaptığı konuşmada, "Fırsatçı olmadıklarını, söz, karar tabanın ilkesini benimsediklerini" söyledi.

Mithat Giyim işçileri, DİSK Tekstil yöneticilerinin "işçilerin arkasında olacaklarına dair namus sözü vermelerini" istediler. **Hüseyin Kayabaşı** da, "Sendikanın direktiflerine uyan, sendikayla beraber kararlar alan işçilerin her zaman önünde olacaklarına" söz verdi. ■

Hükümetin ücreti dondurma planı

Hükümet, Karabük ve İskenderun Demir-Çelik işçisine, ücret primlerine zam yapmama teklifi getirdi! Demir Çelik işçisinin ücretinin yüzde 25 ile yüzde 60'ı primlerden oluşuyor. Bu da, ücretlerin ortalama yüzde 40'ı anlamına geliyor. Ana ücret teklifi ise enflasyon oranında zam. Böyle bir anlaşma, ücretin yarısının dondurulması sonucunu doğuracak.

Özçelik-İş Genel Başkanı **Metin Türker**, primleri "Toplusözleşmenin candamarı" olarak nitelendiriyor. **Türker**, "12 Eylül'de Yüksek Hakem Kurulu primleri dondurmuştu. Talimatla. Bugün primle oynamaları grev nedenidir. Demir Çelik işçisi, 137 günlük grevin kazançlarından taviz vermez" dedi.

İzin ücreti benzeri sosyal haklarda da hükümet, mevcut hakları geriye çekme tutumu sergiliyor. Öte yandan verilen teklif, gruplar arasındaki ücret uçurumunu artıracak nitelikte.

KARABÜK DEMİR ÇELİK İŞÇİLERİ (1991).

Hükümetin bir planı da 93 Kamu sözleşmelerini üç yıl süreli yapmak. Bu teklif henüz sözleşme masasına resmen getirilmiş değil, ancak kulislerde konuşuluyor.

Karabük ve İskenderun Demir-Çelik Sözleşmesi, 1993'ün ilk sözleşmesi. Özçelik-İş sendikası yetki istemeden Çalışma Bakanlığı yetki göndererek toplusözleşme sürecini başlattı. Bakanlığın sendika istemeden yetki göndermesi görülmüş şey değil.

Demir-Çelikler'le ilgili bu özel uygulama şu bilgiyle anlam kazanıyor: Demir Çelikler, 93 kamu sözleşmeleri içinde, ücret ortalamasının en yüksek olduğu işyerlerinden biri. Hükümet "Demir-Çelik işçisine daha düşük bir ücreti kabul ettiririm, bu da 93 sözleşmeleri için iyi bir örnek olur" hedefi güdüyor. Özelleştirme tehdidi, işgüvencesi talebini önemli hale getirdi. 92'nin ikinci yarısında yalnızca Karabük'ten 3 bin işçi emekli edildi.

Ücretlerin dondurulması konusunda Harb-İş Genel Başkanı **İzzet Çetin** şunları söyledi: "İşçi haklarını gelinen noktadan geriye götürmeye ne bu hükümetin ne de başka bir hükümetin gücü yetmez." Türk-İş'e bağlı sendikalar da, süresi 1 Ocak ve 1 Mart'ta biten sözleşmelerle ilgili yetki tesbiti istemeye başladı. 93 kamu toplusözleşme planı, 13-15 Şubat günlerinde Diyarbakır'daki Başkanlar Kurulu toplantısında yapılacak.

...Kısa kısa...

- Hava-İş Sendikası ile THY arasında toplu iş sözleşmesi görüşmeleri sürüyor. THY Genel Müdürü **Tezcan Yaramancı** sendikaya önerdiği rakamları açıkladı. Buna göre yükleme-boşaltma işinde çalışan bir işçinin 5.5 milyon lira olan çıplak brüt ücretinin, birinci altı ayda 11 milyon, ikinci altı ayda 16 milyon lira olacağını söyledi. Sendika ise, THY tarafından verilen rakamların yanlış olduğunu belirtti. Hava-İş, yükleme-boşaltma işçisinin şu andaki brüt ücretinin 4.5 milyon lira olduğunu, işverenin teklifiyle ücretin birinci altı ayda brüt 9.8 milyona yükseldiğini, ikinci altı ayda yine brüt 14 milyona yükseldiğini açıkladı. Görüşmelerden sonuç alınamazsa önümüzdeki hafta Hava-İş sendikasının grev kararı alması bekleniyor.
- İzmir İl Tarım Müdürlüğüne bağlı Zeytincilik Araştırma Entitüsü Müdürü **M. Cemil Sarıfakıoğlu**, "15 gün ücretsiz olarak ve hiçbir hak talep etmeden çalışacağım" yazılı bir taahhütnameyi işçilere zorla imzalattırdı. Bu olaya tepki gösteren Baştemsilci **Mustafa Keser**, Tarım-İş Şube Mali Sekreteri ve 10 işçi sürgüne gönderildi.
- Pendik Tersanesi işçileri, birçok işyerinde olduğu gibi **Uğur Mumcu** cinayetini protesto etmek amacıyla işyerinde bir toplantı düzenlediler. Üyesi oldukları Dok Gemi-İş'in Pendik Şube Başkanı **İsmail Hakkı Çolak**'ı toplantıya çağırdılar. **Çolak**, "Biz tarafsızız. Cinayeti tasvip etmiyoruz ama tabanda bu eylemi kabul etmeyen var. Birlik ve beraberliği sağlamamız lazım. O yüzden katılmıyoruz" dedi. İşçiler, "Bu tarafsızlık değil, taraflılıktır" diye tepki gösterdiler. Eyleme, Pendik tersanesi'nde çalışan 500 işçi katıldı.
- İstanbul Sarıgazi, Ümraniye ve Doğancılar vergi dairelerinde çalışan 150 memur, yaptıkları mücadele sonunda "servis ve yemek verilmesi" talebini kabul ettirdiler. Tüm Maliye-Sen'in önderliğinde yapılan eylemler sonrasında sendikanın o bölgede 38 olan üye sayısı 71'e çıktı. Yine Tüm Maliye-Sen, 7-15 Ocak tarihleri arasında vergilerle ilgili "Yaygın ve yoğun denetim" talebiyle 7 bin imza topladı. İmza veren memurlardan sadece 3 bini Tüm Maliye-Sen üyesi. İmzalar İstanbul Defterdarlığı'na iletildi. İstanbul Defterdarlığı'nın, denetimi yapacak memurların belirli kişiler olması yönünde kararı var. Tüm Maliye-Sen Genel Başkanı **İrfan Erdemoğlu**, bu uygulamanın "Hem rüşvete hem de memurlar arasında ücret eşitsizliğine

Giderek konuşma özürlü oluyoruz

Eğitim sistemimize test salgını gireli beri gençlerimiz "x" işareti koymayı iyice bellerken Türkçe yazmayı ve konuşmayı unuttular. Hele şimdi bir de konuşma ve dil özürlü radyolar çıkınca elde kalanlar da gitmeye başladı. Özel bir havayolunun baş hostesi, hostes arkadaşlarına bir yazı dağıtmış. İki bölümden oluşuyor. Birincisinin başlığı: Memorandum. İmla ve ifadeye hiç dokunmadan veriyoruz:

"Konu: Şirket içindeki arkadaşlıklar.

Bu tüm hostes'lere bir ikaz'dır.

Göreviniz esnasında, üniformayı taşıdığınız sürece şirket'te çalışan cockpit veya teknisyen personelinle kesinlikle samimi davranışlarda bulunulmayacakır. Uçuş boyunca sadece görevler düşünelecektir. Hanım-Kaptan veya Bey gibi ünvanlar kullanılacaktır. Bu yazılara göre uygun davranışlarda bulunmanızı rica ediyorum."

İkincisinin başlığı: "Passenger understanding: Yolcu ile yapılan söyleşilerin daha güzelleştirilmesi için bazı öneriler." "Jet asrı uçuşları yolcularla rahat bir biçimde konuşma fırsatlarını azaltmış bulunması nedeniyle basit cümlelerle konuşurken kullanabilecekleri bir vokabulere sahip olmaları" gerekiyormuş. Bu basit ve sempatik cümleler aşağıda belirtildiği gibiymiş:

1-Günaydın efendim, uçağımızda bulunmanızdan mutluluk duyuyoruz.

2-Günaydın efendim, çantanızı koltuğunuzun altına yerleştirmenize yardım edebilirmiyim?

3-Hoşgeldiniz efendim. Size bir yardımım dokunabilir mi?

4-İyi akşamlar efendim, ne cici bir bebek. Size güzel yer bulayım.

5-Merhaba küçük kız/ çocuk/ annen/baban ile seyehat edebildiğin için ne kadar şanslısın.

6-Bir bardak soğuk ... suyuna ne dersiniz efendim?

7-Güle güle, inerken basamağa dikkat ediniz lütfen."

Bunun gibi 20 adet cümlecik yazılmış. Şimdi hostesler harıl harıl bunları ezberlemeye çalışıyorlar herhalde.

Bu el kimin eli? Bu fotoğrafı çeken nasıl gazeteci?
Yukarıdaki fotoğraf geçtiğimiz hafta en yüksek tirajlı gazetelerimizden birinde üçüncü sayfada yayımlandı. Kadın hasta acil servise yaralı getirilmiş. Bir el o arada kadının göğsünü açmaya çalışıyor. Sedyede yatan yaralı kadın engel olmak, örtüyü tutmak için uğraşıyor... Bir gazeteci fotoğraf çekiyor. Öteki de buna baskı izni veriyor. Belki de bu tür fotoğrafları daha önceden ısmarlıyor. Bu konularda hastanelerdeki doktor, hasta, hatta foto muhabiri okuyucularımızdan o kadar çok tepki var ki!

Elbirliği marifet!

Uğur Mumcu yıllardır bilgisayarla çalışırdı. Tüm bilgileri diskette. Polis önemli ipuçları var diye disketleri incelemeye almış. **Turan Dursun** da öldürüldüğünde daha cesedi yerdeyken, polis katilin peşine düşeceğine, **Dursun**'un cebinden anahtarı alıp evine koşmuş, arama yapmış, altını üstüne getirmişlerdi. Evden ne alındığını bile bilmiyoruz. Kuran Ansiklopedisi'nin bir bölümü kayıp. Tek tek hepsini tesbit etmeye çalıştık, peşine düştük. Aylarca uğraştırdılar, hâlâ uğraşıyoruz.

Mumcu cinayetinde işin ucu emniyete dayanıyorsa ne olacak? "Devlet içindeki uzantılardan" sözediliyor. Ya bunlar "kısalıverirse." Soruşturmayı ünlü DGM Başsavcısı **Nusret Demiral** yönetiyor. Mumcu'nun haber "hasmı". Bu kadar densizlik yetmiyor. Üstüne bir de CIA ve MOSSAD'tan yardım isteniyor. Elbirliğiyle marifetli bir biçimde "sorunu" çözerler artık.

Tıp doktorları ekonomiyi tedaviye!

Devlet hastanelerinden birinde asistanlık yapan bir okuyucumuz anlatıyor. Eskiden vizite çıktıklarında hastalar hakkında raporlarında doğal olarak ateşi, hastalığın seyri gibi bilgiler yer alırmış. "Şimdi ise" diyor "tıbbi bilgi ve görevlerimizle hiç ilgisi olmayan durumlara da ilişkin notlar düşüyoruz. 'Hasta parasını ödeyemediği için taburcu olamadı' 'İlaçlarını alamadığı için tedavisi aksadı' gibi."

Anlaşılan tıp doktorlarının asli görevlerini yapabilmek için ilk önce memleketin siyasi ve ekonomik durumunu tedavi etmeleri gerekecek.

Yedi sınıf insan

Fazilet Takvimi'nin 1 Mart 93 yaprağının arkasında Ebû Hüreyre R. A.'dan bir hadis var. Yedi sınıf iyi insan tanımı yapılmış. Hadisi aynen alıyoruz:

"Resulullah (S.A.S.) şöyle buyurdu:

- Yedi sınıf insan vardır ki; (Arş'ın) gölgesinden başka hiç bir gölge olmayan kıyamet gününde, Allah (C.C.) onları kendi gölgesinde gölgelendirecektir.

1. Adil Devlet Reisi,
2. Allah'a ibadet ederek büyüyüp yetişen genç.
3. Kalbi mescidlere bağlı olan kimse.
4. Allah için sevişip, bu sevgi ile birleşen ve bu sevgi ile ayrılan kimse.
5. Güzel ve mevki sahibi bir kadın, (murad almak maksadıyla) kendisini davet ettiğinde: "Ben Allah'tan korkarım" diyen er kişi.
6. Sağ elinin verdiğini, sol eli duymayacak derecede gizli sadaka veren kimse.
7. Yalnız ve tenha yerde, Allah'ı zikredip gözleri yaş döken kimsedir."

Milli kimlik

Doğu **Perinçek**, İşçi Partisi'nin "Resul Sakar 2. Dönem Parti Okulu"nda öğrencilere ders veriyordu. "Millet ve milli kimlik" konusu işlenirken kurstaki öğrencilere "Millet"in kimlik kartını yazdırdı:

Adı: Millet
Doğum yeri: Avrupa
Doğum tarihi: 15-18. yüzyıl
Ana adı: Piyasa
Baba adı: Burjuvazi
Medeni hali: Çok eşli
Dini: Para
Nüfusa kayıtlı olduğu yer: Kapitalizm...

MÇP 4. Olağanüstü Büyük Kurultayı (Fotoğraf: S. SİNAN ONUŞ)

Biz DİSK değil sandık

Bu sayımızda 'Bizim rekorlarımız'ı bir kenara bırakıp 1993 yılında bizi nelerin beklediğine bir gözatalım dedik. Açtık hükümet programını, önümüzdeki 300 küsür gün değerli yöneticilerimizin neler yapmayı palanladıklarına baktık. Her zaman olduğu gibi iyimser vaadler gördük. Bunlardan birkaçını size de gösterelim istedik. Bu yılın sonunda bakalım ne olacak?

"1990'da yüzde 9.2 aratan GSMH, 1991'da 0.3 yükselebildi. 1992 yılında yüzde 5.4 oranında büyüyen Türkiye ekonomisinin 1993'te yüzde 5 düzeyinde büyümesi hedefleniyor. GSMH artışında hedeflenen bu rakam sonucunda, 1992 yılında 1944 dolar olan kişi başına milli gelir, 1993'te yüzde 2.7 artarak 1997 dolara ulaşacak.

"Hükümet programında 'arz yönünde beklenen gelişmelerin yanında, kamu açıklarındaki azalma nedeniyle GSMH deflatörünün...' yüzde 51 seviyesine gerilemesi hedefleniyor. İşin Türkçesi, 1993 sonunda enflasyon yüzde 51'i pek aşmayacak."

Biz bu yazıyı hükümetin bir ekonomik örgütünün ya da onun propagandasını yapan bir yayım organından sandık. Meğer DİSK Araştırma Enstitüsü aylık bülteni DİSK-AR'ın Ocak 93 sayısının arka kapağındanmış.

11 bin liraya keyif

İsveç'ten **Sabri Atman** adında bir okuyucumuz bir zarfın içine 11 bin lira koyup göndermiş. İlk önce biz de şaşırdık bu da nedir diye. İçindeki notu okuyunca bir enflasyon yanılsamasına örnek olduğunu anladık. **Atman**'ın babası on yıl önce Türkiye'den ayrılmış. Eline nereden geçtiyse bu 11 bin Türk lirası geçrasının ödenebileceği günlerde kalmış hesap kavramı. "Aman" demiş oğluna "bunu *2000'e Doğru*'ya gönder belki işlerine yarar." Sağolsun. İşimize tabii ki yaradı. *2000'e Doğru*'yu düşünmesi bizi keyiflendirdi.

Bu arada, bizden başka kimsenin böyle duygusal bir yaklaşımı olmadığı için para sağ salim elimi-

Yöntemler aynı, içerik değişik

Burçak Turizm Organizasyonu'nun el ilanından öğreniyoruz: "Hacca gidecek hanım hacı adaylarımıza değerli yazarımız **Emine Şenlikoğlu** ile Suudi Arabistan'da sohbet programları düzenlenmiştir. *Mektup* Dergisi sahibi muhterem **Recep Özkan** Bey de hac kafilemizde bulunacaktır. Not: Aynı kafilede bulunmak isteyenlerin bize bu ilanla müracaatları gerekmektedir."

Fiyat 1700 Amerikan doları. Evli çiftler için evlilik belgesi fotokopisi, akrabasıyla gidecek hanım yolcular için noterden akrabalık belgesi isteniyor.

Kara ödül

Çağdaş Gazeteciler Derneği Güney Marmara Şubesi üçüncü yılını doldurdu. Geleneksel "teşvik ödülleri" de sahiplerine verildi. Bu yıl ilk kez değişik bir ödül sistemi uygulandı. "Kara Ödül"'e dört kurum ve kişi değer görüldü: TRT program yapımcısı **Ertürk Yöndem**, *Fotospor* ve *Foto Maç* gazeteleri ile Etibank Bor Tesisleri yetkilileri. Ancak ödül sahipleri ödüllerini almaya gelmedikleri bir yana, hiç duymamış gibi yaptılar. Yalnızca **Ertürk Yöndem**, bir haber ajansına yaptığı açıklamada "Ödül ödüldür, karası akı olmaz" yorumunda bulunmuş.

Batman'daki canı, can olarak görmeyenler

Son üç hafta Batman'da öldürülenlerin sayısı otuzu buldu. Bir günde beş "faili meçhul" cinayet işlendiği oluyor. Basın ölüm olaylarını çok kanıksadı. Hele Güneydoğu'dakiler! Öyle ya bunlar "tiraj bile arttırmıyor." Ciddi bir gazetenin Batman'daki olaylara ilişkin haberinin manşeti şöyle: "Batman mezbahaya döndü." İnsanın ideolojisini en kolay ele veren dilidir. Hele bu yazıya dökülünce çok daha çıplak oluyor.

Bisalman'ın gazetesi

Kemal Bisalman, gazete çıkarma hazırlıkları içinde. *Hürriyet*'in eski binasının bir katına yerleştiler. Babiali'nin çöktüğü tesbitini yapıyor ve elli yıllık gelenekleri bir yana itip yepyeni bir yol denemek gerekir diyormuş. "Yükselen değerlere" sahip çıkacaklarmış. Adının "Yarın" olması düşünülüyormuş. İngiltere'nin magazin gazetesi *Daily Mirror*'la ya ortaklık ya da tümden satışı planlanıyormuş. 40 sayfa, tabldot boy gazetenin sekiz sayfası zaten İngiltere'de yapılıp hazır gelecekmiş.

TÜSİAD 23. Olağan Genel Kurulu'nda üyeler oy kullanıyor. Sonuç önceden belli. Aileler arasında söz kesilmiş. Nikâh yapılmış. İş imzaya kalmış. Kimsenin de sandığı filan ciddiye aldığı yok zaten.

(Fotoğraf: DİLEK UĞUZ)

SELİM USLU

İşkence teknolojisine ilticacı katkısı

Bir imparatorluklar coğrafyası olarak Doğu, öldürme teknolojisi açısından Batı ile boy ölçüşebilir. Ancak işkence söz konusu olduğunda Batı'nın üstünlüğü tartışılamaz. Doğu, öldüreceği insanın bilgi birikimine karşı kayıtsız kalmıştır. Batı ise Engizisyon'la birlikte kurbanlarının bilgisini son zerresine kadar emebilmek için olmalı, işkence teknolojisini sürekli olarak geliştirdi. Hatta iddia edebiliriz ki, bilgi üstünlüğünün Doğu'dan Batı'ya geçişinde işkence teknolojisine karşı bu iki farklı tutumun belirleyici rolü olmuştur.

Peki Doğu'nun işkence yöntem ve teknolojisine hiç mi katkısı olmadı? Bu katkı üstelik azımsanamayacak düzeydedir. Doğu'nun geri ülkeleri Batı'dan gelen işkence teknolojilerini kendi yurttaşlarına uyguladılar, elde ettikleri sonuçları Batı'daki asıl merkezlere ulaştırdılar. Bu ham malzeme oralarda yeniden teknolojiye dönüştürüldü. Örneğin Filistin askısı ve testis sıkma yöntemleri, bu türden helezonik bir gelişme sonunda mükemmelleştirildi. Bu, birinci tür katkıdır.

İkinci tür katkıya gelince, bu konudaki bilgilerimi Bahtiyar'a borçluyum. Bahtiyar Londra'da, ilticacı işlerine bakan bir avukatın yyanında çevirmen olarak çalışıyor. O gün bana Londra'yı gezdirecek. Birkaç caddeyi dolaştıktan sonra kendimizi ünlü Hyde Park'ta buluyoruz. Zaman zaman "yapma yahu" diyerek, zaman zaman gülmekten karnımı tutup yerlere yatarak dinliyorum onu. Londra'dan filan tamamen kopuyorum. "Şu iki-üç senede iki binden fazla ilticacının soruşturmasında çevirmenlik yaptım" diye anlatıyor, "ve artık tiksindim". İki bin ilticacı, yani iki bin işkence öyküsü, hatta iki bin işkence yöntemi. Öyle oluyormuş ki bazen, ilticacı, "sen bir şey uyduruver abi" diye sorumluluğu Bahtiyar'ın üstüne yıkıyor, o da çaresiz hayal gücünü zorlayarak "bir şeyler" anlatıyormuş.

Tabii İngiliz yetkililer anlatılanları harıl harıl not ediyorlar, zaman zaman da "müthiş müthiş" diye fikirlerini belirtiyorlar. Buradaki "müthiş" sözcüğü işkence karşısında duydukları dehşeti dile getirmiyor. Aksine, Türk Polisi'nin yaratıcılığı şaşırtıyor İngilizleri. "Biz Türk Polisi'ne böyle şeyler öğretmemiştik, adamlar amma ilerlemişler" gibisinden bir havaları oluyor. Örneğin ilticacı adayı şöyle bir işkence yöntemi anlatıyor: Polis kendisini gözleri bağlı olarak bir kapıdan içeri sokuyor. Birden bir hava akımına kapılıp taklalar atmaya başlıyor. Gerçi henüz acı çekmiyor ama, aklı başından gidiyor. Birkaç dakika böyle uçtuktan sonra trapez ağı gibi bir şeyin üstüne düşüyor. Biraz olsun yatıp dinlenmeyi umduğu sırada vücudunu alevler yalamaya başlıyor. Anlatımın burasında ilticacı adayı bacaklarını açarak kılların nasıl yandığını görmelerini istiyor. Bahtiyar, "Bazı işkence yöntemlerini tercüme etmeye İngilizcem yetmiyor" diyor. Neredeyse uçsuz bucaksız Hyde Park'ı çepeçevre dolaşıyoruz, dört saatin nasıl geçtiğini anlamıyorum.

Görüldüğü gibi Türkiye'den sadece tarihi eser kaçırılmıyor. Devasa bir hayal gücü, her ilticacı ile birlikte büyüye büyüye İngiliz Polisi'nin dosyalarını dolduruyor. İngiliz Polisi bu muazzam bilgi yığını karşısında belki biraz aşağılık kompleksine kapılıyor. Sonra Türk Polisi'ne soruyor: "Yahu böyle şahane yöntemler buluyorsunuz da bizim haberimiz olmuyor, ayıp değil mi?" Bizimkiler olasılıkla soruyu, Uluslararası Af Örgütü'nden geliyor sanıp, "Vallahi böyle bir yöntemimiz yok" şeklinde yanıtlıyorlar. Zaman geçince, "Hiç de fena değil, niçin uygulamıyoruz bunları" demeye başlıyorlar. "Nasıl olsa adımız çıkmış bir kere." Bir emekli polis bana, bu "Adımız çıkmış bir kere" düşüncesinin Türkiye'deki işkencede önemli bir rol oynadığını söyledi. "Canım yapsak da yaptı diyorlar, yapmasak da! Yapalım da, bari anlatanlar yalancı çıkmasın" diye düşünen çok sayıda işkenceci varmış

İngiliz Polisi ile Türk Polisi arasında daha sonraki ilişki süreci sanırım artık merak edilmiyordur. Bu süreç tıpkı hammadde ihraç edip, mamul madde satın almadaki gibi işliyor. İngiliz Polisi dosyaladığı anlatımları süzüp sınıflandıracak, yeni yöntemler, yeni işkence araçları geliştirecek ve geri ülkelere pazarlayacak. İlticacılara gelince, kendi anlattıkları işkence öykülerinden fazlaca korkmuş olmalılar ki, aralarından Türkiye'ye pek dönen olmuyor.

ALMANYA BM BARIŞ GÜCÜ'NE ASKERİ OLARAK DA KATILMA KARARI ALIRKEN

ABD-Almanya çelişkisi belirginleşiyor

Alman hükümeti aldığı bir kararla BM Barış Gücü'ne askeri olarak katılacak. Böylece Almanya İkinci Dünya Savaşı'ndan bu yana ilk kez dünya çapında bir askeri güç haline geliyor. "Clinton güçlü ve aktif bir Almanya'ya oynarken, gelecekte iki ülke arasındaki ilişkilerin esas yönü sorunlu." Almanya, uzun süredir İran ile ilişkilerini geliştirirken, ABD İran rejim muhalifleriyle bağlarını sıkılaştırıyor.

Almanya, NATO bölgesi dışındaki askeri sorunlarda, Birleşmiş Milletler Barış Gücü çerçevesinde silahlı kuvvet gönderme kararı aldı. Böylece Almanya'nın İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra NATO içine sıkıştırılan askeri gücü ilk defa dünya çapında bir güç olarak ortaya çıkıyor. Asker gönderme kararını, Hıristiyan Demokratik Birlik (CDU), Hür Hıristiyan Birliği (CSU) ve Hür Demokratik Parti'den (FDP) oluşan koalisyon hükümeti muhalefetin karşı yönde görüş bildirmesine rağmen aldı. Muhalefetin itirazı içeriğe yönelik değil, kararın alınış tarzına yönelik. Ana muhalefet partisi Sosyal Demokrat Parti (SPD), Almanya'nın BM Barış Gücü dahilinde NATO bölgesi dışındaki askeri harekâtlara silahlı kuvvet gönderebilmesi için Anayasa'nın değiştirilmesi gerektiğini savunuyor.

SIRBİSTAN HAREKÂTINI ALMAN SUBAYLAR YÖNETECEK

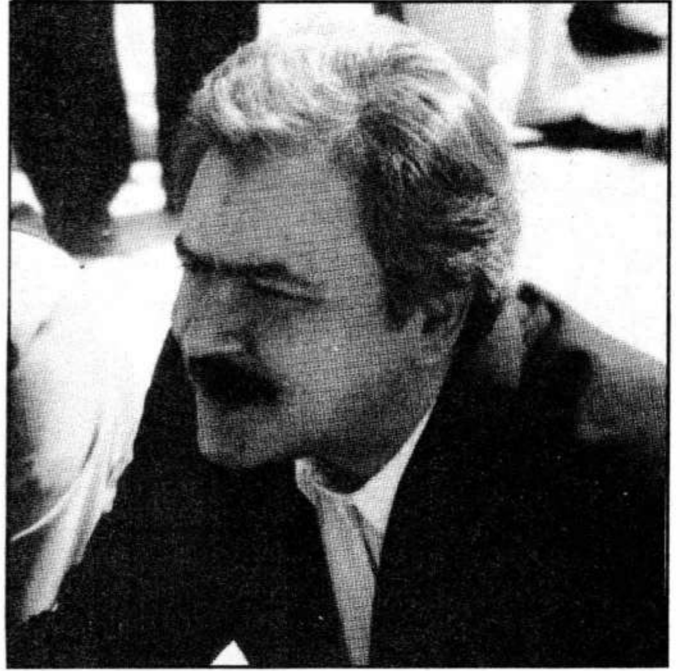
Almanya'nın bu yönde karar almasında en önemli etken Yugoslavya sorunu. Soğuk savaş döneminin bitip, Doğu Bloku'nun çökmesinden sonra Avrupa'da yeni bir siyasi tablo oluştu. "Komünizm tehlikesine karşı" mevzilenen NATO, "düşmanını" yitirince, gerekliliği tartışmalı hale geldi. Yugoslavya krizinin hemen patlak vermesi özellikle Avrupa'da bir önderlik sorununu gündeme getirdi. Almanya, Yugoslavya krizinin başlarında, Slovenya ve Hırvatistan'ın birlikten kopması yönünde aktif politika izledi. Daha sonra birdenbire çekilerek sorunun bugünkü boyutlara varmasında belirleyici oldu. Bu nedenle Almanya, krizde taraf olan ülkelerce devamlı, "dağılmanın sonucunda ortaya çıkan krizin çözümünde üs-

ALMANYA DIŞİŞLERİ BAKANI KLAUS KİNKEL. "Alman dış politikasında yeni dönemin başlangıcı."

tüne düşeni yapmamakla" suçlandı. Politik gözlemciler o dönemin Almanya Dışişleri Bakanı **Hans Dietrich Genscher**'in bakanlıktan istifa etmesini "Yumuşama döneminin bakanı, Fransa, İngiltere ve ABD'nin Yugoslavya'da ortaya çıkan krizin sorumluluğuna katlanması yönündeki baskılara dayanamayarak istifa etti" şeklinde yorumlamışlardı. **Genscher**'in yerine **Klaus Kinkel'in** getirilmesi için de "Alman dış politikasında yeni dönemin başlangıcı" denmişti. **Kinkel**, Almanya'nın Soğuk Savaş döneminin bitmesinden sonra ekonomik gücünden kaynaklanan ağırlığını dünya çapında hissettirmesi gerektiğini ve üzerine düşen sorumluluktan kaçamayacağını söylüyor. **Kinkel**, birleşen Avrupa'da Almanya'nın "öncü güç" olması gerektiğini, "Avrupa'nın güvenliğiyle yakından ilgili Yugoslavya sorununda üzerine düşeni yapması gerektiğini" vurguluyor. İlk uygulama ise Sırbistan'a uygulanan hava ambargosu. Batı'nın Sırbistan'a karşı atacağı ilk adım olarak görülen Sırp savaş uçaklarının uçmasını engelleyen

CLİNTON VE İRAN REJİM MUHALİFİ HALKIN MÜCAHİTLERİ ÖRGÜTÜ LİDERİ MESUT RECAVİ. ABD Başkanı'ndan Recavi'ye mektup: "Sevgili Mesut, politikaların geleceğin İran'ı için çok önemli ve gerçekçi."

BM kararının askeri güçle uygulanmasında, Alman subaylarının, Almanya'da konuşlandırılmış, NATO'ya bağlı Awacs uçakları aracılığıyla saldırıyı yönetmesi öngörülüyor. Alman subaylarının yönettiği, İngiliz ve Fransız savaş uçakları aracılığıyla gerçekleştirilecek olan havadan saldırı planına kesin gözüyle bakılıyor.

GALİ: "ALMANYA OPERASYONLARA KATILMALI"

Haftalık Alman *Der Spigel* dergisinin verdiği habere göre, geçtiğimiz yılın sonunda Almanya'yı ziyaret eden BM Genel Sekreteri **Butros Gali**, Bonn'daki görüşmelerde Almanya'ya teşkilatın askeri operasyonlarına aktif olarak katılması yönünde baskı yapmış. ABD'nin içinde bulunduğu ekonomik kriz yüzünden üyelik aidatını ödememesi nedeniyle Almanya, BM'nin Japonya'dan sonraki en büyük finans kaynağı. *Der Spigel*'in haberine göre **Gali** Bonn ziyareti sırasında Alman Başbakanı **Helmuth Kohl**'a "dünyanın en güçlü üçüncü ülkesi olan Almanya'nın Barış Gücü faaliyetlerine aktif bir şekilde katılmaması halinde BM'nin gelecekte kendisini bekleyen görevleri yerine getiremeyen bir örgüt durumuna geleceğini" açıkça ifade etmiş. Asker gönderme kararından sonra Almanya'nın BM Güvenlik Konseyi'nde üyelik hakkı talebini yeniden gündeme getirmesi bekleniyor. ABD'nin ise buna sıcak bakmadığı biliniyor. ABD'li stratejist **Zbigniev Brzezinski**, "Gelecekte Avrupa'nın politik olarak da birleşik bir durum göstermesinden sonra İngiltere ve Fransa'nın veto hakkı genel bir Birleşik Avrupa'nın veto hakkının yerine geçirilebilir" diyor. **Brzezinski** bir yandan da birleşen Avrupa'da Almanya'nın öncü güç olması gerektiğini vurguluyor. Yeni Başkan **Clinton** ise, dış politikayla ilgili yaptığı ilk açıklamada, "gücüne göre daha aktif bir Almanya ümit ettiklerini" vurguluyor.

CLINTON'IN TEHLİKELİ OYUNU

Yugoslavya sorunu bu konuda denek taşını oluşturuyor. Almanya, Avrupa'nın güvenliğini tehlikeye düşürür gerekçesiyle ABD'nin müdahalesine karşı çıkarken, ABD de müdahalenin getireceği askeri ve ekonomik yükten dolayı çekimser davranıyor. **Clinton** iktidarınınsa dış politika açısından çok vakti yok. Kendi iç sorunlarına yönelmek zorunda. 1989 yılına kadar Bonn'da Amerikan Büyükelçiliği yapan **Richard Burt**, Almanya'da yayınlanan haftalık *Focus* dergisine yazdığı bir makalede **Clinton**'un "güçlü bir Almanya'ya oynadığını" belirtirken gelecekte ABD-Almanya ilişkilerinin daha sorunlu olacağına da dikkat çekiyor. **Burt**, "Somali'ye yapılan askeri müdahaleden sonra Afrika'da dağılan kuvvetler dengesinin doğuracağı sorunları ve **Saddam Hüseyin**'e karşı ortak tavırlar sergilenmesi gereğini" vurgularken iki olgunun gelecekte iki ülke arasındaki ilişkilerde sorun yaratacağını söylüyor. **Burt**, Avrupa pazarına girmeye çalışan ABD ile Mark'a yüksek faiz hadleri uygulayan Almanya arasında GATT görüşmelerinde gelecekte önemli bir kriz doğacağını öngörüyor. Bunlara Rusya ve Bosna-Hersek konusundaki farklı politikalar da eklenince, gelecekte "anlaşmazlığın ağır basacağını" belirtiyor.

İRAN KONUSUNDA REKABET

Öte yandan İran konusunda farklı politikalar belirginleşiyor. Almanya özellikle son Körfez Savaşı'ndan beri İran rejimiyle hem ekonomik hem de siyasi ilişkilerini geliştiriyor. Buna karşın bir süredir İran karşıtı sinyaller veren ABD, İran muhalefetiyle bağlarını sıkılaştırıyor. **Clinton**'ın İran'daki İslami rejime karşı Irak'tan silahlı muhalefet yürüten Halkın Fedaileri örgütünün başkanı **Mesut Recavi**'ye bir mektup yazdığı biliniyor. Örgütün Almanya temsilcisinin politik çevrelerde gösterdiği mektup "Sevgili Mesut" şeklinde başlıyor ve **Recavi**'nin "politikalarının gelecekte İran için çok önemli ve gerçekçi olduğu" tahlili yapılıyor. ■

MEHMET SALİH ÇEVİKER

KALİFORNİYA ÜNİVERSİTESİ'NDEN BİR EKİP HAZIRLADI

ABD basınına giremeyen 10 haber

İşveren çevrelerinin suçları... Bush-İran gizli ilişkileri... Evsizler... Dünyanın en büyük silah taciri... Pentagon'un gizli bütçesi... ABD yönetimi 1992 yılında yedi milyon belgeyi "gizli" kapsamına aldı...

1992 yılında Amerika'da en çok duyurulmak istenilmeyen 10 haber seçildi.

Sansür edilmiş haberleri toplama projesi, 1976 yılından beri, Californiya Sonoma Devlet Üniversitesi öğretim üyesi Profesör **Carl Jensen**'in öğrencileriyle birlikte yürüttüğü bir proje. Projenin amacı, Amerika'da duyurulmak istenilmeyen haberleri toplamak ve bunu kamuoyuna duyurmak.

1992 yılında kamuoyundan gizlenmeye çalışılan 10 önemli haber şunlar:

1) Basın-yayın araçlarının satımı: **Reagan** ve **Bush**, 1980'lerde elektronik ve basım araçları sahiplerine, büyük basın-yayın araçları kurmalarına izin verdi. Buna karşılık basın yayın sahipleri de, hükümet ciddi yanlışlıklar yapıp, daha sonra yalan söyleyince, bu konuda susmayı uygun gördüler.

2) İşveren çevrelerinin suçları, sokakta yapılan suçlardan daha kapsamlı ve daha ciddi, ama basın devamlı sokaktaki suçları ileri çıkarırken, iş çevrelerinin hızla artan suçlarına kulaklarını tıkamayı tercih ediyor.

3) Seçim yılında sansüre uğrayan konular: Adaylar ve basın, konularını aile değerleri ve "Kim kimi aldattı?"ya ayırdı. Seçim yılı içinde daha önemli olan konular; **Bush** ve İran gizli ilişkileri; **Bush** ve onun Team 100'ü; evsizler; Körfez Savaşı'ndan sonra Irak'taki çocuk ölümleri; **Bill Clinton** Mena Arkansas'ta valiyken olan olaylar.

4) Dünyanın en büyük silah taciri: Soğuk savaşın bitiminden sonra herkes, Amerika'nın savaş endüstirisini azaltıp, askeri olmayan endüstriye yatırım yapacağının beklentisi içindeydi. Bunun tam tersine ABD dünyanın en büyük silah üreticisi ve satıcısı oldu.

5) İrangate ve Watergate yasası: İrangate skandalının bazı bölümleri basına sızmaya başlamıştı, ama yerleşmiş basın büyük ölçüde basına sızan haberlere sırtını çevirmeyi tercih etti.

6) "Uyuşturucuyla mücadelede başarılı olacağız!" tamamen yalandı: Başkan **Bush** 1992'de "Uyuşturucuya karşı savaşı kazanacağız" derken yalan söylüyordu. Aslında uyuşturucu sorunu, ABD tarihinde hiç bu kadar sorun olmamıştı.

AMERİKALI EVSİZLER. Haber değerleri yok.

7) Federal yasalar kâra kurban ediliyor: Yapılan kamuoyu araştırmaları; temiz hava, temiz su, yiyecek, ilaç ve diğer zorunlu tüketim araçlarını ilgilendiren konulardaki kararların kaldırılmasına karşı çıkıyor. Buna rağmen **Bush**, 210 günlük bir zaman için federal kararların kaldırılmasını teklif etmiş ve buna karşılık işveren çevreleri, **Bush**'un seçim kampanyasına oldukça büyük para yardımı yapmıştı.

8) Hükümetin, bilinmesi gereken her haberi "gizli-çok gizli" sınıfına sokarak korku salması, demokrasiye vurulmuş bir şamar: 6 bin 500 bürokrat, 1991 yılı boyunca 7 milyon 107 bin 17, gündeyse ortalama 19 bin belgeyi "gizlidir" sınıfına soktu.

9) Reklamların gücü, bağımsız basını nasıl çürütmeye çalışıyor: Ticari Gelenekleri Araştırma Merkezi'nin, reklamların basını haber seçiminde nasıl etkilediği konusunda verilecek konferansa 200 basın temsilcisi davet edildi. Çağrıya tek bir radyo ya da TV kuruluşu yanıt vermedi. Sadece yazılı basından iki temsilci geldi.

10) Pentagon'un gizli bütçesi artmaya devam ediyor: Soğuk savaşın sona ermesi, Pentagon'un gizli, soğuk-savaş politikasındaki tutumunda hiçbir değişiklik yaratmadı. Bugün Pentagon'un gizlilik makinasının çalışması için yaklaşık 100 milyon dolar harcanıyor.

Carl Jensen ve Sonoma Devlet Üniversitesi'ndeki öğrencileri her yıl aynı yöntemi uyguluyor: Sene sonuna dek toplanan haberler, basınla uğraşan uzmanlar komitesi tarafından değerlendirilip, en ilginç 25 haber seçiliyor. Sonuçlar rapor haline getirilip basına ve diğer ilgi duyanlara gönderiliyor.

1992 yılında 700 haber duyurulmak istenilmeyen haberler arasına alındı. Haberlerin hemen hepsi, her zamanki gibi kurulu basına alternatif yayın organlarından, çok az bir kısmı da, *New York Times* ve *Washington Post* gibi basın kurumlarından geldi.

1992 yılının raporu *Censored: The News That Didn't Make The News-And Why?* adıyla piyasaya çıktı. Yerleşmiş basın, projenin topladığı haberleri tek yanlı ve yetersiz olmakla suçlayarak sırt çevirdi. Şimdiye kadar birçok defalar, projenin yıllık raporlarının yılın liste başı olmaya aday gösterilmesi bile bu durumu değiştirmedi. ■

ŞEVKİ NART/KOPENHAG

SOSYALİZM Mİ? KAPİTALİZM Mİ?

Halkın sağlık ihtiyaçlarını karşılamakta hangisi başarılı?

ABD'de Johns Hopkins Üniversitesi Öğretim Üyelerinden Prof. Vicente Navarro; sağlık ve sosyal politika açısından sosyalizm ve kapitalizm arasındaki ilişkiyi irdeleyen bir çalışma yaptı. Sosyalist ve kapitalist ülkelerin sağlık ve sosyal ölçütler açısından karşılaştırılması bağlamında yapılan bu çalışmayı *2000'e Doğru* için Türk Tabipler Birliği yöneticisi Dr. Ata Soyer kaleme aldı.

Kapitalizmin merkezi ABD'de, Marksizm ile ilgili çalışmaların insanları şaşırtıcı boyutlarda olduğunu söylemek abartma olmaz sanırın. Kapitalizm-sosyalizm ve yaşamın değişik alanları ile ilişkisi üzerine, belki de dünyada en çok çalışma bu ülkede yapılmakta. Bu durum, sağlık alanında da böyle. Örneğin, sağlık-kapitalizm, sağlık-sosyalizm ilişkisi konusunda dünya çapında bir isim olan **Prof. Vicente Navarro**, pek çok şey öğrendiğimiz bir bilim adamı. Johns Hopkins Üniversitesi'nde Sağlık Politikası profesörü. **Navarro** geçenlerde bir çalışmasını tamamladı. Ortaya çıkardığı bulgular, kapitalizmin halkın sağlık gereksinmelerine sosyalizmden daha iyi yanıt verdiği belirlemesinin doğru olmadığını, tam tersine, kârı herşeyin üzerinde gören kapitalizmin karşısında, sosyalizmin ve sosyalist güçlerin insan ihtiyaçlarını karşılamada daha iyiyi yaptıkları gerçeğini kanıtlıyor.

LATİN AMERİKA

Latin Amerika'da Küba ile diğer Latin Amerika ülkelerinin karşılaştırması anlamlı. 1958'deki devrimden önce, Küba diğer Latin Amerika ülkelerinden daha kötü bir sosyal ve ekonomik düzeye ve sağlık ölçütlerine sahipti.

1. Ortalama Yaşam Süresi:

1955'de Küba'da 59.5 iken, Paraguay ve Arjantin'de 62, Uruguay'da 66 idi. Oysa 1985 yılında Küba 75 yılla, listenin en üstüne yükseldi.

Ayrıca, ilginçtir ki, ABD'de 1950-55 ile 1985-90 yılları arasında yaşam umudu yüzde 8.5'lik bir artış gösterirken Küba'da bu artış yüzde 21.1 oranında olmuştur.

2. Bebek Ölüm Hızı (Bir yaşına kadar olan her bin bebekten kaçı ölüyor):

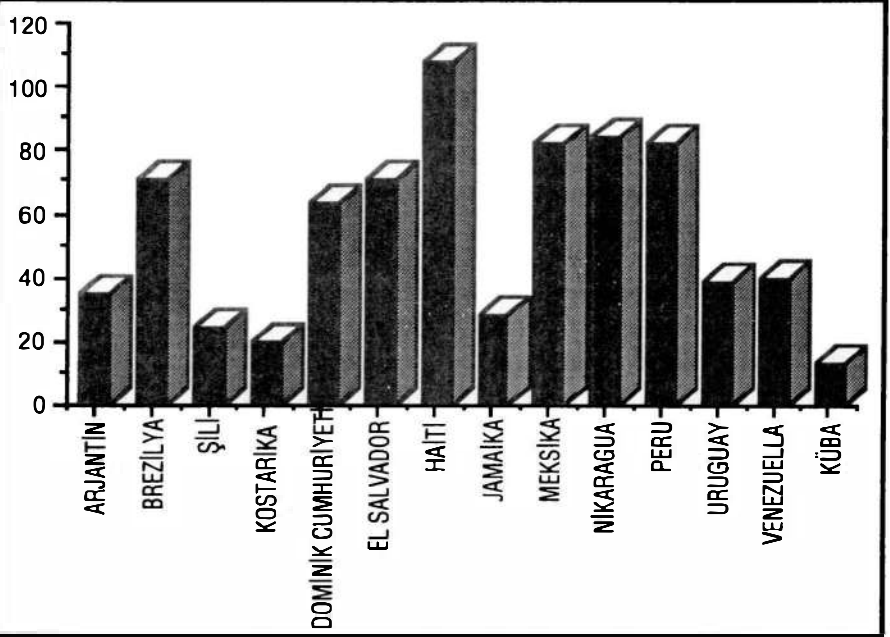
1955 yılında Küba'da binde 81 olan bebek ölüm hızı, Paraguay, Uruguay ve Arjantin'den yüksekti. 40 yıl sonra Küba'da bebek ölüm hızı binde 13'e düşerken, bu hız Arjantin'de 35, Uruguay'da 38 idi. Bugün Küba Latin Amerika'nın en düşük bebek ölüm hızına sahip ülkesi.

3. Beş Yaşın Altındaki Çocuk Ölüm Hızı:

Küba'da 1960'ta her bin canlı doğumdan 5 yaşına gelene kadar 95 çocuk ölürken, bu sayı 1985'de 19'a düştü. Bu durum, kişi başına gelir düzeyi daha yüksek olan Trinidad-Tobago, Arjantin ve Uruguay'dan daha iyidir.

4. Beslenme Yetersizliği:

1950'lerde beslenme yetersizliği düzeyinin, özellikle kırsal yörelerde yaşayanlarda çok yüksek olduğu

BEBEK ÖLÜM HIZI (Her bin bebekten kaçı bir yaşına gelmeden ölüyor) (1980'Lİ YILLAR)

Küba, bugün tüm yaş grupları için en düşük beslenme yetersizliği düzeyine sahip bir ülkedir. Beslenme yetersizliğinin en etkili olduğu beş altı yaş grubunda, günlük kişi başına en yüksek kalori sağlayan ülke de Küba.

5. Bulaşıcı Hastalıklar:

1988 yılında, barsak enfeksiyonu ve ishale bağlı ölüm oranında yüzbinde 2.8 ile, Latin Amerika'nın en düşük orana sahip iki ülkesinden biri Küba'ydı.

ASYA

Navarro, Asya'da sosyalizm ve kapitalizmin kıyaslanması için Çin ve Hindistan'ı öneriyor. Nüfusun büyüklüğü, çok uluslu oluşum, gelişmişlik düzeyi, iki ülkenin karşılaştırılabilirliği açısından önemli kriterler.

Çin'de, devrim öncesi, Hindistan'dakinden çok daha kötü olan yaşam koşulları, devrimden bu yana çok daha hızlı bir şekilde iyileşmiştir.

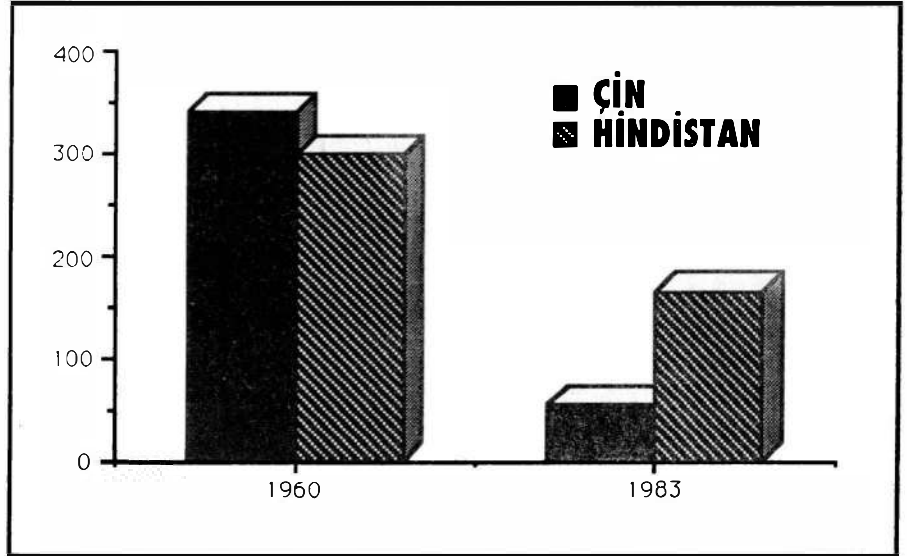
1. Ortalama Yaşam Süresi:

Çin'de devrim öncesi 30.5 yıl olan yaşam beklentisi, Hindistan'ınkinden (41.4 yıl) daha düşüktü. 1987'de ise bu ölçüt Çin'de 69.5 ile Hindistan'dan yüksek.

2. Bebek Ölüm Hızı, 0-5 Yaş Ölüm Hızı ve 1-4 Yaş Ölüm Hızı:

Devrimden önce, Çin'de, Hindistan'dan daha yüksek olmasına karşın, bugün Hindistan'dan iyi. Özellikle çocuk ölümleri hızla azalmıştır.

ÇİN-HİNDİSTAN KARŞILAŞTIRMASI

BEŞ YAŞ ALTI ÖLÜM HIZI/Binde (1960 ve 1983)

3. Beslenme ve Eğitim Düzeyi:

1980'lerde Çin, Hindistan'dan daha iyi beslenme düzeyine ve daha yüksek okur-yazar oranına sahipti.

Hindistan, bugün Çin ile aynı bebek ölüm hızına sahip olsaydı, bir yılda 4 milyon bebeğin yaşamının kurtulması beklenirdi. Çin'deki bu gelişmeler kısmen, beslenme düzeyinin gelişmesi ile ilgili. Beslenme düzeyi, devrim öncesi Çin'de Hindistan'ınkinden çok daha kötüyken, bugün çok daha iyi.

Ayrıca, beslenme düzeyi hızlı bir şekilde gelişmiştir. İlginçtir ki, çocuklar için son 20 yıldaki 10 yıllık artış oranları, Avrupa'nın 20. yüzyıl deneyimindeki her 10 yıllık artışlarından yüksektir.

Hindistan'ın Kerela eyaleti, halkın sosyal refah düzeyinin oldukça geliştiği, sosyalist güçlerin etkin olduğu bir eyalettir. 1957'den beri, Leninist gelenekten gelen sosyalist güçler, Kerela eyaletinde uzun bir dönem hükümet olmuşlardır.

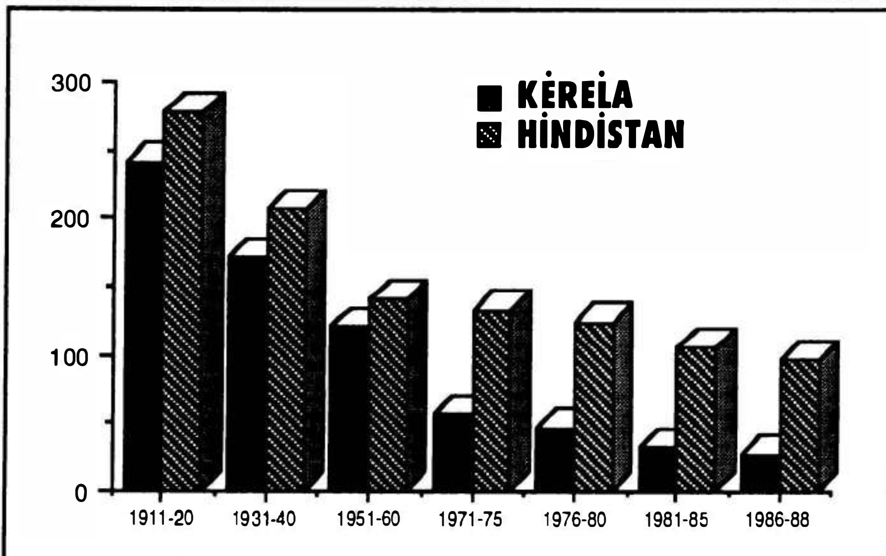
Sosyalistlerin hükümete gelmesinden önce, 1950'lerde tüm Hindistan'da ve Kerela'da bebek ölüm hızları birbirlerine yakınken, 1980'lerde 30 yıllık sosyalist politikaların uygulanması sonrasında Kerela'daki bebek ölüm hızları, tüm Hindistan'a kıyasla üç misli hızla azalmıştır.

Doğumda beklenen yaşam süresi, 1970'lere kadar önemli bir farklılık göstermezken, 1970'lerden sonra Kerela'da ortalama yaşam süresi daha çok yükselmiştir. Özellikle kadınların yaşam süresindeki artış, Hindistan'dan çok yüksektir.

Asya'da önemli bir deneyim de, Sovyetler Birliği deneyimidir. Sovyetler Birliği'nin Asya Cumhuriyetleri'nin kendi sınır komşuları ile karşılaştırılması, sağlık ölçütlerinin bu Sovyet Cumhuriyetleri'nin sınır komşuları kapitalist ülkelerden iyi olduğunu gösterir.

Sovyetler Birliği'nde Ekim Devrimi'nden önce, bu cumhuriyetlerdeki bebek ölüm hızları komşuları ile benzerlik göstermektedir. Oysa 1975'te Orta Asya'daki Sovyet Cumhuriyetleri'nde her bin bebekten 46'sı bir yaşına gelmeden ölürken, bu rakam İran'da 120, Afganistan'da 269, Türkiye'de 153'tü.

HİNDİSTAN-KERELA KARŞILAŞTIRMASI

BEBEK ÖLÜM HIZI/Binde (1911-1988)

SEMİH BALCIOĞLU'NUN 50. SANAT YILI KUTLANIYOR

"Türkiye, karikatürcü için cennet"

İnsan ve toplum sorunlarını önemsemek. Karikatürcünün tüccar gibi değil, karikatürcü gibi yaşaması. "Hiçbir zaman konu sıkıntısı çekmeyeceğim."

"Her zaman yinelediğim bir tümcem vardır: 'Sanatçının yaptığı ve yapacakları çoğu kez yüzünde gizlidir.' Ben ne zaman o can dost **Semih Balcıoğlu** ile birlikte olsam, O'nun sanatının inceliklerini, derinliğini ve üreteceklerini yüzünde görür gibi olurum." **Turgay Gönenç**, "50 Yılın Hüzünlü Gülümseyişleri Üzerine Dipnotlar"da böyle diyor. "Yüzü"yle ve ürettikleriyle, Şubat ayı içinde 50'inci sanat yılını kutladığımız **Semih Balcıoğlu**'nun "Karikatürde 50. Yıl Sergisi" 23 Şubat'a dek Garanti Sanat Galerisi'nde (İstiklal Cadddesi, No: 141, Beyoğlu) izlenebilir. **Balcıoğlu**'yla görüşmeyi *2000'e Doğru*'dan **Tunca Arslan** gerçekleştirdi.

-Karikatürle dolu, zenginliği tartışma götürmeyecek yarım yüzyıl... Gerek sanatınız, gerekse de fizik açıdan gençleşiyor gibisiniz.

-Mesleğimi çok seviyorum. İnsan bu kadar sevdiği işle uğraşırsa yaşlanır mı? Ben yorulmak için değil, karikatür yapmak için çalışıyorum. Mesleğinize böyle eğilirseniz, sonuç dediğiniz gibi olur. Tabii en önemlisi de şu: Karikatürcüyseniz, karikatürcü gibi yaşayacaksınız, o zaman bu iş olur. Her meslek için geçerli bu. Ben karikatürcüysem tüccar gibi, mühendis gibi, bankacı gibi yaşayamam ki. Yaşarım ama, o zaman da karikatür yapamam. Yaparsam da o karikatür bir şeye benzemez. İşte öyle bir yaşamda insan çalışırken yorulur ve sanatı da fiziği de genç kalamaz. Benim 24 saatim karikatürle geçer.

-Ülkemiz, karikatür sanatı açısından nereye gidiyor? Siz, bu tarih içinde başlı başına bir tarih oluşturuyorsunuz. Hangi damarı yakaladınız, hangi yatakta aktınız?

-Ülkemiz karikatür sanatı açısından her zaman iyi gitmiştir. Türkiye, bakmasını bilen karikatürcü için bir cennet. Sağına soluna, evine yoluna, insanına bakın ve çizin. Sorunuzda sözünü ettiğiniz damar bu olsa gerek. Nereye bakarsanız bakınız konu size, "Beni

çiz..." diye haykırıyor. Çevre ve olaylar o kadar komik ve trajik ki siz buna karikatürün içindeki komik unsuru nasıl yerleştireceksiniz. Sanırım bu açıdan dünyada en çok zaman kaybeden çizerler ülkemizdedir. Ben her zaman insan ve toplum sorunlarını önemsediğim için çizgimi bu doğrultuda sürdürdüm ve sürdüreceğim. Görünen o ki hiçbir zaman da konu sıkıntısı çekmeyeceğim.

"KENDİMİ ÇİZİYORUM HERHALDE"

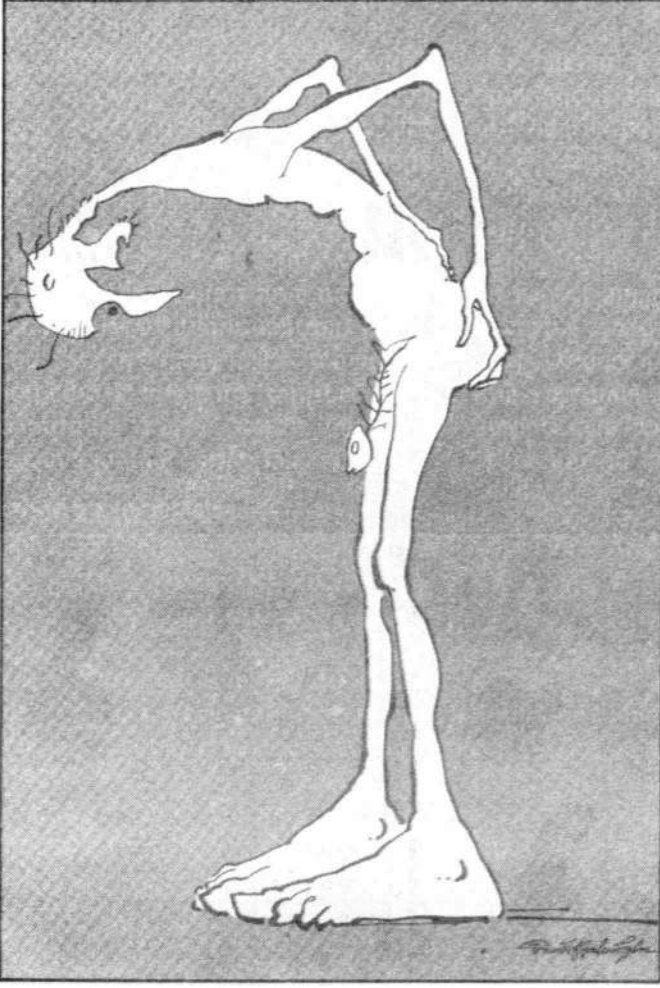
-Yaratma süreciniz nasıl biçimleniyor?

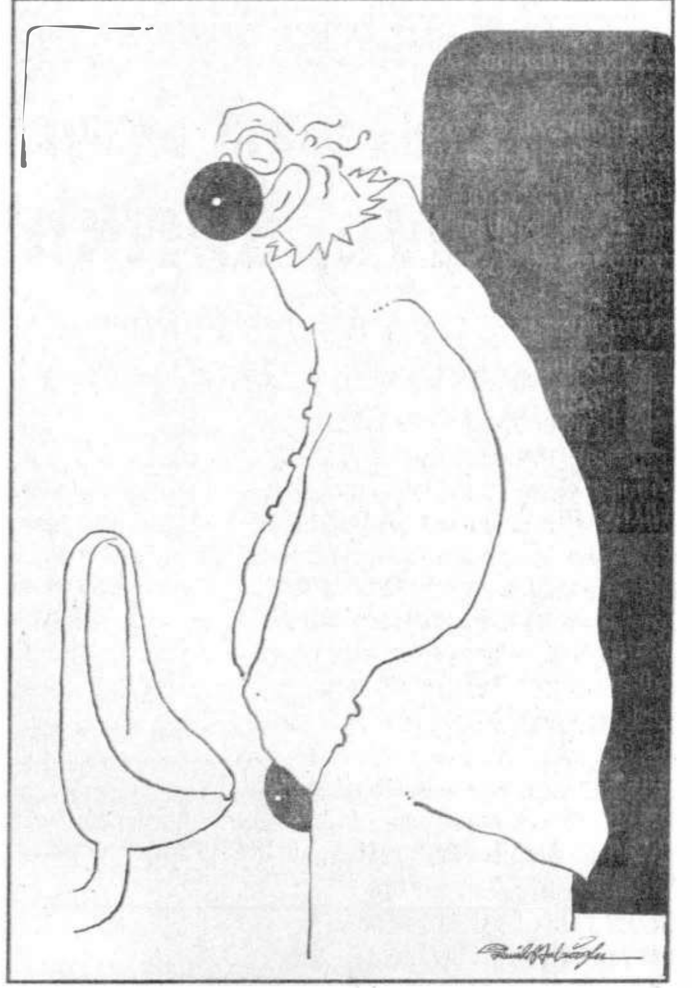
-Sanatta hiçbir şey kolay olmuyor. Çünkü sanat çok zor iş. Bir birikim sonucu ve çalışa çalışa bir noktaya ulaşabiliyorsunuz. Konuşa konuşa değil. Bugün çizdiğim karikatürü 15-20 yıl önce çizerdim ama, bugünkü gibi çizemezdim herhalde. Ayrıca bir konu daha var ki o da çok önemli. Karikatürcüleri yakından tanırsanız herkesin kendini çizmekte olduğunu görürsünüz. Çizgisiyle, espri anlayışı hatta kompozisyon kuruşlarıyla herkes kağıdın üzerinde kendisidir. Kağıda bir insanın karakteri yansır. Şayet tanıdığınız bir karikatürcü varsa lütfen bundan sonra eserlerine bir de bu gözle bakınız. Ben de kağıda kendimi çiziyorum herhalde.

Bir dostumun çocuğu küçük yaşta bir rahatsızlık geçiriyor. Babası çocuğu psikiyatriste götürmeden önce yaptığı resimleri alıp doktorla görüşmeye gidiyor. Doktor resimlere bakıp, "Çocuğunuz bugünlerde herkesten rahatsız oluyor galiba" diyor. Baba, "Evet, evet..." deyince, "Resimlere baksanıza, çizdiği insanların hiçbirinde göz yok. İnsanların kendisine bakmasından rahatsız oluyor" diyor. Çocuk bunu bilerek çizmiyor ki...

SABIR İŞİ

-"Hüzünlü gülümseyiş"inizin, bir düşünür tavrı kadar, karikatür sanatının "magazin"e ve "popülari-

te"ye ezdirilmemesinin, derinliği yakalamanın ve kalıcılığın bir formülü olduğunu da söylesek...

-Hüzünlü gülümseyiş diye tanımlanan benim dünya görüşümdür. Her sanatçı önündeki beyaz kağıda değişik gözlükle bakar. Ben de isim babası değerli dostum **Turgay Gönenç** olan "Hüzünlü Gülümseyiş"le bakıyorum. Yoksa, şöyle olsun, sonuç böyle olsun diye değil. Tabii siz ve izleyiciler de böyle bir kanıya varabilirsiniz. Her görüşe saygım sonsuz. Hele böyle bir görüşe saygım nasıl olmaz. Ama Türkiye'de de olaylara galiba hüzünlü bakmak lazım. Başka nasıl bakılabilir ki?

-50 yıl nasıl geçti? "Göz açıp kapayıncaya kadar!" mı?

-Türkiye'de sanatıyla yaşamını sürdürebilmek, zorun da ötesinde bir iş. Hele bu sanat karikatürse... Evet, "Gözümü açıp kapayıncaya kadar" geçti ama, "Bir de bana sorun". Karikatür sabır işidir. Ama nereye kadar? Gözümü açıp kapayıncaya kadar geçti ama sağlığımdan ve benden de bir şeyler alıp götürdü. N'apalım, meslek olarak bu "iş"i seçmekle zaten peşin olarak bazı şeyleri kabullenmiş olmuyor muyum? Şu da var ki, bu işi meslek olarak seçecekseniz, toplumunuzdan önce kendinizi çok iyi tanımanız gerekiyor. Sanat çok çalışmak ister. Şayet tembelseniz, hiç girmeyin bu yola. Yarı yolda veya yolun başında kalırsınız.

"50 yıl nasıl geçti?"nin yanıtına gelince... Ben çok çalışkan bir insanım. O bakımdan 50 yıl çok başarılı geçti diyebilirim. Şunu da eklemek istiyorum ki, karikatür bana bir sanatçının sağlığında görebileceği her şeyi fazlasıyla göstermiştir ve gösterecektir.

KARİKATÜR TARİHÇİSİ TURGUT ÇEVİKER

"Balcıoğlu, olanla yetinmez"

Saul Steinberg, 1940'larda karikatürünü "yazı"nın tutsaklığından kurtardı ve bütün dünyanın karikatürcülerini etkiledi. Türkiye'de **Cemal Nadir**'den etkilenerek çizgi serüvenine giren birçok genç, 1950'lerde **Steinberg**'den derinden etkilendi. **Semih Balcıoğlu** da bu karikatürcülerden biriydi.

1950 kuşağı, geniş bir yelpaze sunuyordu. Yıllar bir bir eledi, dört bir yana savurdu onları. İçlerinden **Semih Balcıoğlu, Turhan Selçuk, Ferruh Doğan, Ali Ulvi, Nehar Tüblek** ve **Bedri Koraman** kaldı. Neredeyse kesintisiz, belli başlı gazete ve dergilerde 50 yıldır yılmadan çiziyorlar.

Semih Balcıoğlu, mizah dergisi de çıkartmış bir sanatçıdır. Yapıtlarından derlediği albümler, Türkiye'de ve yabancı ülkelerde açtığı sergilerle karikatür serüvenine farklı bir boyut katmış; karikatürü gazete ya da derginin tutsaklığından kurtarmak için övülesi bir çaba göstermiştir. 1960'larda giriştiği seramik karikatürleri, 1970'lerde *Çarşaf*'ta yayımladığı üç boyutlu fotokarikatürlerini anımsadıkça onun, olanla yetinmeyen, araştıran bir kişiliğe sahip olduğunu da görürüz.

Semih Balcıoğlu, 50 yılını bir kitap ve sergiyle kutluyor. İmrenilesi, örnek bir davranış. Bu kutlama, salt **Balcıoğlu**'na değil, aynı zamanda Türkiye karikatürünün sanatsal çizgisine de aittir.

Sevgili **Semih Balcıoğlu** ustaya, daha nice yıllar diliyorum.

ÖZYAŞAMI

Dünyanın en iyi 106 çizerinden biri

Semih Balcıoğlu 1928 yılında İstanbul'da doğdu. Işık Lisesi ve Devlet Güzel Sanatlar Akademisi'nde okudu. Akademi'nin grafik bölümünden mezun oldu (1951). İlk eseri *Akbaba* dergisinde yayınlandı (1943). Birçok dergi ve gazetede çalıştı. *Akbaba, Karikatür, Şaka, Amcabey, Tef, Dolmuş, 41 Buçuk, Taş-Karikatür, Çarşaf, Akşam, Vatan, Dünya, Tercüman, Hürriyet, Cumhuriyet* ve *2000'e Doğru* bunların başlıcalarıdır. Meslek yaşamında yurtiçi ve dışında 35 ödül kazanmıştır. Bordighera'da Gümüş Hurma (1971), Marostica'da Jüri Özel Büyük Ödülü (1971), Bordighera'da Altın Palmiye (1973), Ancona'da Altın Madalya (1974), Skopje'de Gümüş Güvercin (1973), Gabrovo'da üçüncülük (1973), Pescara'da Karikatür Kitapları dalında *Güle Güle İstanbul* kitabıyla Birincilik Ödülü Altın Madalya (1982), Türkiye İş Bankası Büyük Ödülü (1984), Abdi İpekçi Barış ve Kardeşlik Ödülü (1986), bu ödüllerin başlıcalarıdır. Gabrovo Mizah Evi'nin yaptığı yaptığı oylama sonucu dünyanın 106 çizerinden biri olarak kabul edilmiştir.

İtalya'da Tolentino, Bulgaristan'da Gabrovo, İsviçre'de Basel, Polonya'da Varşova karikatür müzelerinde eserleri vardır. Hannover'deki Wilhelm Busch Karikatür Müzesi'nde de eserleri sergilenmiştir (1991).

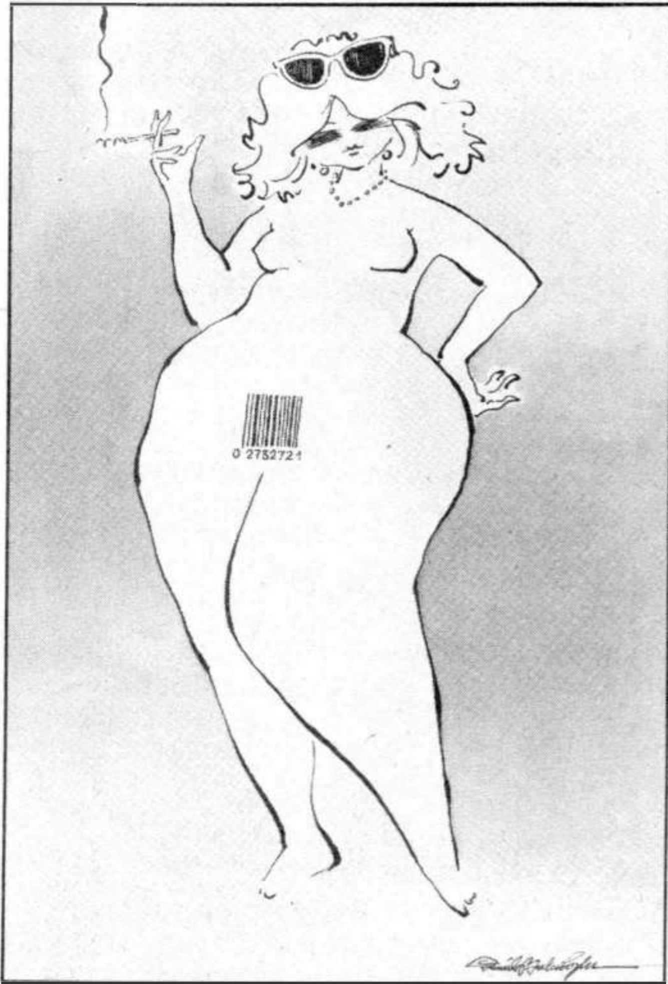
Türkiye'de üç boyutlu karikatürü gerçekleştiren ilk sanatçıdır. Seramikle yaptığı karikatürlerini üç yıl arka arkaya İstanbul ve Ankara'da sergiledi (1964, 1965, 1966).

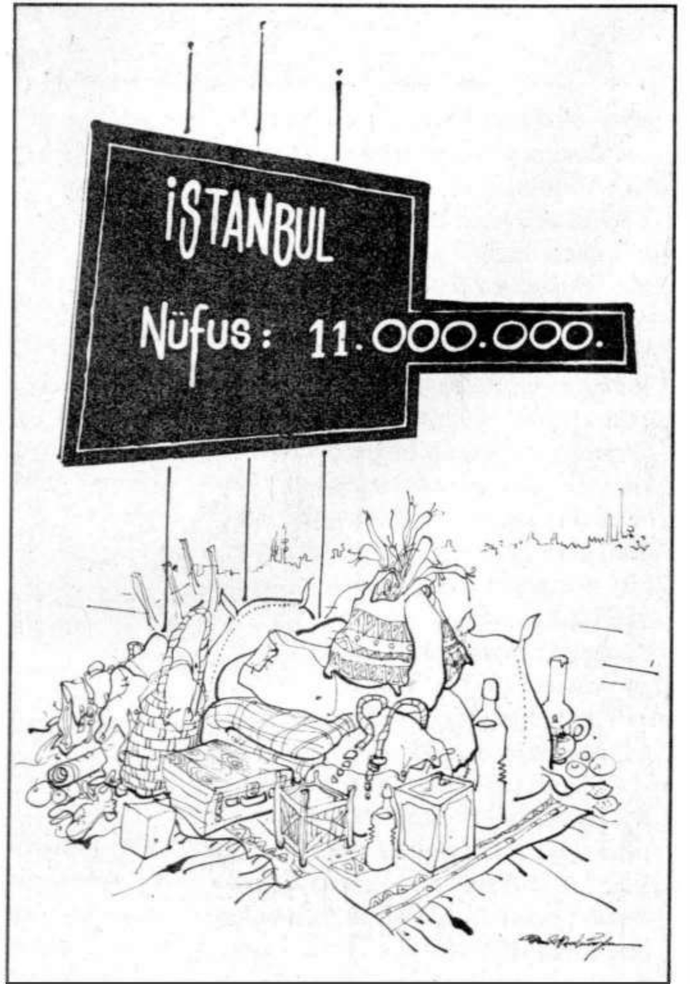
Bugüne kadar dördü yurtdışında olmak üzere (Skopje 1972, Paris 1975, New Castle 1978, Frankfurt 1981) 32 kişisel sergi açtı. Yurtiçinde de eserlerini İstanbul, Ankara, İzmir, Bursa ve Gaziantep'te sergiledi.

1969 yılında iki arkadaşıyla Karikatürcüler Derneği'ni kurdu. 1970 ve 1978'de derneğin başkanlığını yaptı. Geçtiğimiz ay yapılan genel kurulda yeniden başkan seçildi.

Balcıoğlu ayrıca 1973 ve 1979 yılları arasında Türkiye Gazeteciler Sendikası Genel Başkanlığı'nda bulundu. Kurulduğundan bu yana (1983) Uluslararası Simavi Karikatür Yarışması'nın da jüri üyeliğinde bulunan **Semih Balcıoğlu** evli ve bir kız çocuk babası.

Eserleri: *Semih Balcıoğlu Karikatür Albümü* (1952), *Semih Balcıoğlu Karikatür Albümü* (1957), *Semih Balcıoğlu Karikatür Albümü* (1961), *Yazısız Çizgiler* (1971), *12 Mart'tan Seçime 50 Yılın Türk Karikatürü* (1973), *I. M. C* (1977), *Güle Güle İstanbul* (1979), *Cumhuriyet Dönemi Türk Karikatürü* (1983), *Gözüm Görmesin* (1985), *Karikaturgut* (1990).

-"Çizer" mi, "Karikatürist" mi, "Karikatür sanatçısı" mı?

-Çok güzel ve çok zor bir soru. Bunun yanıtını sanatçının değil, izleyicinin vermesi sanırım daha doğru olur. Çünkü karar yeri orasıdır. Sizin ne olduğunuzu veya ne olmadığınızı en iyi izleyici bilir. Karikatür bir çizgi ve grafik sanatıdır. Sanatçının dili çizgidir. Müzikteki nota neyse bizdeki çizgi odur. Eserlerinizi çizgiyle düşündüğünüz zaman "karikatür sanatçısı", yazıyla düşündüğünüz zaman da "karikatürist" olursunuz. ■

HAFTALIK HABER YORUM DERGİSİ
2000

TURAN DURSUN

İNCELEME ve ARAŞTIRMA ÖDÜLÜ

SON KATILMA TARİHİ,
15 MAYIS 1993

KATILMA KOŞULLARI:

1.Ödül, dinlerin kaynakları ve tarihleri konusunda ya da laiklik ve tanrıtanımazlık üzerine felsefe, sosyoloji, tarih, siyaset ve fen bilimleri vb. alanlarda yapılacak araştırma ve incelemelere verilecek.
Araştırma ve inceleme konusu; İslamiyet, Hıristiyanlık, Musevilik gibi dinlerin ya da başka dinlerin biri, birkaçı veya tümü olabilir.

2.Araştırmalar yayımlanmış veya yayımlanmamış olabilir.

3.Ödüle araştırmanın yazarı, Türkiye Yazarlar Sendikası, Türkiye Gazeteciler Sendikası, gazeteci cemiyetleri, basın kuruluşları, yazar dernekleri, bilimsel araştırma kurumları, üniversiteler, dergiler, gazeteler, yayınevleri, meslek oda ve kuruluşları, sendikalar, kitle örgütleri ve partiler aday gösterilebilirler.

4.Seçici Kurul: İlhan Arsel, Orhan Koloğlu, Doğu Perinçek, Zeki Saruhan, Cahit Tanyol.

5.Ödül Tutarı: 4 milyon TL.

6.Katılma biçimi: Araştırma, yazarın bir zarf içindeki özyaşamöyküsü ve fotoğrafıyla birlikte 6 nüsha, belirtilen adrese elden teslim edilecek ya da postalanacaktır:
2000'e Doğru dergisi, Nuruosmaniye Caddesi, No: 19/3,
34410 Cağaloğlu-İstanbul.

7.Dosyanın ödüle katılmak için son teslim tarihi; 15 Mayıs 1993'tür. (Yapıtlarını, postayla gönderecek yazarların, postadaki olası gecikmeleri gözönünde tutmaları rica olunur.)

8.4 Eylül 1993 günü 2000'e Doğru dergisi tarafından düzenlenecek "Aydınlanma Kahramanı Turan Dursun'u Anma Toplantısı"nda ödülü kazanan yazar açıklanacak ve ödülü kendisine sunulacaktır.

NOT: Gerek ilgili yılın Seçici Kurul üyeleri, gerek ***2000'e Doğru*** dergisi çalışanları, bu ödüle katılamazlar.

DERİN BİR SOLUK AL

Kapitalizmin "soluk kesen" serüveni tiyatroda

İlk günah "masum" bir kâr. Doğanın dengesi bozulup, insanlar ölürken, kârlar sürer. "Havadan" kazanılan kârı engelleyen ağaçlar ve çiçekler düşman ilan edilir... ABD'nin Somali operasyonu tiyatro sahnesinde!

Yapım tiyatrosu olarak çalışmalarını sürdüren Tiyatro Stüdyosu, yeni oyunu *Derin Bir Soluk Al*'ı Balmumcu'daki İSTEK Vakfı Kültür Sanat Merkezi'nde sahnelemeye başladı. İngiliz yazar **Ben Elton**'ın oyununu, ilk göze çarpan unsurlarıyla "çevreci bir oyun" olarak nitelemek mümkün. Ama bu kadar değil; oyun çevre sorunlarından hareketle, acımasız bir kapitalizm eleştirisi getiriyor.

BİR AYDINLANMA FİŞEĞİ

Derin Bir Soluk Al, görüntü ve gerçek arasındaki mesafenin iyice açıldığı, "anlamın" kırılmaya uğradığı alacakaranlığa aydınlanma fişeği fırlatıyor. Oyun, sahnelerde görmeye alışık olmadığımız türden köktenci bir tutumla, kapitalizmi kendine yargılatıyor; ipini de kendisine çektiriyor. Dolayısıyla "sorunun" merkezine uzak duran tavrıyla inanılırlığını yitirmiş "çevreci" anlayışın çok ötesine geçiyor. Kâr hırsını cinayet işlerken suçüstü yakalıyor.

Yazar **Ben Elton**, kabarelerde eleştirel komedilerle başlamış, sonra da televizyon programlarına çıkmış ünlü bir komedyen. Bu özelliğine "sıkı bir" çevrecilik ve solculuğu da ekleyelim. Çünkü, bu üç özellik oyunu karakterize ediyor.

"HAVADAN" GELEN PARA

Oyunun kahramanları yükselen yeni değerler sisteminin uçbeyleri. En büyüklerinden bir holding sahibi, parlak kariyere sahip iki yuppie ve deha düzeyinde bir reklamcı. Kâr grafiği tablolara sığmayan bu holding, büyük gelir getirecek yeni bir alana el atmaya karar verir. Giysileri "seçkin" markalar taşıyan, özel bir kürle beslenen ve skuaş yaparak formunu koruyan Mert'in önerisiyle, sonunda bu kârlı alan bulunur: "Havadan" para kazanılacaktır. Atmosferdeki hava emilerek arıtılacak, daha sonra da parasını verenlere bol oksijenli "hava basılacaktır".

AHMET LEVENDOĞLU, HALUK BİLGİNER. Kapitalist kâr hırsı doğayla birlikte kendi sonunu da hazırlıyor.

Bu "dahi" projeyle, kârlar kısa sürede katlanır. Ama başka şirketlerin aynı alana el atması ve "hammadde sıkıntısı" grafiği düşüşe geçirir. Atmosferdeki denge de bozulmuştur. Krizden, eskilerinin yerine dev boyutlu emici ve basıcılar üreterek, dağıtımı genişleterek çıkılacaktır. Devlet ihaleleri, başta Afrika olmak üzere nüfusun az olduğu bölgelerden "düşük fiyatla" hava emilmesi, "soluk birim fiyatı" konusundaki ince hesaplar, fiyat düşüşlerini engellemek için yakılan oksijen stokları, medyaları kullanarak etkisizleştirilmeye çalışılan kamuoyu tepkisi... Kısacası kapitalizmin o "ilahi" kuralları.

Afrika'da havasızlıktan ölümler başlar. Tabii ki, nedeni iç savaşlar ve kaynakların kötü kullanımıdır! Televizyon muhabiri uluslararası yardım operasyonunu aktarırken böyle der. Bu sahne yaşamakta olduğumuz "kanıksamanın" vahametini görmemizi sağlıyor. Dahası, dizginlenemez kâr hırsının gırtlağımıza bastığını, soluğumuzun kesildiğini hissediyoruz. Oyunu uyarlayan **Ahmet Levendoğlu**, bu sahneyle Somali Operasyonu'na atıf yapıyor.

MANTIĞIN İSYAN ETTİĞİ NOKTA

Oyun, söylene geldiği gibi çevre tahribatının bilinçsizce değil, "arsız ve acımasız çıkarların her türlü değer ve düşüncenin önüne geçerek", bilinçli olarak gerçekleştirildiğini ortaya koyuyor. **Levendoğlu**, oyunun ilk gösterildiği gün, İstanbul'daki hava kirliliğinin ölüm sınırına dayanmasına ve radyasyon tartışmalarına dikkat çekerek, artık bu konudan bir "tehlike" diye söz etmenin hafif kaldığını söylüyor.

Derin Bir Soluk Al, içeriğini, buna en uygun dille seyirciye akta-

OYUNDAN BİR BÖLÜM

"Yarattığımız ürün insanları öldürebilir"

MERT: Eee, evet... Beni bağışlayın efendim, ama sorunu doğuran zaten makinelerin kullanılması. Benim kaygım o ki... yarattığımız ürün insanları, eee... öldürebilir.

SEVTAP: Düşüncene saygım var Mert, ama örneğin tütün endüstrisi benzer bir yaklaşım içinde olsaydı, dünyanın en büyük spor olayları, sponsor olamayacağından, gerçekleşemeyecekti.

SALİM BEY: (...) Vicdanımızda ölümler taşımak istemeyiz. Bu moral açısından da, iş açısından da, iyi olmaz. Ancaak, tümüyle yepyeni bir ticaret ve rant alanı açacak olan bir çözüm kendini gösteriyor (...)

YAVUZ: Tanrım! Dahice bir buluş.

MERT: Yani patron, yanılmıyorsam siz şunu öngörüyorsunuz: İnsanların aşırı oksijen tüketmeleri sonucu bizim astronomik kazanç elde ettiğimiz makineler yerine, şimdi aynı makinelerin dev boyuttakilerini yapacağız, ki bu yolla daha astronomik kazançlar elde edebilelim.

SALİM BEY: Tamı tamına. Manzarayı kavradın.

MERT: Bakın, isterseniz bana üşütük bir hıyar deyin, isterseniz benim ekibe, "sizin başınızdaki gerzek altın madeni bulsa değerini bilmez" deyin, ama içimden bir şeyler büyük tepkilerle karşılaşacağımızı söylüyor bana.

SALİM BEY: Bak dinle Mert, bu durumu biz yaratmadık, biz yalnız makine yapıyoruz. Eğer bir sorun yaşanıyorsa, onu yaratan tüketicidir. Tanrı'ya çok şükür ki yaşadığımız toplumda tüketicinin sorun yaratma özgürlüğü var.

MERT: (...) Yani hava herkesin malı, öyle değil mi? Yoksa değil mi? Yani, ya da ne?

ran bir oyun. Çarpıcılığı da buradan geliyor. Kapitalizm eleştirisi, karşıt bir ideolojinin dili ve perspektifiyle yapılmıyor. Yazar kapitalizmin kendi dilini ve işleyiş mekanizmasını, bulunduğu noktadan biraz daha ileriye iteliyor. Örneğin, su ya da pirinçin yerine hava konduğunda, o muazzam pazar mekanizması, önce komik bir mantık ihlaline, daha sonra da, yaratıcılarına kadar uzanabilecek bir ölüm makinesine dönüşüyor. Besinlerin, suyun ya da herhangi bir doğal ürünün metaya dönüştürülmesinden rahatsız olmayan mantığımız, olay havaya kadar uzatıldığında, refleks vermeye başlıyor.

Oyun bir komedi. **Levendoğlu**'nun ifadesiyle zaman zaman farsa dönüşüyor. İlk perde boyunca yukarıda sözünü ettiğimiz bütün bu "ciddi" sorunları, gülerek seyrediyoruz. Sistemin üretim ve devamını sağlayan hiç kimse, oyunun bu "altını oyan" tavrından kendini kurtaramıyor. Her tutum, yaslandığı mantık biraz zorlanarak komikleştiriliyor ve intihara zorlanıyor. Örneğin, iyi eğitim görmüş, damıtılmış zevklere sahip, kendini "zekâ" dininin bir müridi olarak gören, yaşamını sanatla bütünleyen (aslında süsleyen), "seçkin" birinin nasıl bir "kötülükler imparatorluğu" üstünde oturduğunu görebiliyoruz. Bu eleştirel tavır, dilin yanı sıra başka göstergelere de yükleniyor. Mide bulandıracak kadar kötü bir kurabiyenin, "seçkin masaların ürünü" haline getirildiği bir "image production" bürosunun duvarlarındaki resimlere göz atalım: Bir duvarda aynılaştırılmış beğeninin ve reklam estetiğinin en uç noktası **Marilyn Monroe**. Muhalefetsiz olmuyor. **Monroe**'nun hemen yanında, estetize edilmiş bir karşı çıkış olarak **Charlie Chaplin**. Bir diğerinde, yeni üslup arayışını simgeleyen Art Nouveau temsilcisi **Gustav Klimt**. Görüldüğü gibi, yarattığı şey ne kadar basit olursa olsun, "yaratıcının" dünyası hayli "zengin".

OYUNCULUK BAŞARISI

Levendoğlu, yazarın komedi unsurunu bir an olsun elinden bırakmadığını söylüyor. Örneğin, oyunun sonununa doğru, Mert, patronunu kendi yarattığı makineyle boğarak öldürmeye karar verir. Salim Sarpyürek ölmek üzereyken "Kurtulacağız Mert, yaşayacağız, sen de, patronu öldürmeye kalkışmanın kariyer için ne kadar yanlış bir karar olduğunu göreceksin" der.

DERİN BİR SOLUK AL. Oyundan çıkarken soluk almakta zorlanacaksınız.

Oyunun sonunda varılan nokta kapitalizmin özü. Salim Sarpyürek, masasının üstündeki çiçekleri gösterir ve onların artık kendileri için rakip ve düşman olduğunu söyler. Çünkü, atmosferi bedavadan temizlemektedir. Mantığını da kurar: Ağaçlar birden portakal yerine araba üretmeye başlasa, bir sanayici olarak ne yapacaktır? Tek seçenekleri vardır: Yok etmek.

Duygu Sağıroğlu'nun tasarımı, metnin ve yorumun bir uzvu gibi görünüyor. Oyuncular, hemen hemen her sahnede, birbirleriyle olduğu kadar, nesnelerle de oynuyor. Tasarım öylesine iyi gerçekleştirilmiş ki, klasik anlamda bir dekor ya da aksesuar olarak algılanmıyor. **Haluk Bilginer** "inanılmaz" bir performansa sahip. Bir daha tekrarlanamazmış hissi yaratacak kadar uç noktada ve dengede. **Ahmet Levendoğlu**, metnin alabildiğine esprili yapısıyla, her zamanki oyunculuk çizgisini bir araya getirerek, kötü değil, gerçek bir patron yaratıyor. **Oktay Kaynarca**, diğerleri kadar "ünlü" bir oyuncu değil. Ama onlar kadar iyi. **Nilüfer Açıkalın** ise oyun gücünü "gözalıcılığının" önüne geçiriyor. Diğer oyuncularla bütünleşmeyi başarıyor.

Derin Bir Soluk Al, yaşadığımız dönemin "kirlenme"yle nitelenen temel özelliklerine işaret eden, son yıllarda gerçekleştirilmiş en önemli oyunlardan biri. **Herkes** mutlaka görmeli. Özellikle de kendisini "kirlenmemiş" hissedenler. ■

HALİL BEYTAŞ

Marjinaller değil, insanlar

Yine insanların peşinde **Cezmi Ersöz**. Bir zamanlar bir tek taşına, tüm Acem mülkünün feda edilebileceği bir şehrin, İstanbul'un içinde dolaşıyor genellikle. Yine şehirden çocuklar seviyor. "Bu şehirde başka yok!... Bu zamanda başka yok!..." dediklerinin izini sürüyor. Bir gazeteci, bir yazar... Biraz izci, biraz yavrukurt... Nasıl olduğunu anlamadığımız bir biçimde, "biraz sosyalist, biraz anarşist". Huzursuz bir ruh... Bu "huzursuzluğu" olumlu anlamda kullandığımızı önemle belirtelim. Ve bizce artık az bulunan bir özellik olarak "vicdan"ın altını çizen bir "tip". Bardaki sarışın kızın öteki adı değil vicdan! Kaideyi bozan istisnalardan biri.

Beşiktaş'ın son at arabalı ekmekçisi **Ali Dayı**. Hani şu para saymasını bir türlü öğrenemeyen, gerek duymayan **Ali İhsan**... "Televizyonu ne yapacağım? Ben 30 senedir burada İstanbul'un manzarasına bakmaya doymadım ki" diyen Bayazıt Yangın Kulesi'nin bekçisi **Kamil Karatekin**... "Enflasyon yok gibidir. Hoşgörü vardır. İnsanlar iyimserdir" dönemlerinden beri yaşamaya devam eden **Karavan Bedri**... **Kenan Evren** sayesinde "şehrimizin saksofon tamircisi" olan **Şerafettin Ünlüer**... Tanımayı bırakın, okuyanın, dinleyenin bile kapılıp gittiği, "yumuşacık bir düş gibi", bir badem ağacı gibi neşeli, güleryüzlü, bereketli yaşayıp giden **Gülben Anastasias**... Darüşşafaka'nın **Cemil Abi**'si **Cemil Tosunbaş**... Haksızlığın, yanlışlığın kişisel düşmanı **Vatandaş Refik Ceylan**... **Rembetiko Muammer**, **Halit Çapın**, **Yavuzer Çetinkaya**...

İstisnalar Kaideyi Bozar. (Cezmi Ersöz, Parantez Yay., 96 s.)

Kurosawa. *Düşler*'in son bölümü "Su Değirmenleri Köyü"nde, bando mızıka eşliğinde enfes bir cenaze töreni izlettirir. Çoluk çocuk, genç yaşlı neşeyle yürürler. Yaşamın, ölüme üstünlüğü ve "doğallık"tır söz konusu olan. İşte **Cezmi Ersöz**'ün kitabında karşılaştığımız, tanıdığımız tanımadığımız insanlar da bu yürüyüşe çok yakışıyorlar. Coşturucu bir müzik eşliğinde dans ediyorlar, türkü söylüyorlar: "Yalnızız: uzaktalar, ama bizden yana çok insan var bu şehirde. Bunu da çok iyi biliyoruz."

Ersöz, marjinallerin değil, insanların yazarı. ■

ÇANAK ANTEN

İki aylık şiir dergisi *Sombahar*'ın 15. sayısı özel bölüm olarak "Şiir ve Eleştiri"yi işliyor. **Orhan Koçak** (Şiirin Sesi ve Eleştiri), **T. S. Elliot** (Gelenek İle Bireysel Yeti, Çev: **Akşit Göktürk**), **Enis Batur** (Bir Süre Daha Şiirler mi Eleştirecek Bizi?), **Metin Celâl** (İyimser Bir Eleştirmen), **Geoffrey N. Leech** (Yaratıcı Dil Kullanımı, Çev: **Gamze Varım**), **Güven Turan** (Çağının Eleştirmeni: **Hüseyin Cöntürk**), **Evren Erem** (Türk Şiir Eleştirisinde 'Okuma'nın Yeri) bölümü oluşturan yazılara imza atıyorlar. Ayrıca **Mehmet H. Doğan**, *Sombahar*'ın konuyla ilgili sorularını yanıtlıyor.

Sombahar'ın ikinci özel bölümü ise **Lale Müldür**'e ayrılmış. **Mazhar Candan**, **Haydar Ergülen**, **Turgay Kantürk** ve **Kubilay Ünsal**, bu "tuhaf" şairimiz üzerine yazmışlar. "Aklımdan sadece sıradanlıklar geçiyor ama..." diyen **Müldür**'le yapılmış bir söyleşi de bu bölümde yer alıyor.

"Ben sabahı karşılamak için sulara koşardım / Suların yansısında sessiz yatan ölüm bana gülümserdi / Ölüm başkaydı, ölümün somaltından adı vardı / Onunla birşey aydınlandı, dirim dendi, dirim ölümden sonra hecelendi" diyen **Ayhan Kurt**'un "Tükeniyor" başlıklı yapıtı ise derginin bu sayısında okuduklarımız içinde en sevdiğimiz şiir oldu.

* * *

Karaman'da yayın yapan ve sahipliğini **Ahmet Saygı**'nın, Yazıişleri Müdürlüğü'nü ise **Yücel Akgül**'ün yürüteceği, aylık bilim-sanat-politika dergisi *Devinim*'in ilk sayısı çıktı. "Mücadelemiz ezen sınıfa ve onu besleyen unsurlara karşıdır. Burada net olduğumuzu belirtelim. Ne yaptığını, kime hizmet ettiğini bilmeyen bir eylem 'Devinim' yaratamaz" diyen derginin bu sayısında İşçi Partisi Genel Başkanı **Doğu Perinçek**'le yapılmış bir söyleşi yer alıyor. **Perinçek**, "İşçi Partisi kültür ve sanat alanında da mücadele ediyor. Önümüzdeki dönemde bu mücadele daha da etkili olacaktır. Biz emperyalizmin, kapitalizmin sanat ve kültürüne karşı bir emekçi sanat ve kültürü geliştirme çabası içindeyiz" diyor. **Özgür Duruş**'un "Bilimsel Çalışma ve Albert Einstein", **Rasim Ertunç**'un "Sendikalaşma ve Gelinen Nokta", **İbrahim Çelik**'in "68 Kuşağı ve Sanat Gerçeği", **Musa Saygı**'nın "Sanat ve Toplum İlişkileri", **Özgün Utku Ünüvar**'ın "Enver Gökçe" ve **Sibel Koç**'un **Lenin**'in *Emperyalizm* kitabı üzerine yazıları dergiyi oluşturuyor. Ayrıca **Ahmet Saygı**'nın, **Öztürk Uğraş**'ın, **Yücel Akgül**'ün, **Soysal Ekinci**'nin, **Şenel Gökçe**'nin şiirleri, **Muharrem Yerli**'nin "Bağır Öyleyse" başlıklı öyküsü ve "Rönesans Resminde Atina Mektebi / Raphael" başlıklı bir derleme de *Devinim* sayfalarında yer alıyor.

* * *

ABD'de de yayın yapan İngiliz yayınevi Marion Boyars, **Latife Tekin**'in *Berci Kristin Çöp Masalları* adlı romanını yayımladı. Marion Boyars, İngiltere ve ABD'de **Illich**, **Cortazar**, **Bergman**, **Böll**, **Elias Canetti**, **Cocteau**, **Lorca**, **Yevtuşenko** gibi yazar ve sanatçıların yayımcısı olarak tanınıyor. *Berji Kristin-Tales From The Garbage Hills* adıyla yayımlanan kitabın çevirisi **Ruth Christie** ve **Saliha Paker** tarafan gerçekleştirildi. Kitapta **Saliha Paker**'in, **Tekin**'in Türkiye edebiyatındaki yerini tanıtan sunuşunun yanı sıra, **John Berger**'ın da bir önsözü yer alıyor. *Berci Kristin Çöp Masalları* daha önce de Almanya ve Hollanda'da, yazarın *Sevgili Arsız Ölüm* adlı kitabıysa İtalya'da yayımlanmıştı.

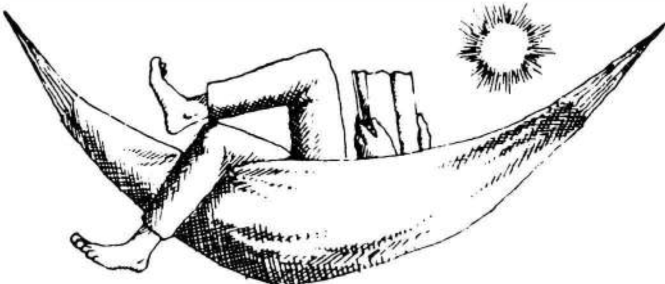
Kürt sorunu ve askerler

Kürt sorununa "devletin bölünmezliği" açısından yıllarını vermiş, raporlar hazırlamış, öneriler sunmuş bir askerin düşünceleri... Elimizdeki kitapta emekli orgeneral **Nevzat Bölügiray**, ordunun soruna yaklaşımını ortaya koyuyor.

"Kürtçülük" olarak nitelendirdiği sorunla ilgili olarak kendisini "eskilerde bu konularda çalışmış ve ilgisini hiç kesmemiş bir gözlemci" olarak tanımlıyor **Nevzat Bölügiray**. 12 Eylül öncesini konu alan *Sokaktaki Asker* ve 12 Eylül dönemini ele alan *Sokaktaki Askerin Dönüşü* adlı çalışmalarından sonra şimdi de "Özal Dönemi" dediği zaman dilimi içindeki Kürt sorununa eğiliyor yazar. **Bölügiray**, 1983-1991 arasını, "hiçbir dönemde görünmediği kadar kan döküldüğü, gerek ulusal, gerekse uluslararası alanda bugüne kadar olmadığı ölçüde Türkiye'nin toprak bütünlüğünün açıkça tartışmaya açıldığı" bir dönem olarak kabul ediyor. **Bölügiray**'a göre, bu dönemdeki yanlışlıklar tamamen "seçilmişler"e ait. Özal'ın "Abartmayın..." tutumunun nelere yol açtığından ABD ve Avrupa'nın senaryolarına; PKK'nin gerek politik gerekse askeri gücünden strateji ve taktiklerine; Körfez Savaşı'nın Kürt sorununa katkısından devlet istihbaratının ve güvenlik güçlerinin durumuna kadar ayrıntılı analizler demeti *Özal Döneminde Bölücü Terör*. **Bölügiray**, "Kürtçülüğün Geleceğine Ait Bir Kaç Senaryo" başlıklı bölümde de demokratik ve askeri çözüm senaryolarını çiziyor. ■

Özal Döneminde Bölücü Terör. (Nevzat Bölügiray, Tekin Yay., 211 s.)

YENİ ÇIKANLAR

Anarşizmin Osmanlıcası / Felsefe-i Ferd. *(Baha Tevfik, Altıkırkbeş Yay., Günümüz Türkçesine çeviren: Burhan Şaylı, 112 s.)*

Kesin olmamakla birlikte 1881'de İzmir'de doğduğu, 1916'da İstanbul'da öldüğü kabul edilen, söze "Toplumsal hayatta en önemli esas bireydir" diye başlayan Osmanlı anarşisti **Baha Tevfik**'in makaleleri. Yayınevi, "Osmanlı Düşünce Tarihi" adıyla başlattığı diziyi, *Anarşizmin Osmanlıcası*'nın ikinci kitabıyla ve liberalizm, materyalizm, sosyalizm serileriyle devam ettireceğini duyuruyor. Elimizdeki kitabın kimi bölüm başlıkları şöyle: "Özgürlüğün Sınırı Bireyin Liyakatıyla Orantılıdır", "Hükümetin Etkinliği Bireye Nasıl Dayanır?", "Çöküşe Sebep Bireydeki Ahlak Bozukluğudur", "Bireyi Memur Yapan Yasadır", "Gerçek Gericiler ve Avrupalılaşmak", "Tantanalı Terimler", "Boş İnançlar ve Günümüzde Evlilik". **Baha Tevfik**'in yazdıklarına, bugünden bakınca görülen "belgesel" değeri dışında bir önem atfetmemizin mümkün olmadığını belirtip, kitabın son makalesi "Çağın Sonu ve Birey Felsefesi'nin Sonucu"ndan "cımbızlama" bir alıntı yapalım: "Görülüyor ki sosyalizm ve anarşizm akımları birbirinin kardeşi değil, belki düşmanıdır. Bunları bir değil, ayrı anlamalı, birbirinin zıddı bellemelidir." Doğru söze ne denir?

Düş Gezginleri. *(Osman Çallı, Ümit Yay., 96 s.)*

1987'de bir dergide yayımlandığı zaman **Atıf Yılmaz** okumamış ve yıllar sonra **Lale Mansur**'lu, **Meral Oğuz**'lu, **Yaman Okay'lı** bir kadroya dayanarak sinemaya aktarmamış olsaydı, ne *Düş Gezginleri*'yle ne **Osman Çallı**'yla ne de öyküleriyle tanışacaktık! Zaten yayınevi de "Düş Gezginleri'nin şimdiye dek kitaplaştırılmaması, 'bağışlanmaz' bir gecikmedir" diyor. Filmi izlediyseniz de, izlemediyseniz de okuyun.

Cadılar, Büyücüler ve Hemşireler. *(Barbara Ehrenreich-Deidre English, Kavram Yay., Çev: Ergun Uğur, 78 s.)*

Ortaçağdan başlayarak, günümüze uzanan yorumlarla, ebeler, hemşireler gibi "şifa dağıtıcıları"nın insan ve toplum sağlığına katkıları ve buna karşılık başta kilise olmak üzere devlet kurumlarının ve hakim sınıfların onlara saldırılarını inceleyen bu kitapçık; sorunun feminist hareket tarihiyle örtüştüğü savını getiriyor. Özellikle Avrupa'da yaşanan "büyücü avları"nın, "cadı" safsatasının köklerini, belki de bugüne kadar düşünmediğimiz yanlarıyla ortaya koyan **Ehrenreich** ve arkadaşları, kadın hareketinin ve kadın haklarının ilerletilmesi için izlenmesi gereken yolun, bu tür araştırmaların çoğalmasından geçtiğini vurguluyorlar.

Leş Gibi Bakire. *(Bülent Saka, kendi yayını, 93 s.)*

"Suların tılsımlı serüveni bir nehirin gözyaşlarıyla başlar" diyen **Bülent Saka**'dan "yabana atılmayacak" şiirler. **Saka**, "şiir tadı"ndan çok, "söyleyiş ve konu" farklılığıyla dikkat çekiyor. Kitabın girişindeki nottan öğrendiğimiz kadarıyla, şiirleri gibi ilginç bir yaşam öyküsü olan şair, orta halli kimi örnekleri saymazsak, oldukça dinamik ürünler koyuyor ortaya. Sokağın, "kenar"ın, seslerini çoğaltan bu genç şair, "has" şiir meraklılarından çok, keşfe meraklı olanların ilgisini çekecektir diye düşünüyoruz. "Aklın yumağıdır çok yıldızlı gece / yak cigaranı üfle kente / daha çok var özgürlüğe..."

Son Yemek. *(Atilla Birkiye, Afa Yay., 96 s.)*

Keşke bu kitap hiç yazılmasaydı... Keşke bu kitap hiç basılmasaydı... Keşke biz bu kitabı hiç okumasaydık... Bu saydığımız durumlarda ülkemiz edebiyatı daha çok şey kazanmış olacaktı! İnanılmaz bir kitap... Ne yazsak **Atilla Birkiye**'yi ve romanını "kötülemiş" olacağız. Bu nedenle kısa keselim!

HER YIL OLUR!

Sinemalarda sömestr alarmı

Salonları, "bayramlık" filmler kapladı. Bilet fiyatlarını kafalarına göre artıranlar, bindikleri dalı da kesebilirler. Sezon sonunu mu bekleyeceğiz! Çocuk ve yetişkin filmleri! Eğer, yılda tek film izliyorsanız...

Her yıl olduğu gibi bu yıl da ilk ve orta dereceli okulların sömestr tatiline girmesiyle sinema salonları dolup taşmaya başladı. Bu arada sinema işletmecileri ve dışalımcı şirketler de ceplerini, daha doğrusu kasalarını tıka basa doldurma çabası içine girdiler. Bunu yaparken "dürüst" davrandıklarını söylemek yanlış olur. Tatilin hemen öncesinde bilet fiyatlarını "kafalarına göre" artırmaları en belirgin gösterge. "Öğrenci bilet ücretini yukarılara çekmek" diye açıklama getirdikleri bu tutumlarını "saygıyla" karşılamak ne yazık ki mümkün değil. Sinemacılarımızın "velinimeti" olarak gördüğümüz öğrenci izleyicinin parasal sıkıntıları da gözönüne alınarak, bilet fiyatlarında "akılcı" bir düzenlemeye gidilmesini dileyelim...

Bu sezonun "sömestr filmleri"ne şöyle bir göz attığımızda karşımıza ya bolca çocuk filmi ya da çocukların "ilgisini çekebilecek" yetişkin filmleri çıkıyor. Sanırız sezonun önemli filmlerini izleyebilmek için yine sezon sonunu beklememiz gerekecek.

BAŞARILI ABSÜRD KOMEDİ

Gelelim filmlere... İlk olarak gözümüze takılan yapım, kadın yönetmen **Penelope Spheeris**'in *Wayne'in Dünyası* (Wayne's World) adlı absürd komedisi. Kendilerine özgü bir dil ve yaşama biçimi yaratan iki arkadaşın öyküsünü izlediğimiz filmde çoğunluğu sözcüklere, konuşma biçimlerine dayalı sayısız espri var. Basit bir öyküsü olmasına karşın, başrollerdeki **Mike Myers** ve **Dana Canvey**'in televizyon şovundan sinemaya taşıdıkları karakterleri Wayne ve Garth'ın sıcaklığı, yakınlığı ile izlenmeyi hak eden bir yapım. Filmin müzikleri oldukça başarılı. Bu arada giriş sahnelerinde Quinn'in *Bohemian Rhapsody*'sini playback yapan Wayne ve arkadaşlarını izlemek de o denli keyifli. *Wayne'in Dünyası*'nın üç ayrı finali var: Birincisi kötü, ikincisi mutlu, üçüncüsü ise "megamutlu". Unutmadan; filmi, son yazılarının bitimine kadar izleyin!

John Carpenter'ın yıllardır çekme planları yaptığı *Görünmeyen Adamın Maceraları* (Memoirs of an Invisible Man) ise usta yönetmenin kendi anlatım biçiminin dışına çıktığı, daha çok çocuklar için kotarılmış izlenimi veren bir film. Özel efekt bombardımanı altında geçen öyküsünün belli bir çekiciliği olmasına karşın, bu özelliğinin dışında pek bir şey bulamadık yapımda. **Chevy Chase**'in bildik "sulandırılmış" oyununun yanı sıra **Daryl Hannah**'nın pek görünmeyen "uzun" güzelliği filmin kozları arasında yer alıyor.

OSCARLI ÇİZGİ KLASİK

İki yıl öncesinin rekor hasılatlı filmi *Evde Tek Başına*'nın devamı niteliğindeki *Evde Tek Başına-2: New York'ta Kaybolan Çocuk* (Home Alone-2: Lost in New York), yine küçük **Macaulay Culkin** ve iki hırsız, **Joe Pesci** ile **Daniel Stern** arasında geçen, ancak bu kez mekânı genişleten, New York'a taşıyan bir güldürü. Öncesinde bir şey beklemeden izlenen ve sonrasına da pek bir şey bırakmayan, sabun köpüklerinden bir masal. Yönetmen yine **Chris Colombus**.

Walt Disney stüdyolarının bir kez daha başarılı bir çizgi-klasiğe imza attığını görmek sürpriz olmadı bizim için. Ünlü klasik öykü *Güzel ve Çirkin*'i (Beauty and the Beast) ele alan yapımcılar, son derece etkili bir filme soyunmuşlar. Müzikal yanı ağır basan filmin seslendirme-

VEGAS'TA BALAYI. Yalnızca gülmek isteyenlere.

lerini de ünlü sanatçılar gerçekleştirmiş. İki dalda Oscar kazanan bu kusursuz gösteriyi izlemeye çalışın. Çağrımız, her yaştaki izleyiciler için.

Yine bir çocuk filmi; *Ninja Çocuklar* (3 Ninjas). *Evde Tek Başına* ve *Ninja Kaplumbağalar*'ın karışımı diye lanse edilen film, çocuk izleyicilerin şiddete yatkın birer genç olarak yetişmelerine katkıda bulunuyor.

WAYNE'İN DÜNYASI. Basit bir öyküde sayısız espri.

BÜYÜKLER NE YAPSIN?

Yetişkinlere yönelik filmlerden *Kanıt Vücutlar* (Body of Evidence). **Madonna** fenomenine bel bağlayan, son derece "kıytırık" bir erotik gerilim denemesi. *Brooklyn'e Son Çıkış*'la alkışladığımız Alman yönetmen **Uli Edel**'den büyük bir geri adım.

Whitney Houston ve **Kevin Costner**'ı bir araya getiren *Bodyguard* ise müzikle gerilimin iç içe geçtiği **Houston** ve **Costner** hayranlarını memnun edecek bir yapım. Filmin tema şarkısı "I Will Always Love You", şu günlerde dillerden düşmüyor. Yönetmeni **Mick Jackson**'ı başarılı güldürüsü *L. A. Story*'den tanıyoruz.

Ünlü bir romanın uyarlaması olarak perdeye gelen *Son Mohikan* (The Last of the Mohikans), **Daniel Day-Lewis**'i öne çıkaran yalın bir aşk öyküsü. Öykünün karşı kanadında ise güzel yıldız **Madeleine Stowe** var. Filmin kızılderili toplumuna bakışı ise oldukça sığ çağrışımlar yaratıyor, konuya yalnızca tek kulvardan bakılması sonucunu getiriyor. Yönetmen **Michael Mann**.

Birkaç İyi Adam (A Few Good Men) ise Amerikan ordusu içinde yaşanan adli bir olayı perdeye getirmeyi deniyor. Bol bol Amerikan ordusu propagandasının da yapıldığı film, **Rob Reiner**'ın imzasını taşıyor. **Jack Nicholson**'ın yine kusursuz bir kompozisyon çizdiği filmde **Tom Cruise** ve **Demi Moore** ortalıkta dolaşıyorlar.

Adı "estet" olarak sinema dünyasına yazılmış **Zalman King**'in serisi sürüyor: *Vahşi Orkide-3* (The Red Shoe Diary). Yine erotizm ve yine sığ bir içerik. "Güzel" kız ve erkekler resmi geçidi. İzleyememek kayıp olmaz sanırız.

Robert Zemeckis'in *Masum Sanık Roger Rabbit*'in ardından yine özel efektlere bel bağladığı, ama sinema adına yeni bir şeyler sunamadığı filmi *Ölüm Kadına Yakışır* (Death Becomestter), üç ünlü oyuncusu, **Bruce Willis**, **Meryl Streep** ve **Goldie Hawn**'la ilgi çekiyor.

Bir önceki sezon **Marlon Brando**'lu *Akıl Hocası* ile tanıdığımız yönetmen **Andrew Bergman**'dan sevimli bir güldürü daha; *Vegas'ta Balayı* (Honeymoon in Vegas). Las Vegas'ta geçen öykünün başrolünde birçok **Elvis Presley** taklidi yer alıyor. Gerçek başrolü ise **Nicolas Cage**, **James Caan** ve **Sarah Jessica Parker** paylaşıyorlar. Güldürü sineması adına yeni bir şeyler bulmaktan çok, yalnızca gülmek isteyenleri tatmin edebilecek bir çalışma.

Küçük **Drew Barrymore**, büyümüş de erotik filmler de oynamaya başlamış demek! *E. T*'nin minik yıldızı, **Katt Shea Ruben**'in *Zehirli Sarmaşık* (Poison Ivy) adlı filminde bir aileyi yıkan genç ve güzel, aynı zamanda seksi kızı oynuyor. Gerilimin, sıradanlığı aşamadığını söyleyebiliriz.

İKİ ELİNİZ KANDA OLSA!

Ünlü Polonyalı usta **Roman Polanski**'nin son filmi *Acı Ay* (Bitter Moon), ilişkilerindeki "ihtiras"ı yitiren iki insanın cinsellikle belirlenmiş öyküsünü anlatıyor. Yitip giden duyguların geri gelmesinin olanaksızlığını da vurgulayan **Polanski**, kendine özgü karamsar bir finalle filmini sona erdiriyor. Sinema adına verimsiz geçen bu günlerde, kaçırmamaya bakın diyoruz.

Ve sona sakladığımız film ise yine bir Polonyalı ustaya ait. **Krzysztof Kieslowski**'nin *Öldürme Üzerine Bir Film*'i (Krotki Film O Zabijaniu), ölüm ve öldürme üzerine bir başyapıt. Öldürmenin anlamsızlığını bire bir çağrışımlarla veren, rahatsız edici, ama bunu özellikle hedefleyen bir film. Şu ana değin izleyememiş olanlara "kesinlikle izleyin!" diyoruz. Hatta biraz daha ileri gidip, "yılda yalnızca bir film izleyebiliyorsanız, bu yıl gidin bu filmi" görün diyoruz. Kaçırmayın!

İşte sömestr günlerinin sinemalara yansıması. Bizden söylemesi.. Seçim sizin. ■

GÜZEL VE ÇİRKİN. Her yaştaki izleyiciler için öneriyoruz.

MURAT ÖZER

Bulunmaz Tiyatro'nun haftalık programı

Bulunmaz Tiyatro-İstanbul, pazarları hariç haftanın her günü izleyicilerine çeşitli oyunlar sunuyor. Pazartesi günleri, herkese açık tiyatro tartışmalarının düzenlendiği Bulunmaz Tiyatro'da salı günleri *Savaş Bitti mi?* adlı oyunun gösterisi yapılıyor. Diğer günlerde sunulan oyunlar ise şöyle: *Eylül Bebekleri* (Çarşamba), *Düş* (Perşembe), *Masa* (Cuma), *Gül Reçeli* (Cumartesi). **H. Hilmi Bulunmaz**, oyunların tümünün yazan ve yönetmeni. Tartışma ve gösteriler saat 19.00'da başlıyor. Adres: İstiklal Cad. 186 / 2 Beyoğlu-İstanbul. Tel: 251 60 90-513 74 31.

Kütahya'da sergi

Seramikçi, ressam, geleneksel Türk el sanatları uzmanı **Güngör Danışman Arıbal**, Kütahya Güzel Sanatlar Galerisi'nde bir sergi açtı. Açılışı Kütahya Valisi **Kaya Uyar** yaptı. 20 Ocak'ta Matisse ve Margerit üzerine slayt gösterili bir konferans veren **Arıbal**, şimdiye kadar 25 kişisel sergi açtı, 100'den fazla karma sergiye katıldı. 1984 yılında İtalya Sanat ve Kültür Derneği üyeliğine seçilen sanatçı, aynı zamanda merkezi Tunus'ta bulunan Akdeniz Ülkeleri Turizm Yazarları ve Gazetecileri Birliği'nin de üyesi.

Cihan Ünal ve Cüneyt Türel *Vanya Dayı*'da.

Vanya Dayı yine perde açıyor

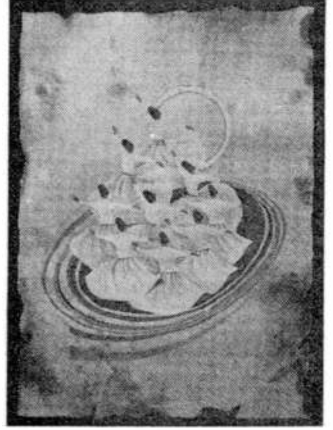
Rus yazar **Anton Çehov**'un en az kendisi kadar ünlü yapıtı *Vanya Dayı*, 27 Ocak'tan başlayarak tekrar Harbiye Muhsin Ertuğrul Sahnesi'nde perde açıyor. Rus yönetmen **Leonid Heifes**'in sahneye koyduğu *Vanya Dayı*'da **Cihan Ünal**, **Cüneyt Türel**, **Nurseli İdiz**, **Tilbe Batum**, **Kamran Usluer**, **İsmet Ay**, **Tanju Tuncel**, **Uğur Kıvılcım** ve **İskender Bağcılar** rol alıyor.

Haşimoğlu ve Şahingiray'ın resimleri

Türkiye İş Bankası İstanbul Erenköy Sanat Galerisi'nde 26 Ocak'ta açılan **Güler Haşimoğlu** ve **Can Şahingiray**'ın resim sergileri 12 Şubat'a kadar sürecek. Bursa doğumlu **Güler Haşimoğlu**, ilk ve orta öğrenimini İstanbul ve Ankara'da tamamladı. 1957 yılında Güzel Sanatlar Akademisi Resim bölümü **Halil Dikmen** ve **Cemal Tollu** Atölyelerinden mezun oldu. 1959'da Yüksek İçmimari Bölümü'nü bitirdi. 1980'de minyatür dalında yüksek lisans eğitimini tamamladı.

Geleneksel Türk resimlerindeki belgesellik, hiciv ve espri gücünden etkilendi. 1979'dan sonraki çalışmalarında bu etkiyi çağdaş resim anlayışı ile birleştirerek özgün bir resim dili elde etmeye, yapıtlarına ulusal anlam kazandırmaya çalıştı. Sanatçı bugüne kadar 17 kişisel sergi açtı, yurtiçi ve yurtdışında karma sergilere katıldı.

1953 yılında Güzel sanatlar Akademisi'ne giren **Can Şahingiray** ise bir yıl Halil Dikmen Atölyesinde galeri eğitimi gördükten sonra, üç yıl **Ali Çelebi** Atölyesi'nde çalıştı. İki yıl da moda atölyesinde eğitim görerek, 1959 yılında Güzel Sanatlar Akademisi Dekoratif Sanatlar Bölümü'nden mezun olan sanatçı, çeşitli okullarda resim ve sanat tarihi öğretmenliği yaptı. Ayrıca bazı sanayi kuruluşlarında moda desinatörü olarak çalıştı. Karma sergilere de katılan sanatçının üçüncü kişisel sergisi.

Güler Haşimoğlu'nun bir çalışması

Ankara Film Festivali'nde canlandırma sineması

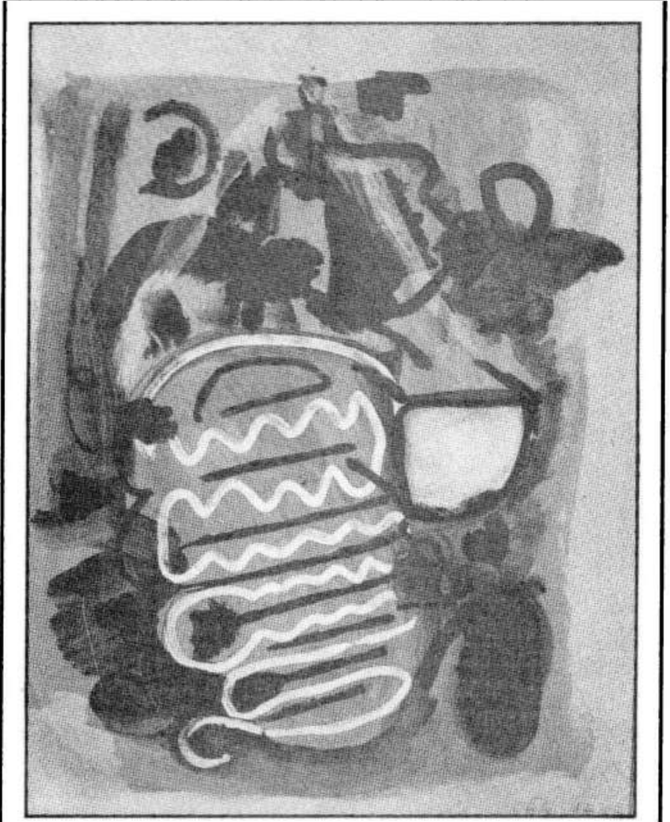
1988 yılından bu yana düzenlenen Uluslararası Ankara Film Festivali'nin bu yılki programına, dünyadaki pek az festivalde yer alan bir bölüm olan "Canlandırma Sineması" dahil edildi. Festival Düzenleme Komitesi, canlandırma sineması bölümü için bugüne kadar 12 ülkeden 45 dolayında filmin başvurduğunu belirtti.

...Ankara'dan kısa kısa...

- **Mehmet Uygun**'un Vakko Sanat Galerisi'nde sergilenen heykel ve resimleri 2 Şubat'a kadar izlenebilir.
- **Coşkun Boyla**'nın Türk-Amerikan Derneği'nin M. E. Hekimgil Sanat Galerisi'nde açılan resim sergisi 12 Şubat'a kadar gezilebilir.
- **Zeliha Berksoy**'un "Epik Tiyatro" üzerine söyleşisi 6 Şubat saat 11.00'de Atakule'nin toplantı salonunda.
- Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası'nda 5 ve 6 Şubat günleri Şef **Ionescu Galati**'nin yönetiminde **Rossini**'nin Semiramis Uvertürü, **Rodrigo**'nun Gitar Konçertosu ve **Gherubini**'nin senfonisi sunulacak. Konsere solist olarak kemanıyla **Dale Kavanagh** katılıyor.
- Devlet Tiyatroları'nda Şubat ayının ilk haftasında şu oyunlar izlenebilir: Büyük Tiyatro'da *Ferhat ile Şirin*, Küçük Tiyatro'da *Ferhat'ın Yeni Acıları*, Yeni Sahne'de *Ada*, Şinasi Sahnesi'nde *Bir Şehnaz Oyun*, Altındağ Tiyatrosu'nda *Hüznün Coşkusu Altındağ*, Oda Tiyatrosu'nda *Hüzzam*.

MSÜ Kültür-Sanat Kulübü

"Okul ve yaşamdaki durağanlığı kırma ve üretme faaliyetlerini ortak bir platformda dile getirme amacıyla" 1992-93 öğretim yılının başlarında oluşturulan Mimar Sinan Üniversitesi Kültür-Sanat Kulübü, ikinci yarı yılda sahneleyeceği, biri çocuk oyunu olmak üzere iki oyunun hazırlıklarına başladı. Oyunlar, savaş karşıtı temalara yer veriyor. Kulüp üyesi öğrenciler, halen düzenlemekte oldukları duvar panosu yerine de 15 günde bir düzenli olarak bülten çıkaracaklar. Kulüp üyesi öğrenciler, derslerde "bilim ve bilim adamı diye yutturulanlara karşı" tavır geliştirmeye önem verirlerken, ilk olarak geçtiğimiz Kasım ayında gerçekleştirdikleri, herkesin istediği şiiri okuduğu şiir dinletilerini de devam ettirecekler. Etkinliklere katılan öğrenciler, okullarındaki Öğrenci Derneği'ne ilişkin olarak da şunları söylüyorlar: "Dernekten arkadaşlar bizim çalışmamızın farkındalar. Ancak, bizim çalışmalarımıza bakarak kendilerini sorguladıklarını sanmıyoruz. Derneğin kitleselleşme ve daha çok öğrenciyle birleşme bakımından olumlu bir gelişme yarattığını söyleyemeyiz. Kimseye kendini anlatmıyor, nasıl bir çalışma yaptığını duyuramıyor. Belirli tarihi günleri memur zihniyetiyle gündeme getiriyorlar."

Selim Turan, Ali Atmaca ve Corinne Fily'nin resimleri 16 Şubat'a kadar Eytam Cad. Açıkhava Apt. No:16 Nişantaşı adresindeki Galeri Lebriz'de izlenebilir. Fotoğrafta Corinne Fily'nin bir çalışması görülüyor.

Su Yücel'in kayıp bahçeleri

1961 yılında Londra'da doğan ressam **Su Yücel**, 11. kişisel sergisini Ankara'daki Ars Sanat Galerisi'nde açtı. Toplam 14 yapıtın yer aldığı ve geçtiğimiz yıl İstanbul'da da düzenlenen "Kayıp Bahçeler" sergisinde, sanatçının çeşitli coğrafyalardan derlediği bahçe esintileri, izlenimleri yer alıyor. Ressam olmaya karar verdiğinde babası **Can Yücel**'den büyük destek aldığını söyleyen **Su Yücel**, en çok **Burhan Uygur**, **Orhan Peker**, **Matisse** ve **Pollock**'dan etkilendiğini belirtiyor. "Resimlerimde, gözlemlerime dayanan bahçelerin yanı sıra, çocukluğumu etkileyen, çocukluğumdan kalan bahçeler de yer alıyor" diyen ve tüm renkleri seven **Su Yücel**'in sergisi 22 Şubat'a kadar Köroğlu Cad. 79/2-Gaziosmanpaşa-Ankara adresindeki galeride izlenebilir.

SU YÜCEL.

Karakuş'un "Sıfır"ı

1956 Malatya doğumlu sanatçı Şükrü Karakuş'un 26 Ocak'ta açılan "Sıfır" adlı resim sergisi, 12 Şubat 1993 tarihine kadar Atatürk Kültür Merkezi Sergi Salonu'nda izlenebilir. 1976'da İstanbul Atatürk Eğitim Enstitüsü Resim Bölümü'nü bitiren sanatçı, 1980-85 arası Mimar Sinan Üniversitesi Resim Bölümü Dinçer Erimez Atölyesi'nden mezun oldu.

"Kitapçı Dede"liğe doğru

"Yazar değilim. Hiçbir zaman da böyle bir iddiam olmadı. 1944 doğumluyum. İlkokul mezunuyum. Okuyamamış olmanın ezikliğini, yaşamım boyunca duydum, duymaktayım. Bu nedenle, 1972 yılında kitap toptancılığına başladım. Doğuş Kitap Yayın Dağıtım'ı kurarak; kitabın yayılması, sevilmesi, alınıp okunması için elimden ne geliyorsa esirgemedim ve esirgemeyeceğim de. 'Kitapçı Ağabey'dim, şimdi 'Kitapçı Amca' oldum ve kitaplara olan bağımlılığımı, gelecekte 'Kitapçı Dede' olarak sürdürmeye kararlıyım.

"Belli bir öğrenim görmemek, bir eğitim düzeyine varamamak kuşkusuz acıdır. Ama onca yıl kucakladığım, kucaklayıp taşıdığım onbinlerce kitap arasında nice fakülteleri gerçek yaşamın içinde bitirdim. Meslek yaşamımda 20'inci yılımı doldururken Türkiye Yayıncılar Birliği'nin ilk olarak düzenlediği '1992 Yılın Dağıtımcısı Ödülü'ne layık görüldüm. 1992 sonunda kurmuş olduğum 'Polat Kitapçılık Ticaret Ltd. Şti' ile açacağım 'Kitap Evi'nde, yıllardır hayalimdeki düş yaşama geçecektir."

Ahmet Polat böyle diyor ve tüm kitap dostlarını 1 Şubat Pazartesi günkü açılış kokteyline bekliyor. Adres: Ankara Cad. No:105 Sirkeci-İstanbul.

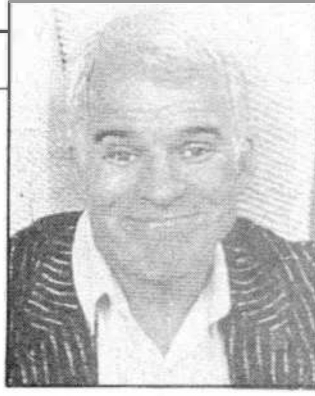
Yayıncıya, gazete satışıyla orantılı ceza

Türkiye Yayıncılar Birliği Genel Sekreteri **Aydın Ilgaz**, "Gazete satışlarının artması, örneğin son aylardaki ansiklopedi ve diğer promosyonlarla gazetelerin satışının yükselmesi kitap yayıncılarına yaramamaktadır" dedi. **Ilgaz**, son üç ay kağıda üst üste gelen düzensiz zamların kitap fiyatlarını önemli ölçüde etkilemesiyle yayıncıların zor duruma düştüklerini belirtti. Aylık ortalama yüzde 10 kağıt zammının, kitap fiyatlarının da dolara indekslendiğini gösterdiğini vurguladı. "Bu yetmiyormuş gibi bir de 5680 sayılı Basın Yasası'nın 3. maddesi var. Basın suçu işleyen yayınevlerine verilen cezaların 'en yüksek tirajlı günlük gazetenin bir önceki ay ortalama satış tutarının yüzde doksanı kadar ağır para cezası' olarak belirlenmesi, 3-5 bin adet kitap yayımlayan yayıncılarla 1 milyonu aşan satış yapan gazetelerin bir tutulması kitap yayıncılarını ağır bir adaletsizlikle karşı karşıya bırakmıştır" diyen **Aydın Ilgaz**, yasanın uygulanmasından çıkacak ortalama cezanın 3 milyar 600 milyon lira olacağını belirtti.

Kirli, Çürük ve Adi

DIRTY ROTTEN SCOUNDRELS. Oyuncular: Steve Martin, Michael Caine, Glenne Headly... **Yönetmen:** Frank Oz, 1988 ABD yapımı, 110 dakika.

Fransa'nın güney sahillerinde zengin kadınların paralarını dolandıran bir çetenin başı ile kente yeni gelen bir başka dolandırıcının öyküsünü anlatan *Kirli, Çürük ve Adi,* bu iki kurdun kaybedenin kentten ayrılması koşuluna bağlı bir iddiayla belirlenmiş bir iç dinamiğe

STEVE MARTIN.

sahip. Sürpriz bir finalle "turnayı gözünden vuran" film, iki başrol oyuncusunun yanı sıra yönetmen Frank Oz'un rahat anlatımıyla da etkisini duyumsatan bir güldürü.

3 Şubat Çarşamba, Show TV, 21.20

D. O. A.

Oyuncular: Dennis Quaid, Meg Ryan, Charlotte Rampling... **Yönetmen:** Rocky Morton, Annabel Jankel, 1988 ABD yapımı, 100 dakika.

Zehirlenerek öldürülmek istenen bir profesör, son 24 saatini kendisini zehirleyenleri bulmak için çabalayarak geçirir. İlginç bir öyküye sahip olan film, son derece yeteneksiz oyuncu Dennis Quaid'in varlığına karşın izlenme sınırını aşıyor. Ölümün eşiğinde yaşanan saatlerin bir insan için anlamını verebilen, oldukça trajik bir yapım.

1 Şubat Pazartesi, Kanal 6, 21.40

Terminator

THE TERMINATOR. Oyuncular: Arnold Schwarzenegger, Linda Hamilton, Michael Biehn... **Yönetmen:** James Cameron, 1984 ABD yapımı, 108 dakika.

Gelecekten günümüze değin uzanan bir öyküsü var filmin. Gelecek yıllarda robotların egemenliğine girmek üzere olan dün-

Kapitalizmin vaadettiği "kapkara" gelecek

KAÇIRMAYIN!

İNSAN AVCISI (BLADE RUNNER) / **Yönetmen:** Ridley Scott / **Senaryo:** Hampton Fancher, David Peoples (Philip K. Dick'in romanından) / **Görüntü Yönetmeni:** Jordan Cronenweth / **Müzik:** Vangelis / **Oyuncular:** Harrison Ford, Rutger Hauer, Sean Young, Edward James Olmos, M. Emmet Walsh, Daryl Hannah, William Sanderson, Joe Turkel, Joanna Cassidy, Brion James / 1982 ABD yapımı / 117 dakika.

Ridley Scott'ın yıllar geçtikçe değerlenen başyapıtı *İnsan Avcısı (Blade Runner)*, bu haftanın filmler panoramasında görünen yapıtlar içinde adından en çok sözedilmesi gereken film.

2020 yılının dünyasında geçiyor *İnsan Avcısı.* Milyonlarca insan, son yıllarda korkunç boyuttaki nüfus artışı ve dünyanın gitgide çürümesi gibi nedenlerden dolayı başka gezegenlere göç etmiştir. Geride kalanlarsa 400 kat yüksekliğindeki apartmanların oluşturduğu, inanılmaz büyüklükteki kentlerde yaşarlar. Sokaklar "garip" insanlarla doludur. Genetik mühendisliği yeryüzünün en gelişmiş endüstrilerinden biri halini almıştır. Soyları tükenmiş hayvanların yerine yapay yollardan yenileri yapılmakta, köle olarak kullanmak amacıyla insanlar üretilmektedir. Tyrell şirketi, en son olarak birkaç insan gücüne ve zekasına sahip yeni bir tür geliştirir. Ancak bunların bir özelliği vardır; gerçek insanlardan ayırdetmek olanaksızdır.

Geleceğin dünyasında karşılaşılabilecek olayları "önceleme" yoluyla aktarma sevdasında bir film değil *İnsan Avcısı.* Görüntülediği gelecek, zamanımızın sürekli kötüye giden dünyasındaki olayların bir tür uzantısı biçiminde karşımıza geliyor. Yaşamın, her anında şiddetle bütünleştiği günümüzde insanların kendileriyle birlikte ilişkilerinin de yapaylaştığını gözlemliyoruz. Ridley Scott, filminde bu ilişkilerin geleceğe daha "cehennemvari" biçimde taşınacağını anlatıyor.

Sinemada postmodernizmin başyapıtlarından biri olarak görülen *İnsan Avcısı,* düşünsel boyutunun "genişliği" yanında görsel açıdan da dorukları yaşayan ve yaşatan bir yapıya sahip.

2020'nin dünyasına postmodern bir bakış fırlatan yapıt, acımasız bir dünya atmosferiyle birlikte sanat yönetiminin başarısıyla da görkemli bir görsel şölen yaşatıyor. Ridley Scott'ın daha sonraları kendi yaptığı kurguyla yeniden gösterime giren filmin biz, ilk versiyonunu izleyeceğiz.

Düşsel bir dünya, aslında bizim dünyamız... Ama alabildiğine "yapay"... Tüm unsurlarına sinen bu yapaylık, giderek yaşanılmaz kılıyor dünyamızı... *İnsan Avcısı,* bu dünyanın kara, kapkara geleceğine eğiliyor, biraz da acımasızca. Kaçırmayın!

31 Ocak Pazar, interstar, 20.30

yada bir avuç isyancı, robotlara karşı savaşmaktadır. Gelişmiş bir robot, günümüze gönderilerek isyancıların başını doğmadan yok etmeye çalışacaktır. Arnold Schwarzenegger'in kendisine tıpa tıp uyan bir rolde göründüğü *Terminator*, bir efekt bombardımanı biçiminde gelişiyor, özellikle final sahnelerinde.

5 Şubat Cuma, Show TV, 21.30

Robinson Ailesi

THE SWISS FAMILY ROBINSON. Oyuncular: John Mills, Dorothy McGuire, James MacArthur... **Yönetmen:** Ken Annakin, 1960 İngiltere yapımı, 126 dakika.

Bir gemi kazası sonucu ıssız bir adaya düşen ve burada yaşamak zorunda kalan bir ailenin yeni bir yaşam kurma savaşımını anlatan *Robinson Ailesi*, Johann Wyss'ın klasik yapıtından uyarlanmış. Pazar sabahı için uygun bir seçim olan yapım, Walt Disney klasikleri arasında gösteriliyor. İzleyin!

31 Ocak Pazar, Kanal 6, 10.00

Hendekteki Ayışığı

LA LUNE DANS LE CANIVEAU. Oyuncular: Gerard Depardieu, Nastassja Kinski, Victoria Abril... **Yönetmen:** Jean-Jacques Beineix, 1983 Fransa yapımı, 126 dakika.

Bir liman kenti... Kadın, kör jiletle boğazını keserek intihar eder. Kendine tecavüz edildiği için ölümü seçmiştir. Kadının gemici olan ağabeyi ise ona tecavüz edeni bulmaya yemin eder. Genç Fransız sinemasının önemli yönetmenlerinden, ülkemizde de *Betty Blue* adlı yapıtıyla tanınan Jean-Jacques Beineix'in imzasını taşıyan *Hendekteki Ayışığı*, oyuncularıyla ve yönetmenin sıra dışı anlatımıyla izlenebilir.

3 Şubat Çarşamba, HBB, 20.40

Kıtalar Arasında

CONTINENTAL DIVIDE. Oyuncular: John Belushi, Blair Brown, Allen Goorwitz... **Yönetmen:** Michael Apted, 1981 ABD yapımı, 103 dakika.

Bir türlü kendisini üne kavuşturacak haberi yakalayamayan gazeteci Souchek, çevresindekilerin ısrarıyla kartallarla ilgili araştırma yapan bir bilim kadınının yanına gitmeyi kabul eder. Lawrence Kasdan'ın senaryosuna dayanan *Kıtalar Arasında*, "müteveffa" John Belushi'nin hatırı için izlenebilir.

1 Şubat Pazartesi, TRT1, 22.10

Charly

Oyuncular: Cliff Robertson, Claire Bloom, Leon Janney... **Yönetmen:** Ralph Nelson, 1968 ABD yapımı, 106 dakika.

Fiziksel olarak normal, ancak beyinsel gelişim açısından küçük bir çocuğun zekasına sahip olan Charly, genç öğretmen Alice'in de yardımıyla beyinsel olarak da normale dönme çabasına girişir. Cliff Robertson'ın bu rolüyle Oscara uzandığı *Charly*, biraz melodramatik ögelerle bezenmiş olmasına karşın düzeyli bir seyirlik olmayı başaran bir yapım. Daniel Keyes'in romanından uyarlanmış.

2 Şubat Salı, TeleOn, 23.00

UZLAŞMA. Estetik açıdan başarılı, ancak siyasal açıdan değil.

Uzlaşma

Oyuncular: Berhan Şimşek, Halil Ergün, Nur Sürer... **Yönetmen:** Oğuzhan Tercan, 1991 yapımı, 104 dakika.

Genç yönetmen Oğuzhan Tercan'dan beklenenin hayli üstünde düzeyli bir ilk çalışma. Abdi İpekçi cinayeti, Mehmet Ali Ağca, dönemin Türkiye'si, karanlıkta vuruşanlar... Tercan, bir siyasi-gerilim denemesine girişiyor, dünya çapında sansasyon yaratan İpekçi cinayetine el atarak, klasik cellat-kurban ilişkisini kuruyor. Filmin Ağca'yı odaklayan bölümlerinin, İpekçi'ninkilere oranla daha inandırıcı olduğunu belirtip, Berhan Şimşek'in "hayatının rolü"nü oynadığını vurgulayalım. Yardımcı oyunculardan Reis Çelik'in oyununa da dikkat! Oğuzhan Tercan, estetik açıdan yakaladığı başarıyı, siyasal açıdan gösteremiyor ne yazık ki. Eline, Oliver Stone'un *JFK*'de yakaladığı türden bir fırsat geçen Tercan, katillerin gerçek kimliği konusunda "resmiyetin söylediği"nden ötesini görememiş. Uğur Mumcu suikastıyla birlikte ele alındığında, izlenmesi, eleştirilmesi, tartışılması gereken bir film.

1 Şubat Pazartesi, Show TV, 16.30

Köpeklerin Günü

DOG DAY AFTERNOON. Oyuncular: Al Pacino, John Cazale, Chris Sarandon, Charles Durning... **Yönetmen:** Sidney Lumet, 1975 ABD yapımı, 130 dakika.

Üç amatör banka soyguncusunun planları altüst olur ve bankanın içinde aldıkları rehinelerle birlikte hapsolurlar. Bu arada bütün medya kuruluşları da bu olayın gelişimini aktarmaktadır. Ancak trajik son kaçınılmazdır. Sidney Lumet'ın ustası olduğu toplumsal yergi türünde kotardığı *Köpeklerin Günü*, olağanüstü bir yergi başyapıtı. Chris Sarandon'ın "yardımcı erkek oyuncu" dalında Oscar kazandığı filmde Al Pacino ile John Cazale'nin yaşamsal oyunları filmin ritmiyle bütünleşiyor. Patrick Mann'ın kitabından uyarlanan yapım, medya eleştirisini de es geçmiyor.

1 Şubat Pazartesi, interstar, 21.20

BENİM SİNEMACILARIM

Ridley Scott *(1939- ...)*

Sinemanın genç ustalarından... Düşsel dünyalarda gezinti... İngiliz sinemasında "aykırı" isimlerden... Yaratıcılığın sınırlarında bir yönetmen... "Titreten", etkili bir biçemin yazgısıyla belirlenmiş bir sinema anlayışı... Verimli sinemasında gerçek olmasa da, "yaşar" kılınmış insan görüntüleri vardır... "Bitkisel yaşam" gerektiren bir iç dinamiğe sahip... Atmosfer yaratma başarısının ardında gizlenmiş "geleceğe yönelme" tutkusu... "Buğulu" bir anlatım geleneği... "Yaratığın peşinde bir insan"...

1939 doğumlu bir yaratıcı-yönetmen Ridley Scott. İngiliz asıllı olmasına karşın daha çok Amerika'da çalışmış olan sanatçı, 1978'den başlayarak başarılı yapımlara adını yazdırdı. İlk filmi olan *The Duellists*, Joseph Conrad'ın yapıtına dayanıyordu ve çevrildiği yıl yönetmeni için oldukça iyi övgüler topluyordu. Başrollerinde Keith Carradine, Harvey Keitel ve Edward Fox'un oynadığı yapıt, çok başarılı bulunmuş ve önemli bir atmosfer filmi olarak değerlendirilmişti. Daha sonraları onu tüm dünyaya tanıtacak olan başyapıtları geldi ardı sıra. *Alien* ve *Blade Runner*'dı bu başyapıtlar. Bu iki film de geleceğin dünyasına olası en "karanlık" bakış açılarıyla gerçekleştirilmiş, "ölüm" yapıtlarıydı. Özellikle *Blade Runner*, geleceğe yönelik taşıdığı son kertede karamsar mesajlarla etkisini duyumsatıyordu. Ardından gelen birkaç filmi, onun başarıyı es geçtiği, yalnızca ticari amaç güden yapımlardı. Ancak, 1990'da kotardığı *Thelma ve Louise* adlı kadın ve özgürlük temasını alabildiğine işlediği filmi, yönetmenin yeniden ateşlenmesini sağladı. Bu konuda yapılabilecek en etkili filmlerin başında gelen yapıt, başroldeki iki kadın oyuncusu, Susan Sarandon ve Geena Davis'e de yeni fırsatlar getiriyordu. Ridley Scott'ın son olarak çektiği film ise Kristof Kolomb üzerine, *1492: Conquest of Paradise*'dır. Eleştirmenler tarafından yılın en kötü filmi yaftası yapıştırılan yapıtın başrolünde büyük Fransız oyuncu Gerard Depardieu var.

Günümüzün önemli İngiliz yönetmenleri arasında sayılan, filmlerine kişiliğini yedirebilen bir biçemi olan Ridley Scott, sinema endüstrisi içinde aykırı olabilmeyi başarabilmiş ender sanatçılar arasında yer alıyor.

Ridley Scott'un başyapıtlarından biri; Blade Runner.

RIDLEY SCOTT FİLMOGRAFİSİ

The Duellists (1978), *Alien / Yaratık* (79), *Blade Runner / İnsan Avcısı* (81), *Legend / Efsane* (85), *Someone to Watch Over Me* (87), *Black Rain / Kara Yağmur* (89), *Thelma and Louise / Thelma ve Louise* (91), *1492: Conquest of Paradise* (92).

Venedik'te Ölüm

MORTE A VENEZIA. Oyuncular: Dirk Bogarde, Bjorn Andresen, Silvana Mangano, Marisa Berenson... **Yönetmen:** Luchino Visconti, 1971 İtalya yapımı, 128 dakika.

Venedik'te yaşayan yalnız bir müzisyen. Karmaşık bir geçmişin tüm ağırlığını üzerinde taşıyan, dinlenebilmek için Venedik'e gelmiş bir adam. Yaşamının en büyük heyecanını Venedik'te tadacaktır. Thomas Mann'ın ünlü yapıtının uyarlaması olarak karşımıza gelen bu Luchino Visconti başyapıtı, gizemli, tutkulu bir öyküyü perdeye aktaran başarılı bir yapıt. Dirk Bogarde'ın "yitik" oyunuyla da derdini anlatabilen film, haftanın en önemli yapımlarından.

4 Şubat Perşembe, interstar, 21.20

Ada

Oyuncular: Türkan Şoray, Rutkay Aziz, Nilüfer Açıkalın... **Yönetmen:** Süreyya Duru, 1988 yapımı.

10 yıl önce ayrılan karı-kocanın yeniden bir araya gelip hesaplaşmalarını anlatan *Ada*, Süreyya Duru'nun vasiyet filmi. Ustanın son yapıtında olgunluğun sınırlarında gezindiğini ve yaşamsal bir öyküyü, az kişiyle, ayrıntılı bir anlatımla perdeye aktardığını da belirtelim. Şoray ve Aziz'in inandırıcı kompozisyonları da filmin kozları arasında yer alıyor.

TÜRKAN ŞORAY. Ada'da "olgun" bir oyun sergiliyor.

6 Şubat Cumartesi, Show TV, 21.30

Fahişe

KLUTE. Oyuncular: Donald Sutherland, Jane Fonda, Roy Scheider... **Yönetmen:** Alan J. Pakula, 1971 ABD yapımı, 114 dakika.

Bir tesiste bilimsel araştırmalar yapan bir adam, aniden kaybolmuştur. Dedektif Klute ise bu iş için şirket yöneticileri tarafından tutulur. Elindeki tek ipucu, New York'lu bir fahişeye gönderilmiş olan esrarengiz mektuptur. Alan J. Pakula'nın önemli filmlerinden biri olan *Fahişe*, Jane Fonda'ya bir Oscar kazandırmış başarılı bir yapıt. Polisiye ile gerilimi bir potada ustaca eriten Pakula, sonuçta etkili bir filme imzasını koymuş.

6 Şubat Cumartesi, interstar, 21.45

FAHİŞE. Donald Sutherland ve Jane Fonda.

PROGRAM ÖZETİ

31 OCAK PAZAR

TRT1
10.25: Tüketicinin Sesi
13.40: Bugün Pazar
16.00: Bir Kelime Bir İşlem
19.13: Bizimkiler *(Yerli Dizi)*
20.34: Spor Stüdyosu

TRT2
14.05: Pazar Konseri
20.50: Bizim İnsanlarımız
22.40: İtalyan Ligi

TRT3
20.00: Konser Saati

INTERSTAR
12.00: Kırmızı Koltuk
15.20: Muhteşem İkili *(Dizi)*
16.30: Pazar Şöleni
18.30: Hayat Otuzunda Başlar
22.50: Orhan Boran'lı Dakikalar

TELEON
20.30: Pazarlık

SHOW TV
15.30: NBA Basketbol
16.20: Fenerbahçe-Gaziantepspor Futbol Karşılaşması
18.00: Genç Indiana Jones *(Dizi)*
18.50: Simpsons *(Çizgi Dizi)*

KANAL 6
12.00: Bizim Koltuk
18.30: Stadyum
22.30: Stüdyoda Buluşalım-Özel

1 ŞUBAT PAZARTESİ

TRT1
18.10: Gençliğin Dünyası
21.30: Zeki Metin'ce

TRT2
20.20: 25. Kare
22.40: Panel *(Sinema)*

TRT3
18.45: Rock Market
20.00: Caz
20.30: Sineflaş
21.45: Milyarların Oyunu

INTERSTAR
20.00: 40. Paralel

SHOW TV
21.45: 32. Gün

KANAL 6
20.40: Mahallenin Muhtarları
23.10: Kamera 6

2 ŞUBAT SALI

TRT1
22.00: Eğrisiyle Doğrusuyla
00.30: Parmak Damgası *(Yerli Dizi)*

TRT2
19.20: Haftanın Sohbeti

TRT3
18.00: CSK Moskova-Efes Pilsen Basketbol Karşılaşması
23.00: Teknoloji Dünyası

INTERSTAR
20.00: Salı Pazarı
23.00: Cinayet Dosyası *(Dizi)*

SHOW TV
22.20: 3. Devre

3 ŞUBAT ÇARŞAMBA

TRT1
18.35: Önce Sağlık
21.20: Açık Oturum

TRT2
19.20: Ahmet Tan'la 20 Dakika
19.45: Tele Müzik
20.15: Okudukça

TRT3
22.20: 2000'in Ötesinde *(Belgesel)*

TELEON
21.10: Çarşamba'nın Gelişi

SHOW TV
20.45: Darbukatör Bar[illegible]n
23.30: Rüstem Batum Show

HBB
22.30: Yüksek Tansiyon

4 ŞUBAT PERŞEMBE

TRT1
18.10: Kamuoyu
20.45: 4X21 Doludizgin
22.05: 60 Dakika

TRT2
19.50: Müzik Magazin
20.20: Avrupa'dan Futbol
21.10: Yeşil Enerji
23.20: CNN Dünya Raporu
23.40: Konser Saati

TRT3
20.00: Gezegenimizi Kurtaralım
21.40: TV'de Tiyatro *(Evet Patron)*

INTERSTAR
20.00: Unicef Özel Programı-1

TELEON
20.00: Komiser Colombo *(Dizi)*
21.20: Anahtar

SHOW TV
18.55: Roseanne *(Dizi)*
22.20: Arena
23.45: Emmanuelle *(Dizi)*

HBB
22.45: Madalyon

5 ŞUBAT CUMA

TRT1
18.10: Start
20.45: Bir Başka Gece

TRT2
20.20: 25. Kare
20.50: Gençlerden Gençliğe
22.40: Bir Şiirin Hikayesi

TRT3
20.00: Tarih Gazetesi *(Belgesel)*
22.10: Video Müzik Türkiye

INTERSTAR
21.45: Unicef Özel Programı-2

TELEON
20.00: Cuma Postası

SHOW TV
18.55: Cosby Show *(Dizi)*

HBB
20.40: Karşı Karşıya *(Yerli Dizi)*

6 ŞUBAT CUMARTESİ

TRT1
16.00: Hafta Sonu
18.45: Umut Taksi *(Yerli Dizi)*
23.30: Alacakaranlık Kuşağı *(Dizi)*

TRT2
13.00: Resim Sevinci *(Belgesel)*
18.30: Sanat 2000
19.15: İngiltere Lig Maçları
21.25: Geçmişin Aynasından Antika

TRT3
20.00: Batı Uygarlığı *(Belgesel)*

INTERSTAR
16.10: Otomobil Tutkunları
23.40: Otostopçu *(Dizi)*

TELEON
21.45: Elma

SHOW TV
10.00: NBA Action
15.45: Şöhret *(Dizi)*

HBB
02.00: Konser *(Crosby, Stills and Nash)*

Bir büyük müzisyen: Kudsi Erguner

Ülkemizdeki geleneksel müzik türleri, Batı dünyası tarafından her zaman ilgiyle karşılandı. Batıda müzik üretimi öyle yoğun bir endüstriyel çehreye büründü ki, sıradan tüketimin dışında, deneysel içerikli çalışmalara çok az rastlanıyor. Buna ek olarak, özellikle son 200 yıl içinde yeşeren ve açık bir perspektif, bir ideolojiyi simgeleyen "oryantalist" zihniyet, yakın ve uzak doğunun, onlara göre "fantezi" olan öğelerine sarıldı. Müziğin de bu serüvenin simgelenmesinde önemli bir yeri var. Doğuya özgü mistik temaların yanında, müzikal yapısındaki farklılıklar da önemli birer faktör oldu.

Bu serüvende, Türk Musikisi ve Halk Müziği de önemli bir yer tuttu. **Okay Temiz** ya da **Rahmi Oruç Güvenç**'in deneysel çalışmaları son 20 yıl, batı dünyasında oldukça ilgi topladı. Bu iki müzikçinin yanında adı sayılabilecek daha pek çok sanatçı var aslında. Ancak biz bu yazımızda 20 yılı aşkın bir süredir Fransa'da yaşayan **Kudsi Erguner** üzerinde yoğunlaşacağız.

Erguner'in ana enstrümanı ney. Geleneksel müziğimizin en ayrıcalıklı enstrümanlarından biri olan neyin, "tanındıkça" daha çok ilgi gördüğünü söylemek mümkün. Felsefesini Rumi'nin temellendirdiği bu kültür, insanoğlunu sevgiye ve arınmaya davet eden bir mistisizme işaret ediyor. Bu kültür içinde şiir, neyin ve dolayısıyla müziğin tamamlayıcısı konumunda. Sufi kültür ve inancının merkezi Konya. Mevlana'yı anma törenlerinde bu kültürün müzikal ritüellerini ve dansını izleyenlerin yoğun bir arınma ve doygunluk içinde gezindikleri bilinir.

Bu kültür, Osmanlı İmparatorluğu'nun başkenti olduğu için İstanbul'da da

zengin bir ilgi odağı. **Kudsi Erguner** de bu inanç geleneğinin uzantısı bir müzisyen ailenin çocuğu. **Kudsi**'nin dedesi olan **Süleyman Erguner**, Türk Musikisi ve Sufi müziğinin yüzyıl başlarındaki en önemli sembollerinden biri. Onun oğlu ve **Kudsi Erguner**'in babası olan **Ulvi Erguner** ise, müzisyenliğinin yanında Türkiye Radyolarının Türk Klasik Musikisi'nin de yıllarca editörlüğünü yapmış bir ad. Bu iki kişinin de kaçınılmaz olarak, ana enstrümanı ney. **Kudsi Erguner** bu aile geleneğinin uzantısı olarak çok genç yaşta ney çalmayı öğrenmiş. Sanatçı İtalyan Lisesi'ni bitirdikten sonra radyoda görev almış. 20 yaşındayken Paris'e mimarlık ve müzik eğitimi yapmaya gitmiş. **Erguner** bu iki dalda da, bugün doktora yapmış bir kişilik. Sanatçı uzun yıllar Fransız radyosunda editör olarak çalışmış, programlarında bütün dünyanın geleneksel müziklerini tanıtmış.

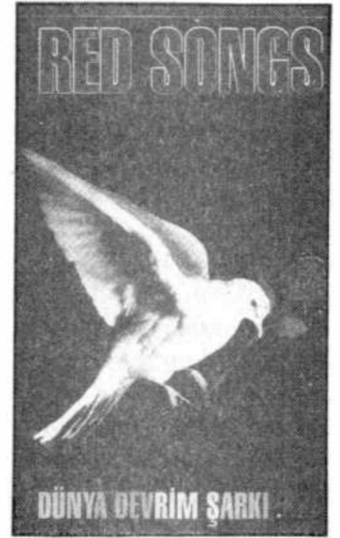
Kudsi Erguner'in müzik dünyasına katkıları tartışılmaz noktalarda. Sanatçı; arşiv-araştırma, sufi müziğini tanıtma, yayma ve kuruluşlar oluşturmanın yanında; dünyaca ünlü adlara da yorumculuk yapıyor. Örneğin, **Peter Gabriel**'in ünlü albümü *Passion*'da **Erguner**'in ilginç doğaçlamalarını yakalamak mümkün. New Age ustası **Jean-Michel Jarre**'ın *Revolution* albümünde de sanatçının eşlik edişine rastlıyoruz. Bu deneysel uğraşlara katkıda bulunması, müzik ufkunun da ne denli sınırsız ve deneye açık olduğunu gösteriyor. Geleneksel olanla modern olan arasındaki köprü deneylerinde hiç korkmuyor. Ancak tekrarlayalım; sanatçının özgün alanı Sufi Müziği ve Türk musikisi.

Son yıllardaki İstanbul Festivali etkinliklerinde, **Erguner**'i grubuyla dinleme olanağı bulduk. Bu arada sanatçı, yine önemli bir neyzen ve müzik adamı olan kardeşi **Süleyman Erguner**'le de yaklaşık iki yıl önce **The Mystic Flute de The Sufa** adlı bir albüm çıkardı. SVC patentli bu çalışma da, iki kardeş küçük topluluğuyla birlikte sufi müziğinden ilginç örnekler çaldılar. Bu albüm ülkemizde de yayınlandı.

Erguner'in kısa süre önce çıkan bir solo albümü var şimdi elimizde. "Ney Improvisations-"Hu" adlı bu çalışmada, **Kudsi**'nin neyzen kimliği tüm zenginliğiyle gözler önüne serilmiş. Toplam altı uzun parça var bu albümde. 'Safa', 'Rumi' ve 'Yunus' adlı parçalar dinlemekten bıkmadığımız, doygun birer örnek. Müzikteki geleneksel ve mistik yaklaşımlara ilgi gösteren müzikseverlerin arşivinde mutlaka bulunmalı bu kaset. Müziğin sınır tanımaz coğrafyasının genişliğinde dolaşıyorsunuz.

* * *

Kudsi Erguner ve dünya müziğinin zenginliğinden söz ederken, kısaca da olsa değinmek istediğimiz bir kaset daha var elimizde. Kasetin adı, *Red Songs-Devrim Şarkıları*. Bu kasette dünyanın dört bir tarafında

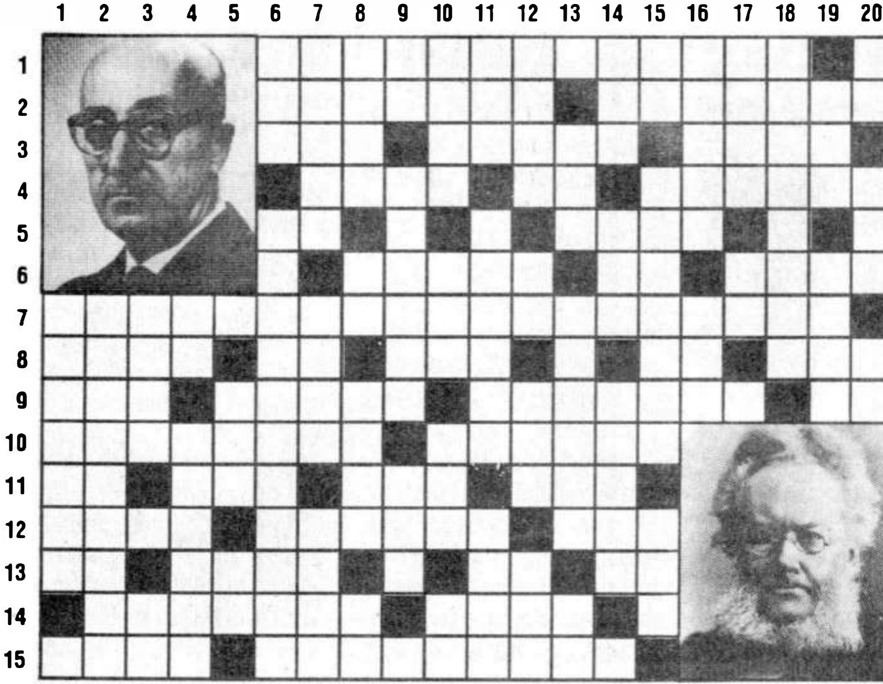

verilen devrimci mücadelenin simgesi parçalar bir araya getirilmiş. Parçalardan bazıları tanıdık, bir kısmı ilk kez dinlediğimiz ürünler.

Kaseti dinlerken, aynı zamanda dünya müziğinin ağırlıklı 'folklorik' temalarındaki zenginliği yakalıyor insan. Hoş kesitlerle dolu bir dünya yolculuğu yapılıyor. Var olan eşitsizlikler zincirine karşı duyulan tepki ve dönüştürme duygusunu farklı tematik ruhlarla dinleyenlere aktarıyor müzisyenler.

Bu özgün koleksiyonda toplam 15 parça yer alıyor. İrlandalı grup The Sands Family'nin "The Winds Are Singing Freedom"ı, Uruguaylı **Daniel Vigrietti**'nin "A Desalambrar"ı , Güney Afrikalı **Miriam Makeba**'nın "Afrika"sı, İspanyol **Victor Manvel**'in "Wır Werden Dolores Sehn"i ve Şilili Intı Illimani'nin "Cansion Del Poder Popular"ı albümde bizi en çok etkileyen parçalar oldu.

Dünyaca ünlü devrimci grup Quilapayum'dan da albümde bir örnek var. Yalnız, ilgimizi çeken, bu grubun Kübalı olarak sunulması. Bildiğimiz kadarıyla bu grup Kübalı değil, Şilili. Bu arada ülkemizdeki en aktif grup olarak anabileceğimiz Grup Yorum'un da "Direnişçilerin Cevabı" adlı parçasını dinleme olanağı buluyoruz.

SOLDAN SAĞA

1)(1907-1984) Paris'te geçirdiği 11 yıl boyunca aksesuarcılık, film ve fotoğraf operatörlüğü yaptı. De Cys, André Hugon, Pierre Billon ve Abel Gance gibi yönetmenlerin yanında asistan olarak çalıştı. Uluslararası Fotoğraf Sanatı Federasyonu'nun en yüksek derecesi olan Honoraie Excellence sanıyla onurlandırıldı. Türk Sineması'nın tiyatrodan bağımsızlaşması için çaba harcayan öncü yönetmenlerinden biri oldu. Yönetmenliğinin yanı sıra sinemanın örgütlenmesi ve kurumsallaşması için de çaba harcadı. Sinema çalışanlarını bünyesinde toplamayı amaçlayan Sine-İş sendikasının kuruluş çalışmalarına katıldı. *Deniz Kızı, Yanık Kavak, Kaldırım Çiçeği* filmleriyle birlikte 10 film yönetti. 1948 yılında *Suriye'nin Kurtuluşu* adlı bir belgesel de çekti. Türk sinemacılığının gelişmesine önemli katkılarda bulunmuş olan sol üst köşede fotoğrafı görülen fotoğraf ve sinema sanatçısı. **2)**Çobanların çaldığı ıslık. / Çavdar mahmuzunun sıvı halindeki özütüne yanlış olarak verilen ad. **3)**Kumaşların aprelenmesinde kullanılan makine. / Büyümemiş karpuz. / Dağ keçisi. **4)**Düzeç. / Bir çalgı. / Felsefede, kendi başına bir varlığı olmayıp var olmak için dayanacak bir töze muhtaç olan şeye verilen ad. **5)**Hektarın simgesi. / Ucu yanık odun. **6)**Açıkça yapılan. / Küçük çayır bitkilerine verilen genel ad. / Bir şeyin varabileceği uzaklık. **7)**(1809-1886) Çeşitli demokratik hareketlere katıldıktan sonra, kendisini sosyalizmi yaymaya adadı. Marks ve Bakunin'in tartışmalarında önemli bir rol oynadı. *Internationale*'ın kurucularındandır. 1877'de Cenevre'de sosyalist eğilimli *Précurseur* gazetesini de kuran Alman sosyalisti. **8)**Nispet. / Eski dilde yüz. / Ganj ırmağında kullanılan bir kayık tipi. / Bir nota. / Bir geyik cinsi. **9)**Anadolu'da hüküm sürmüş eski bir uygarlık. / Biri, zat. / Eski İran'da Su ve Bereket Tanrısı. / Molibdenin simgesi. **10)**Kazanma olanakları oldukça eşit, çeşitli nitelikte atların katıldığı koşu. / Yüzde ve vücutta aşırı ter ve sıcaktan oluşan pembe renkli kabarcıklar. **11)**Vilayet. / Oylumlu. / Başına geldiği sözcüğe "kendi kendine" anlamını veren önek. / Eski dilde bakır. **12)**Din ile devlet işlerini birbirinden ayıran. / Asya ile Amerika kıtasını birbirinden ayıran boğaz. / At ayakkabısı. **13)**Işık akısı birimi "lümen"in simgesi. / İngiltere'de sarayda yapılan gösteri ve eğlenceleri belirtmek için kullanılan bir terim. / Amerikanyumun simgesi. / Yunan abecesinde bir harf. **14)**Denizcilikte, bir yere asılan veya çekilen veya su üzerinde yüzdürülürken getirilen herhangi bir cismin bir yere çarpmaması veya kendine yakın bir cisimle çarpışmaması için yapılan bir donanım. / Kedi ya da köpek yavrusu. **15)**Doğu kiliselerinde, ermişlerin tahta pano üzerine yapılan resimlerine verilen ad. / Orta Amerika'da bir ülke.

YUKARIDAN AŞAĞIYA

1)(1879-1915) İsveç asıllı ABD'li şarkı sözü yazarıdır. 1911'de Dünya Sanayi İşçileri Birliği'nin (IWW) yayımladığı *Küçük Kızıl Şarkı Kitabı*'nda ilk ve en ünlü folk şarkısı *Vaiz ve Köle*'nin sözleri yayımlandı: *Göklerdeki o şanlı ülkede / Bir gün bol bol yiyeceksin, / Şimdi çalış, dua et ve samanla yaşa; / Ölünce cennette pasta yiyeceksin.* Basit bir Marksist yaklaşımla kaleme alınmış olan ve mizahi öğeler içeren şarkılarının çoğunda, düşük ücretle, kötü koşullarda çalıştırılan göçmenlerin ve demiryolu işçilerinin sorunlarını dile getirdi. Sonucu tartışmalı bir davada soygun ve cinayetten hüküm giyerek idam edilmesi, ABD radikal işçi hareketinin şehidi ve bir halk kahramanı yapmıştır. Şair Alfred Hays'in onun anısına 1925'te yazdığı balad büyük ün kazanmıştır. Ölümünden önceki gece olan 18 Kasım 1915'te, IWW önderi Büyük Bill Haywood'a şu telgrafı çekmişti: "Hoşçakal Bill. Gerçek bir isyancı gibi ölüyorum. Yas tutarak zaman harcamayın. Örgütlenin". **2)**İki eşit parçaya ayırmak, yarı yarıya bölmek. **3)**Hıyanet eden. / Japonya'da eskiden kullanılan uzunluk ve alan ölçü birimi. **4)**En kısa zaman birimi. / Koni biçiminde tepe. **5)**Leke. / Yakalanan hayvan. **6)**Cam kaplarda veya hastalık sırasında dilin üstünde biriken kir. / (1828-1906) En önemli yapıtları *Peer Gynt, Nora, Bir Bebek Evi, Hortlaklar, Hedda Gabler*'dir. Büyük teknik ustalığı, derin psikolojik kavrayışı, simgesel anlatımı ve oyunlarında kullandığı dilin yalın ve soğuk şiirselliğiyle önem kazanmıştır. Sağ alt köşede fotoğrafı görülen, çağdaş gerçekçi tiyatronun yaratıcısı Norveçli şair ve oyun yazarı. **7)**Yogada hareketsiz bir duruş biçimi. / Kugar da denilen kedigillerden bir hayvan. / Ek yapılmış. **8)**Himaye eden, vasi. / İlenç. / Bazı bir hücreli hayvanların çok özelleşmiş olan üreme hücresi. / İlave. **9)**İsim. / Anne. / Ruh. **10)**Arjantin'de büyük at sürülerini güdenlere verilen ad. / Bir göz rengi. / Yunan mimarlığının üç biçeminden biri. / Erken. **11)**İsrail'in dördüncü kralı. / Yansıma. / Afrika'da bir ülke. **12)**Bir süs köpeği cinsi. / Yeni kurulan sosyalist bir parti. / Yarım. / SSCB'nin geliştirdiği askeri avcı uçakları dizisinin ortak adı. **13)**Tanrıtanımaz. / Badem, toz şeker ve vanilya ile yapılan bir kek, bademli kek. / Kurvoçatovyumun simgesi. **14)**Yanardağ tıkacı. / Tıknaz gövdeli, büyük boylu Afrika antilobu. / Eskiden taştan yapılan kuleli ve yüksek duvarlı küçük kule. **15)**Brezilya'nın plaka imi. / Genellikle kadında rastlanan, beyinde organik bir bozukluk göstermeyen bir psikonevroz. / Tuzsuz bir peynir çeşidi. **16)**Ege halkından olan. / Ata. **17)**Balıkçı kayıklarının fırdolayı ağ sarmaları. / İki borunun birbirine birleştirildiği yer. **18)**Romalılar çağında gezilen yerlerin yol boylarının haritası ve kılavuzuna verilen ad. **19)**ABD başkanı Eisenhower'ın takma adı. / Cennet. **20)**Genişlik. / ... *Kitabı* (Jorge Luis Borges'in bir kitabı). / Japon lirik dramı.

GEÇEN HAFTANIN ÇÖZÜMÜ

"Ülkücü mafya"

Şu üç renkten hangisi birbirine daha yakın: Mavi, siyah, sarı... İlk elde saçma gibi görünen bu sorunun genetikte derin bir anlamı vardır: Mavi göz ile sarı saçın birlikte bulunma oranı; mavi gözle kara saçın birlikte bulunma oranından çok fazladır. Demek, genetik alanda mavi, sarıya yakındır. Birinin gözlerinin mavi olduğunu duymuşsak büyük bir olasılıkla saçlarının sarı olduğunu çıkarabiliriz.

Peki sarı saçla safra kesesinin ilişkisi? O da var... Sarışınların safra kesesi, esmerlerinkine göre çoğunlukla daha zayıf. Kan gruplarının ilgisiz gibi görünen özellikleri arasında da istatistiksel ilişkiler var. Ya da bezelye tohumlarının sarı olanları çoğunlukla buruşuktur vs...

Apayrıymış gibi görünen renkler, organlar, hastalıklar, özellikler arasında var olan bu ilgi türüne genetikçiler "genetik linkage" (genetik bağlılık) diyorlar. İki ya da daha çok genin birlikte gezmelerini "genetik bağlılık analizi" ile inceliyorlar.

Belirli genler birbirlerine az çok yapışık geziyorlar. Ya belirli kişilik özellikleri?

Tipler vardır, çiçekten, böcekten, seviden, Erich Fromm'dan, ozon tabakasından konuşur. "Aman doğa ne güzel, uygarlık onu bozuyor" vs... Bu tipler, genelde yıldız falına ve tarota da inanırlar. Ardından meditasyon, din, hür teşebbüs, Dessas'a evet, mistisizm, ayrıcalık, "beş parmağın beşi bir mi ve at binenin kılıç kuşananın" felsefesi... Keskin feminizm, vejetaryenlik, ufolar (uçan daireler vs.), levitasyon (uçma), Sirius Yıldızı'ndan gelen mesajlar, Hint felsefesi, telepati, "Şeytan Üçgeni, karadelik, tanrıların arabaları, Piramitlerin esrarı", yoga, guru (Hint şeyhi), Rama Krişna, Tagar Sing (ünlü Hint guruları), Hıristiyanlık, Müslümanlık, karate, bilgisayar, judo, tekvando, "savaşma aşk yap", maneviyat, insanlık ve yumuşaklık ögretisi, kolayca adam öldürme, yalan, acımasızlık, sağcılık, cahillik, ucuz edebiyat, ucuz düşün... vs.

Tipler vardır, kitap, bilim, doğru, yanlış, gerçek, tarih, kültür üstünedirler. Düşünce dürüstlüğü, zorbalıktan nefret, güçlüye bir tür soğukluk, acıma duygusu, atmasyonu, sahteyi, bit yeniğini seçme, çocukluk, araştırma ruhu, edilgenlik, içe dönüklük, solculuk... üstüne...

Bir kümedeki tek bir özelliğin bilinmesi, kümenin tümünü elimize verebilir. Örneğin Türkiye'yi yıllardır aldatan Dessas'ı onaylayanlardan biri büyük bir olasılıkla uçan dairelere de inanıyordur. Dessas'ı sevmeyen ise büyük olasılıkla kitap okumayı seven biridir. Psikolojik alanda, değerler, tutkular ve ilgiler genetiği diyebileceğimiz bir olguyla karşı karşıya olduğumuzu görüyoruz. Evrende sonsuz sayıda değer, tutum ve davranış biçimi; ilgi, eğilim ve nitelik türü kendi aralarında belirli akrabalıklara göre birleşip kümeler oluşturuyorlar. Kişiler, tek tek özellikleri değil bu kümeleri alıyorlar.

Toplumlar ve kültürler de böyle değil mi? Kapitalizm kültüründe rekâbetçilik, başkasının kuyusunu kazma, bencillik, doymaz bir maddi iştaha, aldatma, eşitsizlik, kapkaç vs. gibi görünüşte ilgisiz ama birbirine akraba ve yapışık özellikler kümelenmemiş mi?

Hem toplumda, hem de kişideki eğilim ve özelliklerin atomik bir kaos içinde değil, birbirine yapışık moleküler (kümesel) biçimlerle gezdiğini seziyoruz. Gen haritalarında olduğu gibi; kültürel alanlardaki ya da kişisel nitelikteki kümelenmeleri gösteren haritalar yapıldığında bazı eğilimlerin ardındaki daha derin neden ve destekler de açığa çıkabilecektir.

Ülkücülükle mafya ilişkisi..? Bunu, ülkücülüğün ve mafyanın tanımlarını uzayda öğrenmiş birine sorarsak saçmalıyormuşuz gibi yüzümüze bakar. Görünürde ülkücü ile mafya arasında ilişki yoktur. Ülkücü, Türk ırkının büyüklüğü, dünyaya önder olması gibi ülküleri amaçlayan biri değil mi? "Bütün Türkler bir ordu" falan... Oysa mafya, yalnız maddi çıkarları için katilliği ve her türlü "kirli işi" yapmayı meslek edinen adamların birliği... Bir yanda ülkücünün manevi ülküsü, öte yanda mafyanın maddi çıkarı... Uzaktan bakıldığında bu ikisi zıt bile görülebilir. Ama gerçeğe dönüldüğünde ülkücüyle mafyanın yapışıklığını görürüz. Bu yapışıklık öylesine belirgin ki, "ülkücü mafya" diye çok yaygın bir deyişin çıkmasına neden olmuş.

Nedir ülkücülüğün diğer yapışık özellikleri: Tabanca, bilgisizlik, aşırı pratiklik, tumbuna getirme, hastalıklı bir erkeklik ve onur duygusu, fanatiklik, basit kavramlaştırmalardan daha öte gidememe, ufuk darlığı, kaba güç merakı, özel racon tutkusu... vs. Mafyada da aynı yapışık özellikler var. Bu özelliklerin neden ülkücülerde kümeleştiğini anlamak istersek Marx'a, Freud'a, toplumbilime, kültür teorilerine bakmamız gerekir. Marx'ın da dediği gibi kişilik yapısı, büyük ölçüde toplumsal yapıdan, üretim ilişkilerinden etkilenmektedir. Dış etkenlerin yanında, kişideki gen gruplanmalarının önemi de büyüktür. Biyoloji, kişinin gen hazinesine *genotip*, dış etkilerle aldığı biçime *fenotip* diyerek bu ikili etkilenmeyi inceler. Gerek genlerin, gerek dış etkenlerin yapışık kümeleşmeleri, kişilik dediğimiz şeyi oluşturur. Kişilik, rastgele genlerin, ya da dış şartların bir topluluğu değil, her zaman birlikte gezen genlerin ve her zaman birlikte bulunan toplumsal özelliklerin, yani kültür moleküllerinin (atomlarının değil) bir kümeleşmesidir. Bu yüzden, kişinin bir tek özelliğinden, yapışık diğer özelliklerini çorap söküğü gibi çıkarabiliriz. Bu özellikler, görünüşte birbirleriyle ilgisiz olsalar bile... Örneğin *ufuk darlığı*, her tür dinin de bir özelliği... Bu tek özelliğe bakarak dinsel karakterle, ülkücü ya da mafya karakterinin benzerliğini söyleyebilir miyiz? Söyleyebiliriz. Türkiye'de ülkücü-İslam yakınlığı, ya da İtalya'da Katolik-mafya birliği anlamsız değildir. Önerdiğimiz *yapışık karakterler* varsayımı istatistiksel çoğunlukla, bize birbiriyle akraba bazı kişilik özelliklerinin dökümünü verebilecektir. Örneğin ülkücü karakterin dinle ve mafya ile istatistiksel yapışıklığı, bu üç karakteri daha derinden anlamamıza yardım edecektir. Dinsel karakterle cahilliğin, yalanın, katilliğin, istatistiksel yapışıklığı var mıdır? Batı'da, bizde ve bütün dünyada eskiden beri düşünce adamlarını kimler öldürdü? Günümüzdekileri: Turan Dursun'u, Muammer Aksoy'u, Uğur Mumcu'yu... Evrenin yokedicileri Uğur Mumcu'suz bir dünyanın dayanılmazlığını bilirler mi, 75 yaşındaki anamın iki ağıdındaki şu dizeleri duyarlar mı?

Uğur'a uzanan eller
Elbet bir gün kırılacak
Vakti geldi de geçiyor
Cümle hesap görülecek

Yalnız Uğur Mumcu değil acımız
Atatürkçü olmak bizim suçumuz
Bu hal böyle devam edip gidemez
Kalmayacak hiçbir zaman öcümüz

YENİ
GÜNAYDIN
Eski genel müdürün marifetleri
Bu da yetim ha
100 bin gen
perişanlık